

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 19300/I/2011/0327921780

ROZHODCOVSKÉ KONANIE V MEDZINÁRODNOM
PRÁVE SÚKROMNOM

Diplomová práca

2011

Bc. Sylvia Šabíková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

**ROZHODCOVSKÉ KONANIE V MEDZINÁRODNOM
PRÁVE SÚKROMNOM**

Diplomová práca

Študijný program:	Hospodárska diplomacia
Študijný odbor:	6221 8 00 - Medzinárodné ekonomické vzťahy
Školiace pracovisko:	Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie
Školiteľ:	JUDr. Mgr. Halina Martyniv, PhD.

Bratislava 2011

Bc. Sylvia Šabíková

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Sylvia Šabíková

Študijný program: Hospodárska diplomacia - (Jednoodborové štúdium, inžiniersky II. st., denná forma)

Študijný odbor: 6221 8 00 - Medzinárodné ekonomické vzťahy

Typ záverečnej práce: Inžinierska záverečná práca

Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov: Rozhodcovské konanie v medzinárodnom práve súkromnom

Anotácia: Diplomová práca je zameraná na historický vývoj a súčasnú právnu úpravu rozhodcovského konania podľa súčasne platnej právnej úpravy v Slovenskej republike. Zaoberá sa komparáciou vybraných aspektov rozhodcovského konania v Anglicku a vo Francúzsku a analýzou pozitív a negatív rozhodcovského konania v praxi.

Vedúci: JUDr. Mgr. Halina Martyniv, PhD.

Katedra: Katedra medzinárodného práva

Vedúci katedry: prof. JUDr. Stanislav Mráz, CSc.

Dátum zadania: 26.8.2009

Dátum schválenia:

schválil

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

POĎAKOVANIE

Touto cestou úprimne ďakujem vedúcej diplomovej práce JUDr. Mgr. Haline Martyniv, PhD za trpezlivosť, cenné rady, odborné pripomienky a starostlivý dohľad nad diplomovou prácou.

ABSTRAKT

Meno autora: ŠABÍKOVÁ, Sylvia

Názov diplomovej práce: Rozhodcovské konanie v medzinárodnom práve súkromnom

Univerzita: Ekonomická univerzita v Bratislave

Fakulta: Fakulta medzinárodných vzťahov

Katedra: Katedra medzinárodného práva

Vedúci bakalárskej práce: JUDr. Halina Martyniv, PhD.

Miesto a termín vydania práce: Bratislava, FMV EU, 2011, 72s.

Cieľom práce je charakteristika rozhodcovského konania podľa súčasne platnej právnej úpravy v Slovenskej republike, komparácia vybraných aspektov rozhodcovského konania v Anglicku a vo Francúzsku a analýza výhod a nevýhod rozhodcovského konania. Práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola je venovaná charakteristike výhod a nevýhod rozhodcovského konania, popisuje formy rozhodcovského konania a charakterizuje vybrané medzinárodné dohovory upravujúce oblasť medzinárodnej arbitráže. V ďalšej časti sa charakterizuje historický vývoj a súčasná právna úprava rozhodcovského konania na Slovensku. Záverečná kapitola sa zaoberá komparáciou vybraných aspektov rozhodcovského konania v Anglicku a vo Francúzsku a úskaliami medzinárodnej obchodnej arbitráže. Výsledkom riešenia danej problematiky je pochopenie slovenskej právnej úpravy rozhodcovského konania, porozumenie vybraných aspektov arbitráže v Anglicku a vo Francúzsku a zhodnotenie výhod a nevýhod rozhodcovského konania.

Kľúčové slová: rozhodcovské konanie, rozhodcovská zmluva, rozhodca, rozhodcovský súd

ABSTRACT

Aim of this work is a characteristic of arbitration under existing legislation in the UK, a comparison of selected aspects of the arbitration proceedings in England and France, and analysis of advantages and disadvantages of arbitration. The work is divided into three chapters. The first chapter is devoted to the characterization of the advantages and disadvantages of arbitration, describes the forms of arbitration and is characterized by selected international conventions governing the field of international arbitration. The next section describes the historical development and current arbitration legislation in Slovakia. The final chapter deals with comparison of selected aspects of the arbitration proceedings in England and France and obstacles of international commercial arbitration. Result of the solution of the problem is understanding the Slovak legislation of arbitration, an understanding of selected aspects of arbitration in England and France and evaluate the advantages and disadvantages of arbitration.

Key words: arbitration, arbitration agreement, arbitrator, arbitration court

Obsah

ÚVOD.....	1
1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA ROZHODCOVSKÉHO KONANIA.....	4
1.1. Spôsoby riešenia sporov.....	4
1.2. Rozhodcovské konanie – základná charakteristika, výhody a nevýhody	6
1.2.1. Výhody rozhodcovského konania	7
1.2.2. Nevýhody rozhodcovského konania.....	8
1.3. Formy rozhodcovského konania	9
1.3.1. Inštitucionálna arbitráž.....	9
1.3.2. Arbitráž ad hoc	15
1.4. Historický vývoj právnej úpravy rozhodcovského konania. Prehľad medzinárodných dohovorov upravujúcich rozhodcovské konanie.....	16
1.4.1. Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí.....	17
1.4.2. Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži	19
1.4.3. Moskovský dohovor o riešení občianskoprávných sporov	21
2. SÚČASNÁ PRÁVNA ÚPRAVA ROZHODCOVSKÉHO KONANIA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE A JEJ HISTORICKÝ VÝVOJ	23
2.1. Právna úprava rozhodcovského konania v období ČSFR	23
2.2. Právna úprava rozhodcovského konania v období od 1993 do 2002.....	24
2.3. Právna úprava rozhodcovského konania v období po roku 2002	26
2.3.1. Predmet rozhodcovského konania	27
2.3.2. Arbitrabilita sporov a dôsledky nedostatku arbitrability	28
2.3.3. Konanie na všeobecnom súde	29
2.3.4. Rozhodcovská zmluva	29
2.3.5. Rozhodca.....	33
2.3.6. Stále rozhodcovské súdy	40
2.3.7. Rozhodcovské konanie	43
2.3.8. Rozhodcovské rozhodnutie	49
2.3.9. Zrušenie rozhodcovského rozsudku	52
2.3.10. Výkon rozhodcovských rozsudkov	53
2.3.11. Novely zákona o rozhodcovskom konaní	54
3. KOMPARÁCIA ROZHODCOVSKÉHO KONANIA V ANGLICKU A VO FRANCÚZSKU. ÚSKALIA MEDZINÁRODNEJ OBCHODNEJ ARBITRÁŽE	56
3.1. Právna úprava medzinárodnej arbitráže v Anglicku a vo Francúzsku	56
3.1.1. Arbitrabilita sporov.....	57
3.1.2. Rozhodcovská zmluva a rozhodcovská doložka	58
3.1.3. Rozhodca a rozhodcovský tribunál.....	59
3.2. Rozhodcovské rozhodnutie	61
3.3. Zrušenie rozhodcovského rozhodnutia	62
3.4. Uznanie a výkon rozhodcovských rozhodnutí	64
3.5. Úskalia medzinárodnej obchodnej arbitráže	65
3.5.1. Nezávislosť a nestrannosť rozhodcov.....	65
3.5.2. Povinnosť mlčanlivosti rozhodcu a neverejnnosť konania.....	67
3.5.3. Posúdenie spravodlivosti rozhodcovského rozhodnutia	68
ZÁVER.....	70
Zoznam použitej literatúry.....	73
Prílohy	77

Úvod

Ľudská spoločnosť sa od nepamäti vyznačuje existenciou sporov. S jej rozvojom sa mení charakter i predmet konfliktov medzi ľuďmi. Odlišné spory existovali v minulom storočí a celkom nové sa objavujú dnes. Spolu s meniacim sa predmetom sporov sa rozvíjali aj spôsoby ich riešenia. Kým v minulosti stačili na urovanie konfliktov jednoduché rokovania strán, dnes hovoríme o širokej škále rôznych metód ich rozhodovania. Dôvodom rozšírenia týchto metód je predovšetkým dynamika v súčasnosti vznikajúcich vzťahov a z nich plynúcich konfliktov.

Pri vzniku konfliktu majú strany spravidla záujem na jeho spoľahlivom a čo možno najrýchlejšom vyriešení. Práve rozhodcovské konanie, resp. arbitráž predstavuje efektívny a rýchly spôsob riešenia sporov. Arbitráž je aj vo svete často využívaným alternatívnym spôsobom rozhodovania konfliktov. Celosvetovo rastie nielen množstvo riešených sporov, ale aj počet rozhodcovských súdov a objem hodnoty sporov rozhodovaných pred rozhodcovskými súdmi. Príčinu rastúceho využívania rozhodcovského konania možno nájsť aj v „efektívnosti“ súdnictva. Rozhodcovské konanie možno považovať za alternatívu k zdĺhavým rozhodovacím procesom pred všeobecnými súdmi, ako aj za reakciu na rozšírenú nedôveru v objektívnosť a nestrannosť sudcov pôsobiacich na všeobecných súdoch a reakciu na pochybnosti o ich dostatočných skúsenostiach pri rozhodovaní sporov, ktorých predmetom je špecifická oblasť, napr. burzové, poisťné, bankové, prepravné obchody, atď.

Rozhodcovské konanie ponúka účastníkom konania viaceré výhody. Poskytuje im flexibilitu v podobe možnosti vybrať si miesto a formu rozhodcovského konania, zvoliť si vlastných rozhodcov, určiť ich počet, stanoviť rozhodné právo a vlastné pravidlá rozhodcovského procesu, ponúka rýchle a definitívne rozhodnutie, diskretnosť konania ako aj možnosť ovplyvniť náklady rozhodcovského konania.

Kým vo vyspelých ekonomikách akými sú Anglicko, Francúzsko či Spojené štáty americké má rozhodcovské konanie dlhodobú tradíciu a stabilné postavenie, na Slovensku nie je ani po rokoch natoľko známe, aby o ňom subjekty medzinárodného práva súkromného reálne uvažovali ako o možnej alternatíve ku konaniu pred všeobecným súdom. Táto skutočnosť sa stala základným motívom pre výber témy diplomovej práce.

Hlavným cieľom práce je upriamiť pozornosť na súčasnú právnu úpravu rozhodcovského konania na Slovensku a v zahraničí, konkrétne v Anglicku a Francúzsku. Parciálnym cieľom práce je poukázať na historický vývoj právnej úpravy

rozhodcovského konania na Slovensku, charakteristika vybraných medzinárodných dohovorov upravujúcich oblasť medzinárodnej arbitráže a analýza výhod a potenciálnych nevýhod spojených s rozhodcovským konaním.

Prostredníctvom metódy analýzy charakterizujeme v prvej kapitole výhody a nevýhody, ktoré so sebou rozhodcovské konanie prináša, popíšeme jednotlivé formy arbitráže a charakterizujeme vybrané medzinárodné dohovory upravujúce oblasť medzinárodnej arbitráže v rámci medzinárodného práva súkromného. Pozornosť je venovaná Dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí z roku 1958, Európskemu dohovoru o medzinárodnej obchodnej arbitráži z roku 1961 a Moskovskému dohovoru o riešení občianskoprávných sporov z roku 1972. Cieľom ich analýzy je poznanie jednotlivých častí a stránok uvedených zákonov a dohovorov. Predstavuje základ pre poznanie vývoja rozhodcovského konania ako alternatívneho spôsobu riešenia sporov. Analýza jednotlivých zákonov a dohovorov je doplnená metódou syntézy za účelom spojenia získaných poznatkov a súvislostí do jedného celku.

Napriek plne kompatibilnej slovenskej právnej úprave rozhodcovského konania so súčasnými modernými požiadavkami na medzinárodnú arbitráž je rozhodcovské konanie pre občanov Slovenska naďalej pomerne veľkou neznámou. Na základe tejto skutočnosti je obsah druhej kapitoly venovaný podrobnej charakteristike právnej úpravy rozhodcovského konania na Slovensku. Hlavnou metódou vypracovania druhej kapitoly je analýza jednotlivých častí a ustanovení zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní a jeho jednotlivých noviel, zákona č. 99/1963 Zb., zákona č. 40/1964 Zb. a zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. Snahou nebolo len strohé opisovanie jednotlivých ustanovení uvedených zákonov, ale predovšetkým ich detailné vysvetlenie a poukázanie na ich využitie v oblasti rozhodcovského konania. V druhej kapitole je okrem súčasnej právnej úpravy rozhodcovského konania na Slovensku popísaný aj stručný prehľad zákonov upravujúcich rozhodcovské konanie od obdobia ČSFR.

Tretia kapitola sa venuje vybraným aspektom rozhodcovského konania v Anglicku a vo Francúzsku. Je výsledkom analýzy a následnej komparácie jednotlivých ustanovení anglickej a francúzskej právnej úpravy rozhodcovského konania. Výber uvedených dvoch krajín ovplyvnilo najmä dlhodobo stabilné postavenie medzinárodnej obchodnej arbitráže v ich systéme súdnictva. Cieľom je analyzovať a porovnať právnu úpravu vybraných oblastí rozhodcovského konania v Anglicku a vo Francúzsku a poukázať na ich vzájomné rozdiely. Na tento účel je využitá metóda analýzy anglického zákona o rozhodcovskom konaní, tzv. Arbitration Act 1996, doplnená metódou syntézy a rovnako metóda analýzy

a syntézy príslušných ustanovení dvoch francúzskych zákonov: „The Civil Code“ a „The New Code of Civil Procedure“. Pri vypracovaní tretej kapitoly je využitá aj metóda analógie.

Záver tretej kapitoly je venovaný úskaliam medzinárodnej obchodnej arbitráže. Cieľom je poukázať na prípady, kedy propagované výhody rozhodcovského konania nie sú samozrejmosťou a môžu sa obrátiť v neprospech účastníka konania. Metóda komparácie je v predmetnej kapitole využitá za účelom porovnania jednotlivých výhod a potenciálnych nevýhod rozhodcovského konania. S cieľom upriamiť pozornosť na úskalia rozhodcovského konania je využitá metóda indukcie. Vychádzajúc z analýzy a skúmania právnej úpravy rozhodcovského konania na Slovensku, v Anglicku a vo Francúzsku je za účelom poukázania na potenciálne nevýhody medzinárodnej arbitráže využitá metóda dedukcie.

Charakteristike vybraných aspektov rozhodcovského konania v Anglicku a vo Francúzsku sa venujeme len parciálne za účelom prenechania väčšieho priestoru rozhodcovskému konaniu na Slovensku. Rozhodcovským pravidlám konkrétnych rozhodcovských inštitúcií sa v práci zámerne nevenujeme, z dôvodu zachovania kontinuity s druhou kapitolou a z dôvodu, že o týchto pravidlách pojednáva množstvo knižných a internetových zdrojov. V práci sa len stručne venuje pozornosť Komisii OSN pre medzinárodné obchodné právo (UNCITRAL), resp. jej vzorovému zákonu UNCITRAL z dôvodu, že mnohé pravidlá vzorového zákona boli prevzaté do slovenskej právnej úpravy rozhodcovského konania, ktorá je podrobne charakterizovaná v druhej kapitole práce.

1. Základná charakteristika rozhodcovského konania

Pre spoločnosť je samozrejmá existencia sporov, rovnako ako aj potreba ich rýchleho a spoľahlivého riešenia. Do zmluvných vzťahov vstupujú subjekty s často krát diametrálne odlišnými predstavami o obchode, právnom poriadku, systéme súdnictva a navyše sa tieto subjekty vyznačujú kultúrnymi, náboženskými a spoločenskými rozdielmi. Pri vzniku konfliktu sú uvedené rozdiely často krát dôvodom neúspechu v pokuse urovnať spor len spoločným rokovaním.

V súčasnosti čoraz častejšie dochádza k sporom vyplývajúcim predovšetkým z porušenia zmluvne dohodnutých záväzkov. K najčastejším prípadom patrí napr.: nezaplatenie kúpnej ceny, istiny, úrokov; spôsobenie škody; nedodanie tovaru alebo neposkytnutie služby. V dnešnej dobe, charakterizovanej zložitým komplexom vzťahov medzi subjektmi, je veľmi ťažké podpísať zmluvu, ktorá by zamedzila vzniku rizika súvisiaceho s jej plnením. Prípadné nezhody medzi subjektmi môžu byť o to zložitejšie, ak zmluvné strany sídli na území rôznych štátov. Efektívnym spôsobom riešenia takého konfliktu môže byť práve rozhodcovské konanie, ktorého rozsudok plne nahrádza rozhodnutie všeobecného súdu.

V prvej kapitole charakterizujeme rozhodcovské konanie, popíšeme jeho výhody a nevýhody, porovnáme inštitucionálnu arbitráž a *ad hoc* arbitráž a bližšie charakterizujeme historický vývoj a vybrané medzinárodné dohovory upravujúce oblasť rozhodcovského konania v medzinárodnom práve súkromnom.

1.1. Spôsoby riešenia sporov

Súdna moc, ako jedna zo zložiek štátnej moci, je zakotvená v Ústave Slovenskej republiky (ďalej Ústava SR) ako najvyššie postavenom právnom predpise platnom na území Slovenskej republiky. Podľa Ústavy SR sa súdna právomoc zveruje štátnym súdom. Štátne súdy sú zodpovedné za prejednávanie a rozhodovanie vzniknutých sporov a iných vecí vyplývajúcich z občianskoprávných, obchodnoprávných, pracovnoprávných či hospodárskych vzťahov. Podľa § 7 Občianskeho súdneho poriadku, však môžu byť určité civilné spory riešené aj pred iným orgánom ako pred štátnym súdom. V tom prípade hovoríme o alternatívnom spôsobe riešenia sporu, kam radíme aj rozhodcovské konanie. V Ústave SR možno nájsť východisko právnej úpravy postavenia rozhodcovských súdov. Podľa § 46 Ústavy SR má každý právo „*domáhať sa zákonom ustanoveným postupom*

svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“¹

Z uvedeného vyplýva, že Ústava SR, Občiansky súdny poriadok a zákon o rozhodcovskom konaní možno považovať za základné pramene pre alternatívne spôsoby riešenia sporov v Slovenskej republike.

Vo všeobecnosti možno spory medzi subjektmi riešiť viacerými spôsobmi. V zásade rozoznávame 5 základných spôsobov riešenia sporov:

1. *Negociácia, resp. vyjednávanie* - predstavuje stretnutie strán, ktoré sa snažia nájsť prijateľné riešenie ich sporu. Pri negociácii sa vyžaduje súhlas oboch strán s daným spôsobom riešenia sporu ako aj so samotným výsledkom. Pri vyjednávaní nie je prítomný žiadny rozhodca ani tretia strana, ktorá by usmerňovala vyjednávací proces alebo uložila stranám riešenie sporu. Výsledok je ponechaný výlučne na zúčastnené strany.
2. *Mediácia* - znamená pokojné riešenie sporu, za prítomnosti tretej osoby, tzv. mediátora. Osoba mediátora by mala byť neutrálna a nestranná. Nemala by predkladať svoje názory, či rozhodovať, ktorá strana má pravdu. Pri mediácii sa vyžaduje súhlas oboch strán s týmto spôsobom riešenia sporu, s osobou mediátora ako aj so samotným výsledkom riešenia sporu.
3. *Konciliácia* – predstavuje alternatívnu metódu riešenia sporu, pri ktorej sa strany dohodnú na službách konciliátora, ktorý napomáha stranám dosiahnuť riešenie sporu. Konciliátor je zodpovedný za priebeh komunikácie medzi stranami a podporuje zmierovacie konanie. Rozdiel oproti mediácii spočíva v tom, že pri konciliácii je hlavným cieľom zmierovať a väčšinu času sa konciliátor venuje hľadaniu ústupkov. Pri mediácii sa mediátor snaží viesť diskusiu, smerom k požiadavkám zúčastnených strán.
4. *Rozhodcovské konanie, resp. arbitráž* – je jedna z foriem alternatívneho riešenia sporov, v ktorých tretia strana, najčastejšie rozhodcovský súd, musí rozhodnúť v prospech jednej zo sporných strán. Rozhodnutie má charakter konečného a vymáhateľného rozhodnutia.
5. *Súdny proces* – znamená riešenie sporu pred štátnym súdom, ktoré sa začína na návrh jednej zo strán, pričom na uskutočnenie súdneho konania nie je potrebný súhlas druhej strany. Procesné pravidlá a osobu rozhodcu určuje zákon. Po vynesení

---

¹ Ústava Slovenskej republiky - Zákon č. 460/1992 Zb., článok 46

rozsudku majú sporové strany nárok na podanie opravného prostriedku. Nadobudnutím právoplatnosti a uplynutím lehoty na plnenie sa rozsudok stáva vykonateľným.

1.2. Rozhodcovské konanie – základná charakteristika, výhody a nevýhody

Rozhodcovské konanie, resp. arbitráž, predstavuje plnohodnotnú alternatívu riešenia a rozhodnutia majetkového sporu. Umožňuje odborné, diskkrétne, promptné a cenovo dostupné riešenie a rozhodnutie takého konfliktu. Predstavuje relatívne samostatný druh civilného procesu. Možno ho charakterizovať ako „*neutrálny, neverejný a nezávislý*“, *„mechanizmus“* riešenia sporov.² K hlavným dôvodom jeho vzniku patrí predovšetkým preťaženosť všeobecných súdov a z nej vyplývajúce zdĺhavé riešenie sporov. Cieľom bolo okrem odbremenia štátnych súdov aj zefektívnenie súdneho konania a tým aj zvýšenie účinnosti súdnictva.

Spory rozhodované v rozhodcovskom konaní sú vo všeobecnosti rozhodované v konaní pred stálymi rozhodcovskými súdmi alebo v konaní *ad hoc*, t.j. pre samostatný prípad.³ Pre obe formy platí, že spory rozhodujú rozhodcovia, ktorí by mali byť nezávislí a nestranní a mali by spĺňať základné predpoklady na výkon funkcie rozhodcu. Neutrálnosť rozhodcov je možné zabezpečiť napr.: určením miesta konania v štáte, ktorý nemá so sporom žiadne prepojenie alebo výberom rozhodcov odlišnej štátnej príslušnosti akej sú strany sporu.

Podstatným znakom arbitráže je jej *dobrovoľnosť*. Zmluvné strany si volia rozhodcovské konanie ako spôsob riešenia ich vzájomných sporov na základe ich slobodnej vôle. Tá je vyjadrená v rozhodcovskej zmluve alebo v rozhodcovskej doložke. Logickým dôsledkom podriadenia sporov rozhodcovskému konaniu je vyňatie týchto sporov z jurisdikcie všeobecných súdov. Avšak aj pre tieto prípady existujú výnimky, o ktorých pojednáva druhá kapitola.

Vo väčšine prípadov prebieha rozhodcovské konanie v *písomnej forme*. To znamená, že v praxi sa nevyžaduje fyzická prítomnosť sporových strán v konaní a pri vzájomnej komunikácii sa využívajú najmä elektronické komunikačné prostriedky. Na návrh účastníka sporu môže rozhodcovský súd nariadiť aj ústne pojednávanie.

Výsledkom rozhodcovského konania je rozhodcovský rozsudok, ktorý má konečný a záväzný charakter. Ten je odvodený od súhlasu strán v rozhodcovskej zmluve, resp.

---

² Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž, Úvod a základná charakteristika*. 2009. s.19

³ Bližšie pozri podkapitolu 1.3. Formy rozhodcovského konania

rozhodcovskej doložke. Jej uzavretím zmluvné strany súhlasia s akceptovaním a rešpektovaním rozhodcovského rozsudku. Ten predstavuje finálne rozhodnutie, a po nadobudnutí jeho právoplatnosti sa stáva exekučným titulom. Všeobecne platí, že proti právoplatnému rozhodcovskému rozsudku nie je možné podať odvolanie. Právna úprava rozhodcovského konania však uvádza dôvody, na základe ktorých je možné podať žiadosť o zrušenie rozhodcovského rozsudku na všeobecnom súde.

1.2.1. Výhody rozhodcovského konania

K základným výhodám arbitráže v porovnaní s konaním pred všeobecným súdom patria predovšetkým rýchlosť, flexibilita, spoľahlivosť a bezproblémový výkon rozhodcovských rozhodnutí. K ďalším prednostiam možno zaradiť neverejný charakter konania, neutrálnosť rozhodcov, utajenie dôverných informácií, odbornosť a praktické skúsenosti rozhodcov. Uvedené výhody rozhodcovského konania však v praxi nemusia byť samozrejmosťou.

Jednou z najdôležitejších charakteristík rozhodcovského konania je jeho *diskrétnosť*. Verejnosť nemá povolený prístup na rozhodcovské konanie ako je to v prípade súdnych konaní. Zároveň sú rozhodcovia povinní zachovávať *mlčanlivosť*. Rozhodcovský proces tak predstavuje neverejnú a dôvernú konanie, pričom všetky fakty súvisiace s konaním sú prísne tajné. Z uvedených dôvodov je nepravdepodobné, aby riešenie sporu a jeho výsledok poškodilo účastníkovi konania dobré meno alebo malo dopad na vzťahy k iným obchodným partnerom, prípadne spôsobilo iné súvisiace problémy. Rozhodcovské konanie tak možno označiť za účinný spôsob ochrany obchodného tajomstva, duševného vlastníctva, informácií, či technologických postupov.

K prednostiam rozhodcovského konania patrí aj jeho *flexibilita*. Jej základným prvkom je rôznorodosť. Rozhodcovské konania sa navzájom líšia formou, štruktúrou, aplikovanými rozhodcovskými pravidlami, vnútroštátnymi poriadkami ako i samotným rozhodcovským procesom. V súčasnosti neexistuje presná štruktúra rozhodcovského procesu. Rozhodcovia majú možnosť viesť rozhodcovské konanie podľa vlastného uváženia v spolupráci so sporovými stranami.

Výhodou arbitráže je možnosť účastníkov konania vybrať si rozhodcov, ktorí budú riešiť a rozhodovať ich spor, prípadne si určiť metódu ich ustanovenia. Od rozhodcov sa často vyžaduje nielen znalosť právneho poriadku, ale aj praktické skúsenosti a expertné znalosti, najmä v oblasti priemyslu, obchodu alebo služieb. Flexibilita a špecializácia rozhodcov v danom odvetví prispievajú k zvyšovaniu dôvery strán v rozhodcovskú procedúru ako aj v samotné rozhodcovské konanie.

Pri rozhodovaní medzinárodných obchodných sporov majú sporové strany prirodzene obavu z neznalosti cudzieho súdneho systému. Vo väčšine prípadov z nej vyplýva i neistota a nedôvera v správnosť rozhodnutí cudzích súdov, ako aj presvedčenie o „zaujatosti“ všeobecných súdov, poprípade pochybnosť o ich samotnej príslušnosti na rozhodnutie konkrétneho sporu. Vo všeobecnosti možno povedať, že sporové strany pociťujú z rozhodcovského konania nižšie obavy a neistotu, v porovnaní s konaním na všeobecnom súde, vzhľadom na fakt, že ide o neutrálne a nezávislé konanie, ktoré sa uskutočňuje na neutrálnom mieste, bez príslušnosti ku konkrétnemu štátnemu systému. Z toho dôvodu možno k výhodám rozhodcovského konania zaradiť jeho *spolahlivosť* a *prijateľnosť* pre sporové strany.⁴

Právoplatné a vykonateľné rozhodcovské rozhodnutie dáva právomoc oprávnenej strane domáhať sa vymáhania svojho nároku. Nespornou výhodou rozhodcovského konania je *vykonateľnosť* rozhodcovských rozsudkov vo viac ako 140 krajinách sveta, ktoré sú zmluvnými štátmi Dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí z roku 1958.

V porovnaní so súdnym konaním je vo väčšine prípadov rozhodcovské konanie *rýchlejšie*. Prax ukázala, že kým vydanie rozhodcovského rozsudku trvá v priemere niekoľko mesiacov, rozhodnutie v súdnom konaní trvá často krát i niekoľko rokov.⁵ Rýchlosť vydania rozhodcovského rozhodnutia však závisí od náročnosti prípadu. Súvisí s prípravami na riešenie sporu, so zabezpečením dôkazov, priestorov, právnych zástupcov, tlmočníkov, zapisovateľov, znalcov, atď.

K prednostiam arbitráže možno zaradiť aj možnosť zmluvných strán určiť si miesto, kde sa uskutoční rozhodcovské konanie, čo predstavuje jeden zo spôsobov zabezpečenia neutrality arbitráže. K ďalším výhodám patrí právo účastníkov konania zvoliť si procesné pravidlá rozhodcovského procesu. Zmluvné strany majú možnosť voľby rokovacieho jazyka. Uvedené výhody prispievajú k zvyšovaniu dôvery strán v rozhodcovské konanie.

1.2.2. Nevýhody rozhodcovského konania

Najnovšie štatistiky uvádzajú, že „*pri riešení stredne náročných a menších medzinárodných obchodných sporov sú náklady medzinárodnej arbitráže minimálne rovnaké ako náklady súdneho konania. Náklady medzinárodnej arbitráže vrátane odmien právnych zástupcov, rozhodcov a poplatkov rozhodcovských inštitúcií v súčasnej*

⁴ Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž, Úvod a základná charakteristika*. 2009. 216s

⁵ Od podania žaloby do vydania rozhodcovského rozsudku trvá rozhodcovské konanie spravidla 1-3 mesiace

*medzinárodnej arbitrážnej praxi sú dôvodom nespokojnosti jej užívateľov.*⁶ Z uvedeného vyplýva, že za hlavnú nevýhodu rozhodcovského konania sa považujú vysoké náklady.⁷ V prílohe č. 1 uvádzame výšku poplatkov rozhodcovského konania na vybraných rozhodcovských súdoch Slovenskej republiky.

Ako sme uviedli, proti rozhodcovskému rozsudku nie je možné podať odvolanie. Na jednej strane sa tým zamedzuje, aby žalovaná strana spôsobovala prierahy v konaní, na druhej strane, ak dôjde k vydaniu rozsudku, ktorý obsahuje vecnú nesprávnosť, nie je možné súd žiadať o zrušenie takéhoto rozsudku. Vo všeobecnosti je možné požadovať jeho zrušenie len z taxatívne vymenovaných dôvodov v § 40 zákona o rozhodcovskom konaní č. 244/2002 Z. z.. Ten neumožňuje zrušiť rozhodcovský rozsudok pre porušenie hmotnoprávných predpisov. Nevýhodami, resp. úskaliaми rozhodcovského konania sa podrobnejšie venujeme v záverečnej časti tretej kapitoly.

1.3. Formy rozhodcovského konania

Právna úprava rozhodcovského konania dáva zmluvným stranám možnosť vybrať si, či ich spor bude rozhodnutý pred stálym rozhodcovským súdom alebo v konaní *ad hoc*, t.j. pre jednotlivý prípad. Obidve formy sú založené na zmluvnom základe strán rozhodcovského konania, ktorý je zakotvený v rozhodcovskej zmluve, resp. rozhodcovskej doložke. Pri rozhodovaní pred rozhodcovskou inštitúciou nie sú rozhodcovské rozsudky rozsudkami súkromných osôb, ale rozsudkami vydanými v mene príslušného stáleho rozhodcovského súdu.

1.3.1. Inštitucionálna arbitráž

V prípade inštitucionálnej arbitráže sa konanie uskutočňuje pod vedením stálej rozhodcovskej inštitúcie v súlade s jej rozhodcovskými pravidlami. Rozhodcovská inštitúcia usmerňuje celý priebeh rozhodcovskej procedúry. Mnoho obchodných spoločností na medzinárodnom trhu uprednostňuje práve inštitucionálnu arbitráž pred arbitrážou *ad hoc*. Dôvodom je predovšetkým skutočnosť, že rozhodcovské inštitúcie sa vyznačujú dobrou povest'ou v regióne, spoľahlivosťou, vysokou mierou organizovanosti ako aj vopred známym systémom poplatkov. O uprednostňovaní rozhodcovskej inštitúcie hovorí aj Redfern, ktorý tvrdí, že *„pre strany je jednoduchšie dôverovať rozhodcovskej*

---

⁶ Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž, Úvod a základná charakteristika*. 2009. s.31

⁷ Rozhodcovský súd Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory si pri riešení medzinárodného sporu, ktorého hodnota je napr. do 33 193,92 € účtuje poplatok za konanie pred rozhodcami 1 717,79 € + 6,5 % z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 16 596,96 € a paušál na správne náklady vo výške 1 526,92 €.

*inštitúcii alebo stredisku s dlhodobou tradíciou.*⁸ Z uvedeného vyplýva, že aktívnu participáciu rozhodcovskej inštitúcie v rozhodcovskom procese možno považovať za záruku plynulého priebehu konania, t.j. konania bez prieťahov a vydanie rozhodcovského rozsudku bez ďalšej potreby strán obrátiť sa na súd. Inštitucionálna arbitráž poskytuje zmluvným stranám potrebnú istotu, rovnováhu a najmä záruku kvalitného riešenia sporu.

Rozhodcovské inštitúcie sa navzájom od seba líšia. Ide predovšetkým o rozdielne rozhodcovské pravidlá, odlišnú úpravu výberu rozhodcov, rozsah právomocí rozhodcov, rôznu mieru zachovania autonómie zmluvných strán, rôzny priebeh samotného konania ako aj rozdiely v prístupe danej inštitúcie k organizácii arbitráže.

V záujme predísť prípadným konfliktom by sa mali zmluvné strany pred výberom rozhodcovskej inštitúcie dôkladne oboznámiť s vyššie uvedenými zásadami konkrétnej rozhodcovskej inštitúcie. Ide najmä o jej štruktúru, spôsob organizácie konania a jej rozhodcovské pravidlá.

K hlavným výhodám inštitucionálnej arbitráže patrí:

- a) dobrá reputácia a záruka „dobrého mena“ – rozhodcovský rozsudok vydaný uznávanou rozhodcovskou inštitúciou je zárukou pri jeho výkone,
- b) premyslená organizácia arbitráže – je výsledkom dlhodobých expertných skúseností s manažmentom medzinárodnej arbitráže. Vyznačuje sa ustálenými rozhodcovskými pravidlami a procesnými postupmi rozhodcovskej inštitúcie,
- c) kvalita rozhodcovského procesu – v záujme zvyšovania kvality rozhodcovského procesu zamestnanci rozhodcovskej inštitúcie sledujú vývoj a postup v jednotlivých rozhodovacích procesoch a tým monitorujú úspešnosť inštitúcie,
- d) profesionálna asistencia – zmluvné strany ako aj rozhodcovia môžu pri vzniku komplikácií požiadať príslušnú inštitúciu o profesionálnu asistenciu,
- e) pevné stanovenie výdavkov a nákladov arbitráže – rozhodcovská inštitúcia má fixne určenú výšku poplatkov i výšku odmien rozhodcov. Zmluvné strany sú tak zbavené povinnosti dohadovať sa o týchto výdavkoch,
- f) zabezpečenie priestorov – v praxi sa stáva, že strana sporu vyžaduje zabezpečenie priestorov v inom meste ako je sídlo inštitúcie. V týchto prípadoch rozhodcovské inštitúcie navzájom spolupracujú a poskytujú si potrebné priestory na základe zmlúv o spolupráci,

---

⁸ Chovancová, K: *Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európy*. 2008. s.29

- g) rozhodcovská inštitúcia zabezpečuje okrem priestorov aj kvalitné technické vybavenie, prekladateľské služby, služby tlmočníkov, zapisovateľov, ako aj iné súvisiace služby.⁹

Nevýhodou inštitucionálnej arbitráže sú rôzne administratívne poplatky, ktoré sú účastníci konania povinní uhradiť.

1.3.1.1. Medzinárodné rozhodcovské inštitúcie

V medziach medzinárodného práva súkromného, patria k najznámejším medzinárodným rozhodcovským inštitúciám:

1. Medzinárodná obchodná komora v Paríži [International Chamber of Commerce (ICC)], Medzinárodný rozhodcovský súd v Paríži [International Court of Arbitration (ICC)] - bola založená v roku 1919 Belgickom, Francúzskom, USA a Spojeným kráľovstvom za účelom podpory celosvetového obchodu a medzinárodných investícií. Medzinárodný rozhodcovský súd v Paríži vznikol v roku 1923 a dnes sa považuje za najviac uznávanú a akceptovanú rozhodcovskú inštitúciu, ktorá rozhoduje spory v oblasti obchodu, priemyslu i služieb. Od roku 1999 prijíma v priemere viac ako 500 nových prípadov ročne. V súčasnosti má takmer 200 členov. Rozhodcovské konanie prebieha podľa rozhodcovských pravidiel, tzv. „ICC Rules“.¹⁰
2. Medzinárodný rozhodcovský súd v Londýne - London Court of International Arbitration (LCIA) - vznikol v roku 1981. Jeho predchodcom bol Londýnsky rozhodcovský súd založený v roku 1903. Predstavuje súkromnú neziskovú organizáciu, ktorá združuje vysoko kvalifikovaných rozhodcov v oblasti medzinárodného obchodu. Arbitráž sa riadi vlastnými rozhodcovskými pravidlami, tzv. „LCIA Rules“. V súčasnosti má približne 1600 členov z viac ako 80 krajín.¹¹
3. Americká rozhodcovská asociácia – American Arbitration Association (AAA) - vznikla v roku 1926 so sídlom v New Yorku. Rozhodcovský proces je riadený podľa vlastných rozhodcovských pravidiel, tzv. „AAA Rules and Procedures“. Jej súčasťou je Medzinárodné centrum pre riešenie sporov (International Centre for Dispute Resolution (ICDR)), založené v roku 1996.¹²

---

⁹ Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž, Úvod a základná charakteristika*. 2009. 216s

¹⁰ International Chamber of Commerce: *What is ICC?* [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete:

<<http://www.iccwbo.org/id93/index.html>>

¹¹ The London Court of International Arbitration (LCIA): *Arbitration*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <http://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Arbitration.aspx>

¹² Wikipedia: American Arbitration Association, [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete:

<http://en.wikipedia.org/wiki/American_Arbitration_Association>

4. Viedenský medzinárodný rozhodcovský súd – Vienna International Arbitral Centre (VIAC) - bol založený v roku 1975 ako stála nezávislá rozhodcovská inštitúcia v rámci Spolkovej hospodárskej komory Rakúska. Má vlastné pravidlá, tzv. „Vienna rules“, ktorými sa riadi celý priebeh rozhodcovského konania.¹³
5. Čínska komisia medzinárodnej hospodárskej a obchodnej arbitráže - China International Economic and Trade Arbitration Commission (CIETAC) - bola založená v roku 1956 pod záštitou Čínskej komisie pre podporu medzinárodného obchodu.¹⁴ Sídli v Pekingu. Čínski obchodní partneri zvyčajne vyžadujú CIETAC ako rozhodcovskú inštitúciu pre riešenie ich prípadných obchodných sporov, pričom spravidla nesúhlasia s výberom inej rozhodcovskej inštitúcie.¹⁵
6. Rozhodcovský inštitút Obchodnej komory v Štokholme – Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce (SCC) - je nezávislou súčasťou Obchodnej komory v Štokholme. Bol založený v roku 1917. V období bipolárne rozdeleného sveta, v 70-tych rokoch, predstavoval neutrálne centrum pre riešenie obchodných sporov medzi Východom a Západom.¹⁶ Dnes patrí k hlavným arbitrážnym inštitúciám sveta.
7. Organizácia svetového duševného vlastníctva, Arbitrážne a mediačné centrum – World Intellectual Property Organisation, Arbitration and Mediation Centre (WIPO) - Arbitrážne a mediačné centrum vzniklo v roku 1994 so sídlom v Ženeve. Vede rozhodcovské konania pri rozhodovaní obchodných sporov v oblasti duševného vlastníctva. Organizácia má vlastné rozhodcovské pravidlá, tzv. „WIPO Rules“.¹⁷
8. Rozhodcovský súd pri Hospodárskej komore Českej republiky - Czech Republic - Arbitration Court attached to the Economic Chamber - bol založený v roku 1949 a sídli v Prahe. Predstavuje nezávislý orgán pre rozhodovanie majetkových sporov. Rozhoduje spory prevažne z oblasti medzinárodného obchodu.¹⁸

¹³ Vienna International Arbitral Centre: Vienna International Arbitral Centre. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <<http://www.internationales-schiedsgericht.at/>>

¹⁴ China Council for the Promotion of International Trade (CCPIT)

¹⁵ China International Economic and Trade Arbitration Commission: Introduction. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <<http://www.cietac.org/index.cms>>

¹⁶ Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce: About the SCC. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <<http://www.sccinstitute.com/hem-3/om-oss-3.aspx>>

¹⁷ World Intellectual Property Organisation: *About the Center*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <<http://www.wipo.int/amc/en/index.html>>

¹⁸ Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky: *Řád pro mezinárodní sporz*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <http://www.soud.cz/index.php?url=rady/cz_rad_mez_od_20070201_uz.htm>

9. Európsky arbitrážny súd - European Court of Arbitration - je súčasťou Európskeho centra pre arbitráž¹⁹ založeného v roku 1959 v Štrasburgu. Cieľom Európskeho arbitrážneho súdu je predovšetkým podpora a vedenie vnútroštátnej i medzinárodnej arbitráže v Európe. Disponuje vlastnými rozhodcovskými pravidlami, tzv. „CEA Rules“.²⁰
10. Nemecká arbitrážna inštitúcia - German Institution of Arbitration (DIS) - bola založená v roku 1992 zlúčením Nemeckej arbitrážnej asociácie a Nemeckej arbitrážnej inštitúcie. Sídlo sa nachádza v Kolíne. Arbitrážne konania sa vedú podľa vlastných pravidiel, tzv. „DIS Arbitration Rules“.²¹
11. Medzinárodné rozhodcovské stredisko v Singapure - Singapore International Arbitration Centre (SIAC) - vzniklo v roku 1991 a dnes je jedným z najznámejších rozhodcovských centier pre obchodníkov z Číny i Európy. Rozhodcovské pravidlá SIAC vychádzajú z pravidiel UNCITRAL.²²
12. Medzinárodné rozhodcovské stredisko v Hongkongu – Honk Kong International Arbitration Centre (HKIAC) - HKIAC bolo založené v roku 1985. Predstavuje vedúce rozhodcovské centrum pre strany z Ázie ako aj z Ďalekého východu.²³

K ďalším organizáciám zaoberajúcim sa medzinárodnou obchodnou arbitrážou patria:

- a) Medzinárodný výbor pre komerčné arbitráže - International Council for Commercial Arbitration (ICCA) – ide o mimovládnu organizáciu akreditovanú OSN. Priamo nevedie rozhodcovské konania. Jej cieľom je podpora využívania arbitráže ako formy riešenia obchodných sporov a zdokonaľovanie arbitrážneho procesu a to najmä prostredníctvom organizácie medzinárodných arbitrážnych kongresov a konferencií a vydávania rôznych publikácií. Aktívne sa zúčastňovala na príprave pravidiel UNCITRAL a modelového zákona UNCITRAL.²⁴
- b) Švajčiarska arbitrážna asociácia - Swiss Arbitration Association – je nezisková organizácia s viac ako 1000 členmi. Nie je rozhodcovskou inštitúciou a nemá vlastné

---

¹⁹ The European Centre of Arbitration

²⁰ European Court of Arbitration: *Arbitration*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <<http://www.cour-europe-arbitrage.org/content.php?lang=en&delegation=1&id=1>>

²¹ The German Institution of Arbitration: *DIS-Rules*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <<http://www.dis-arb.de/en/16/rules/overview-id0>>

²² Singapore International Arbitration Centre: *Our Rules*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <http://www.siac.org.sg/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=72&Itemid=85>

²³ Hong Kong International Arbitration Centre: *About the HKIAC*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <http://www.hkiac.org/show_content.php?article_id=392>

²⁴ International Council for Commercial Arbitration: *International Council for Commercial Arbitration*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <<http://www.arbitration-icca.org/about.html>>

rozhodcovské pravidlá. Jej hlavnou funkciou je prispievať k rozvoju arbitrážneho práva a jeho uplatnenia v praxi prostredníctvom konferencií a vydávania rôznych publikácií.²⁵

- c) Arbitrážne a mediačné centrum v Bruseli - Belgian Centre for Arbitration and Mediation (CEPANI) - vzniklo v roku 1969 s cieľom podpory arbitrážnych konaní. Samotné centrum nie je arbitrátorom, jeho funkcia spočíva v ustanovení kompetentných nezávislých rozhodcov a dohliadaní na priebeh rozhodcovského konania. Centrum má vlastné rozhodcovské pravidlá, tzv. „CEPANI Rules“, ktoré zohľadňujú nielen právo Belgicka v oblasti rozhodcovského konania, ale aj ďalšie pravidlá uznávaných zahraničných inštitúcií, predovšetkým tzv. „ICC Rules“.²⁶

1.3.1.2. *Rozhodcovské súdy na Slovensku*

Ku dňu 24. januára 2011 celkovo na území Slovenskej republiky pôsobilo 89 stálych rozhodcovských súdov.²⁷ Uvedieme krátky výber a stručný popis niektorých z nich:

- a) Rozhodcovský súd Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory – sídli v Bratislave a pôsobí v ňom 60 rozhodcov. Pochádzajú nie len zo Slovenska, ale aj z krajín ako Taliansko, Nemecko, Rakúsko, Česká republika, Ruská federácia, India, Singapur, a iné.²⁸
- b) Európsky Rozhodcovský Súd – bol zriadený pri obchodnej spoločnosti ARBITRÁŽNE A MEDIAČNÉ CENTRUM so sídlom v Košiciach. Počet rozhodcov, ktorí rozhodujú spory pred Európskym rozhodcovským súdom je 14.²⁹
- c) Stály rozhodcovský súd zriadený pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s. – sídli v Bratislave a celkovo v ňom rozhoduje 14 rozhodcov.³⁰
- d) Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore – je nezávislým orgánom pre rozhodovanie majetkových sporov, sídli vo Veľkom Krtíši a celkovo v ňom pôsobí 14 nezávislých rozhodcov.³¹

²⁵ Swiss Arbitration Association: *Arbitration in Switzerland*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <<http://www.arbitration-ch.org/arbitration-in-switzerland/>>

²⁶ CEPANI, Belgian Centre for Mediaton and Arbitration: *Rules*. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: <http://www.cepani.be/images/upload/00000984_rules-2007.pdf>

²⁷ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky: *Medzinárodné právo*. [cit. 2011-01-27]. Dostupné na internete: <<http://www.justice.gov.sk/wfn.aspx?pg=156&uc=adr/rozs>>

²⁸ Slovenská obchodná a priemyselná komora: *Zoznam rozhodcov Rozhodcovského Súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave*. [cit. 2011-01-27]. Dostupné na internete: <<http://web.sopk.sk/view.php?cislocianku=2002100105>>

²⁹ Európsky Rozhodcovský Súd: *Zoznam rozhodcov Európskeho Rozhodcovského Súdu*. [cit. 2011-01-27]. Dostupné na internete: <<http://www.arbitragecourt.org/ers-rozhodcovia.php>>

³⁰ Stály rozhodcovský súd zriadený pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s.: *Zoznam rozhodcov*. [cit. 2011-01-27]. Dostupné na internete: <<http://www.stalyrozhodcovskysud.sk/?id=13>>

- e) Rozhodcovský súd Slovenskej republiky - je stály rozhodcovský súd so sídlom v Bratislave. Pôsobí v ňom 12 rozhodcov, z toho 10 pochádza z Prahy.³²
- f) Stredoeurópsky arbitrážny súd - bol zriadený ako stály rozhodcovský súd pri obchodnej spoločnosti Arbitrators & Advisors, s.r.o., so sídlom v Bratislave. V zozname rozhodcov figuruje 10 osôb.³³

1.3.2. Arbitráž *ad hoc*

Ak sa zmluvné strany nedohodnú v rozhodcovskej zmluve alebo rozhodcovskej doložke, že ich prípadné spory budú riešené pred rozhodcovskou inštitúciou v súlade s jej rozhodcovskými pravidlami, v tom prípade hovoríme o arbitráži *ad hoc*. Rozhodcovské konanie prebieha pred rozhodcom alebo rozhodcovským senátom ustanoveným len pre konkrétny prípad. Pri tejto forme arbitráže sú zmluvné strany nezávislé od rozhodcovských inštitúcií a majú možnosť do značnej miery ovplyvniť začiatok a priebeh konania a to najmä výberom rozhodcov, určením ich počtu, spôsobu ich výberu, kvalifikácie, určením rozhodcovských pravidiel, rozhodného práva, stanovením spôsobu predkladania dôkazov, procesných lehôt, určením miesta konania arbitráže, atď. Zmluvné strany majú možnosť dohodnúť sa na takmer každom detaile rozhodcovského procesu.

Na druhej strane, pri konaní *ad hoc*, kde daný spor rozhoduje konkrétna fyzická osoba, môže dôjsť k rôznym komplikáciám. Účastníci konania sa nemôžu spoliehať na plynulý priebeh rozhodcovského procesu, ako by to bolo v prípade inštitucionálnej arbitráže a jej organizovaného mechanizmu začatia a priebehu rozhodcovského procesu. V záujme úspešného napredovania rozhodcovskej procedúry sa vyžaduje vzájomná spolupráca zmluvných strán a ich právnych zástupcov, čo v praxi nemusí byť samozrejmosťou. Z uvedeného vyplýva, že arbitráž *ad hoc* nemusí vždy predstavovať záruku rýchleho a kvalitného riešenia a rozhodnutia sporu, ako je to v prípade arbitráže pod záštitou renomovanej rozhodcovskej inštitúcie.

Formu *ad hoc* uprednostňujú účastníci konania najmä z nasledujúcich dôvodov:

---

³¹ Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore: *Zoznam rozhodcov Rozhodcovského súdu pri Slovenskej arbitrážnej komore, s.r.o.* [cit. 2011-01-27]. Dostupné na internete:

<<http://www.arbitraznakomora.sk/?page=rozhodcovia&linka=5>>

³² Rozhodcovský súd Slovenskej republiky: *O nás*. [cit. 2011-01-27]. Dostupné na internete:

<<http://www.rozhodcovskysud.net/index.php>>

³³ Stredoeurópsky arbitrážny súd: *Zoznam rozhodcov*. [cit. 2011-01-27]. Dostupné na internete:

<http://www.ceac.sk/doc/zoznam_rozhodcov_SEAS.pdf>

- Pozícia strán – účastníci konania považujú *ad hoc* arbitráž za prijateľnejšiu, najmä vďaka jej flexibilita a nezávislosti od rozhodovania pod záštitou rozhodcovskej inštitúcie podľa jej rozhodcovských pravidiel.
- Osobné dôvody – ide o prípady, ak sa napr.: zmluvné strany nevedia dohodnúť na konkrétnej rozhodcovskej inštitúcii.
- Finančné dôvody – v porovnaní s inštitucionálnou arbitrážou možno vo všeobecnosti hovoriť o nižších nákladoch arbitráže *ad hoc*. To však závisí od náročnosti konkrétneho prípadu a výšky poplatkov jednotlivých rozhodcovských inštitúcií.³⁴

Arbitráž *ad hoc* uprednostňujú najmä štátne firmy, ktoré sa pochopiteľne nechcú podriaďovať a závisieť na rozhodnutí inej inštitúcie. Túto formu arbitráže preferujú aj veľké obchodné spoločnosti, ktoré zamestnávajú vlastných právnych expertov a kvalitných odborníkov špecializovaných na arbitráž. Ich využitím spoločnosť môže ušetriť na rôznych poplatkoch a odmenách externých právnikov.

1.4. Historický vývoj právnej úpravy rozhodcovského konania. Prehľad medzinárodných dohovorov upravujúcich rozhodcovské konanie

Napriek tomu, že rozhodcovské konanie je podľa historických skúmaní pravdepodobne staršie než občiansky súdny proces, jeho skutočný rozmach nastal až v 20. storočí. K hlavným podnetom jeho rozvoja patrili prvá a druhá svetová vojna, ktoré roztrieštli vtedajšie štátne a ekonomické zoskupenia. Povojnové obdobie následne prinieslo nové výzvy najmä pre svetové hospodárstvo a obchod.

Ukázalo sa, že národné právne úpravy pre riešenie sporov z novo vznikajúcich vzťahov sú už nevyhovujúce. Kým zahraničný obchod a ostatné oblasti hospodárstva vrátane priemyslu sa radikálne internacionalizovali, spôsoby riešenia sporov z novo vzniknutých vzťahov ostali obmedzené na národnej úrovni a prinášali mnohé nevýhody. Išlo predovšetkým o nevýhody spojené s rôznymi procesnými predpismi, právnymi tradíciami, rôznymi jazykmi obmedzenými na výkon cudzích súdnych rozhodnutí.³⁵

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa medzinárodné spoločenstvo snažilo nájsť prijateľné riešenie pre tieto problémy. Výsledkom sa stalo rozhodcovské konanie, resp. medzinárodná arbitráž uplatňovaná predovšetkým v obchodných sporoch.

³⁴ Chovancová, K.: *International Arbitration Of Investment Disputes (Introduction and Basic Characteristics) – Medzinárodná obchodná arbitráž investičných sporov (Úvod a základná charakteristika)*. 2009. 392s

³⁵ Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a.s., 2007, s.11

Prvé medzinárodné dohovory, ktoré sa zaoberali rozhodcovským konaním a výkonom cudzích rozhodcovských rozhodnutí pochádzajú z 20-tych rokov 20.st. Išlo o Ženevský protokol o doložkách o rozhodcovi z roku 1923 a Ženevský dohovor o vykonateľnosti cudzích rozhodcovských výrokov z roku 1927. Účelom ich prijatia bola podpora uznania rozhodcovských doložiek a medzinárodných rozhodcovských rozsudkov. Možno povedať, že v období ich prijatia boli pre oblasť medzinárodného rozhodcovského konania značným prínosom. Na druhej strane, realizácia ich ustanovení priniesla mnohé problémy, najmä pri výkone cudzích rozhodcovských rozsudkov. „*Cudzí rozhodcovský rozsudok mohol byť úspešne vykonaný len v tom prípade, ak nadobudol právoplatnosť v štáte, v ktorom bol vydaný, čo si vyžadovalo problematické potvrdenie príslušného súdu v štáte vydania rozsudku. Súd v mieste vydania rozsudku mal tendenciu posudzovať obsah rozsudku z materiálneho hľadiska a rozsudok bol napadnuteľný aj z iných dôvodov než dôvodov uvedených v Ženevskom dohovore.*“³⁶ V tom čase sa kritika dohovorov sústredila predovšetkým na ich nedostatočnú prepracovanosť a povrchnosť. Ženevský protokol z roku 1923 napr. vylučoval v článku 1 možnosť uzavretia rozhodcovskej doložky medzi príslušníkmi jedného členského štátu, ktorá by umožnila rozhodcovské konanie v inom členskom štáte Ženevského protokolu. Uvedené problémy a nedostatky dohovorov viedli k vypracovaniu novej právnej úpravy. Ženevské dohovory stratili platnosť po prijatí tzv. New Yorkského dohovoru z roku 1958.

1.4.1. Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí

Do vývoja rozhodcovského konania zasiahla aj druhá svetová vojna, ktorá priniesla úplne nové ekonomické podmienky i politické bipolárne rozdelenie sveta. V povojnovom období bol dňa 10. júna 1958 v New Yorku na konferencii Organizácie Spojených národov o medzinárodnej obchodnej arbitráži prijatý Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí (ďalej New Yorkský dohovor). Celkovo pozostáva zo 16 článkov. Pre Československú republiku nadobudol účinnosť dňa 10. októbra 1959. V súčasnosti má viac ako 140 zmluvných štátov.³⁷

New Yorkský dohovor vytvoril rámec moderného medzinárodného režimu uznania a výkonu rozhodcovských rozsudkov a rozhodcovských doložiek. Podľa úvodného ustanovenia sa právna úprava New Yorkského dohovoru „*vzťahuje na uznanie a výkon*

---

³⁶ Chovancová, K.: *International Arbitration Of Investment Disputes (Introduction and Basic Characteristics) – Medzinárodná obchodná arbitráž investičných sporov (Úvod a základná charakteristika)*. 2009. s.355

³⁷ Platné ku dňu 30.3.2011.

*rozhodcovských rozhodnutí vyplývajúcich zo sporov medzi osobami fyzickými alebo právnickými a vydaných na území iného štátu než toho, v ktorom sa žiada o ich uznanie a výkon. Dohovor sa vzťahuje aj na rozhodcovské rozhodnutia, ktoré sa nepokladajú za miestne (národné) rozhodnutia v štáte, v ktorom sa žiada o ich uznanie a výkon.*³⁸

V praxi dochádza k prípadom, že sporová strana sa nezmieri s rozhodnutím vydaným v jej neprospech a požiada všeobecný súd o odmietnutie uznania alebo zrušenie právoplatného rozhodcovského rozsudku. Je dôležité rozlišovať medzi zrušením a odmietnutím uznania a výkonu rozhodcovského rozsudku. V zmysle článku V odsek 2 Newyorského dohovoru je možné odprieť uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia, ak kompetentný orgán krajiny, kde sa žiada o uznanie a výkon zistí, že podľa právneho poriadku tejto krajiny, predmet sporu nemôže byť predmetom rozhodcovského konania alebo by uznanie alebo výkon rozhodnutia boli v rozpore s verejným poriadkom tejto krajiny.³⁹ Ak zmluvná strana nepreukáže kompetentnému orgánu uvedené skutočnosti, členský štát je povinný uznať cudzie rozhodcovské rozsudky vydané na území iného zmluvného štátu a povoliť ich výkon.⁴⁰ Odmietnutie uznania a vykonania rozhodcovského rozsudku v jednom štáte, však nemusí automaticky znamenať, že iný štát neuzná rozhodcovský rozsudok.

Žiadať o zrušenie rozhodcovského rozsudku je možné len v tom štáte, v ktorom bol rozhodcovský rozsudok vydaný. Článok V New Yorkského dohovoru vymenúva prípady, kedy je na žiadosť strany, proti ktorej sa rozhodnutie uplatňuje, možné odprieť uznanie a výkon rozhodnutia. Ak táto strana preukáže kompetentnému orgánu krajiny, v ktorej sa žiada o uznanie a výkon:

- „že strany dohody boli podľa zákona, ktorý sa na ne vzťahuje, nespôsobilé na konanie,
- že spomenutá dohoda nie je platná podľa práva, ktorému strany túto dohodu podrobili, alebo podľa práva krajiny, kde sa rozhodnutie vydalo,
- že strana, proti ktorej sa rozhodnutie uplatňuje, nebola riadne upovedomená o ustanovení rozhodcu alebo o rozhodcovskom konaní alebo nemohla z akýchkoľvek iných dôvodov uplatniť svoje požiadavky,

---

³⁸ Vyhláška ministra zahraničných vecí zo 6. novembra 1959 o Dohovore o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí. [cit. 2010-09-16]. Dostupné na internete: <http://www.ceac.sk/doc/new_yorsky_dohovor_o_uznani_a_vykone_cudzich_%20rozhodcovskych_rozhodnuti.pdf>

³⁹ New Yorkský dohovor, čl. V ods.2

⁴⁰ New Yorkský dohovor, čl. III

- že rozhodnutie sa týka sporu, pre ktorý sa neuzavrela rozhodcovská zmluva, alebo ktoré nie je v medziach rozhodcovskej doložky, alebo rozhodnutie presahuje dosah dohovoru o rozhodcovi alebo dosah rozhodcovskej doložky;
- zloženie rozhodcovského súdu alebo rozhodcovské konanie nebolo v súlade s dohodou strán, alebo v súlade so zákonmi krajiny, kde sa rozhodcovské konanie konalo,
- rozhodnutie sa doteraz nestalo pre strany záväzným, alebo sa zrušilo, alebo jeho výkon odložil kompetentný orgán krajiny, v ktorej sa podľa právneho poriadku vydalo⁴¹, môže súd odoprieť uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia.

Dôvody uvedené v Newyorskom dohovore, pre ktoré súd môže odoprieť uznanie a výkon cudzieho rozhodcovského rozsudku boli prevzaté aj do slovenskej právnej úpravy rozhodcovského konania.

Členský štát je povinný zastaviť prípadné súdne konanie a uznať písomnú zmluvu, v ktorej sa strany zaviazali podrobiť sa pri riešení všetkých alebo niektorých sporov rozhodcovskému konaniu.⁴²

Zmluvný štát môže pri pristúpení k Newyorskému dohovoru vyhlásiť, že ho bude používať len na spory, ktoré sa považujú podľa jeho vnútroštátneho práva za obchodné a zároveň, že ho bude používať na uznanie a výkon len tých rozhodnutí, ktoré boli vydané na území iného zmluvného štátu.⁴³

Možno povedať, že New Yorský dohovor predstavuje základnú bázu pre rozhodcovské konanie, v ktorej ponecháva zmluvným stranám možnosť upraviť si konkrétne otázky uznania a výkonu rozhodcovského rozhodnutia vo svojich národných právnych úpravách alebo prostredníctvom ďalších mnohostranných alebo dvojstranných dohôd.⁴⁴

1.4.2. Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži

V období Studenej vojny bol za účelom podpory rozvoja obchodovania medzi európskymi krajinami prijatý Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži (ďalej Európsky dohovor). Bol uzatvorený dňa 21. apríla 1961 v Ženeve. Pre Československú republiku nadobudol účinnosť dňa 11. februára 1964. Celkovo pozostáva z 10 článkov.

Európsky dohovor sa vzťahuje na rozhodcovské zmluvy uzavreté medzi fyzickými alebo právnickými osobami so sídlom v rôznych zmluvných štátoch, za účelom urovnania

⁴¹ New Yorský dohovor, čl. 5 ods. 1

⁴² New Yorský dohovor, čl. II ods. 1

⁴³ New Yorský dohovor, čl. I ods. 3

⁴⁴ New Yorský dohovor, čl. VII ods. 1

sporov, ktoré vzišli alebo vziđu z vykonávania medzinárodného obchodu a na rozhodcovské konanie a rozhodnutia vydané na základe týchto zmlúv.⁴⁵ Za rozhodcovskú zmluvu považuje rozhodcovskú doložku obsiahnutú v zmluve alebo zmluvu o rozhodcovi podpísanú zmluvnými stranami. Európsky dohovor umožňuje stranám rozhodcovskej zmluvy, aby svoje spory predložili stálej rozhodcovskej inštitúcii alebo na rozhodcovské konanie pre jednotlivý prípad. Ak strany predložia svoj prípad rozhodcovskému konaniu ad hoc, Európsky dohovor ustanovuje, že strany môžu vymenovať rozhodcov alebo postup ich vymenovania, určia miesto arbitráže a pravidlá konania pre rokovanie rozhodcov.⁴⁶ Európsky dohovor osobitne v článku III uvádza, že za rozhodcu môže byť vymenovaný aj cudzí štátny príslušník.

Osobitne upravuje námietky nepríslušnosti rozhodcu. Ide o prípady, ak sporná otázka presahuje právomoc rozhodcu alebo sa zakladá na neexistencii, neplatnosti alebo zániku rozhodcovskej zmluvy. Európsky dohovor stanovuje, že námietku nepríslušnosti rozhodcu, zakladajúcu sa na neexistencii, neplatnosti alebo zániku rozhodcovskej zmluvy, môže strana podať najneskôr pri predložení námietok vo veci samej. Ak sporná otázka presahuje právomoc rozhodcu, námietku nepríslušnosti rozhodcu je možné podať najneskôr, len čo sa počas rozhodcovského konania uplatní sporná otázka, prerokúvanie ktorej by prekračovalo právomoc rozhodcu.⁴⁷

Európsky dohovor ďalej ustanovuje, že strany majú oprávnenie zvoliť si právo, ktoré majú rozhodcovia použiť pre rozhodovanie vo veci samej. Ak taká dohoda medzi stranami neexistuje, „rozhodcovia použijú právo určené podľa kolízneho pravidla, ktoré budú považovať za primerané v danom prípade.“⁴⁸ Vydané rozhodcovské rozhodnutie musí obsahovať odôvodnenie, ak sa strany vyslovene nedohodli, že sa rozhodnutie nebude odôvodňovať.

Podobne ako New Yorský dohovor aj Európsky dohovor vymedzuje dôvody zrušenia rozhodcovského rozhodnutia. V úvodnom ustanovení článku IX uvádza, že zrušenie rozhodnutia nezakladá dôvod pre odmietnutie uznania alebo vykonateľnosti v inom zmluvnom štáte, pokiaľ nejde o štát, v ktorom bolo rozhodnutie vydané. K zrušeniu rozhodcovského rozsudku môže súd pristúpiť z dôvodov:

- „ak strany rozhodcovskej zmluvy boli podľa práva, ktoré sa na ne vzťahuje, nespôsobilé na konanie, alebo spomínaná zmluva nie je platná podľa práva, ktorému strany túto

---

⁴⁵ Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži, čl. I ods. 1

⁴⁶ Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži, čl. IV ods. 1

⁴⁷ Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži, čl. V ods. 1

⁴⁸ Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži, čl. VII ods. 1

zmluvu podrobili, alebo ak také právo neoznačili, podľa práva štátu, kde rozhodnutie bolo vydané;

- strana, ktorá žiada zrušenie, nebola riadne upovedomená o ustanovení rozhodcu alebo o rozhodcovskom konaní alebo sa nemohla z iných dôvodov v konaní vyjadriť;
- rozhodnutie sa týka sporu, na ktorý sa nevzťahuje zmluva o rozhodcovi alebo ktorý nie je v medziach rozhodcovskej doložky, alebo rozhodnutie obsahuje rozhodnutie presahujúce dosah zmluvy o rozhodcovi alebo rozhodcovskej doložky;
- zloženie rozhodcovského súdu alebo rozhodcovské konanie nebolo v súlade s dohodou strán.⁴⁹

Zároveň v článku X ods. 7 sa uvádza, že ustanovenia Európskeho dohovoru nerušia platnosť dvojstranných alebo mnohostranných dohôd týkajúcich sa rozhodcovského konania, ktoré zmluvné štáty už uzavreli alebo v budúcnosti uzavrú.

Vo všeobecnosti sa Európsky dohovor nezameriava výlučne na uznanie a výkon rozhodcovských zmlúv a rozsudkov ako New Yorský dohovor. Jeho ustanovenia obsahujú aj úpravu základných inštitútov rozhodcovského konania. Vzťahuje sa na rozhodcovské konania týkajúce sa obchodných sporov s medzinárodným prvkom.

1.4.3. *Moskovský dohovor o riešení občianskoprávných sporov*

V snahe zabezpečiť priaznivé právne podmienky pre vzájomnú hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu bol dňa 26. mája 1972 uzatvorený Moskovský dohovor o riešení občianskoprávných sporov vznikajúcich zo vzťahov hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce v rozhodcovskom konaní (ďalej Moskovský dohovor).

Moskovský Dohovor v článku I ods. 1 vymedzuje predmet jeho úpravy nasledovne: „*Všetky spory medzi hospodárskymi organizáciami vyplývajúce zo zmluvných a iných občianskoprávných vzťahov, vznikajúcich medzi nimi v priebehu hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce zmluvných štátov tohto Dohovoru, sa budú rozhodovať v rozhodcovskom konaní s vylúčením právomoci štátnych súdov v týchto sporoch.*“⁵⁰ Z uvedeného vyplýva, že Moskovský dohovor vylúčil štátne súdy z procesu rozhodovania sporov medzi hospodárskymi organizáciami vzniknutých z občianskoprávných vzťahov, ako napr. vzťahov z kúpnych zmlúv, zo zmlúv o dielo, zo zmlúv na vykonanie stavebných,

⁴⁹ Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži, čl. IX ods. 1

⁵⁰ Vyhláška ministra zahraničných vecí 115/1974 Zb. z 15. novembra 1974 o Dohovore o riešení občianskoprávných sporov vznikajúcich zo vzťahov hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce v rozhodcovskom konaní. [cit. 2010-09-16]. Dostupné na internete: <http://www.ceac.sk/doc/moskovsky_dohovor_o_rieseni_obcianskopravnych_sporov.pdf>

montážnych, výskumných, projektovo-konštruktérskych prác ako aj iných občianskoprávných vzťahov vznikajúcich v priebehu hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce medzi zmluvnými štátmi Moskovského dohovoru.⁵¹

Základným rozdielom v právnej úprave medzi New Yorským, Európskym a Moskovským dohovorom sú strany rozhodcovskej zmluvy. Kým New Yorský a Európsky dohovor sa vzťahujú na spory vyplývajúce zo vzťahov medzi fyzickými alebo právnickými osobami, Moskovský dohovor sa vzťahuje na všetky tie spory, ktoré vzniknú medzi hospodárskymi organizáciami v priebehu hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce. Za hospodárske organizácie sa podľa článku I ods. 3 Moskovského dohovoru považujú: „*podniky, trusty, združenia, kombináty, hlavné správy hospodáriace podľa chozraščotu, ako aj vedeckovýskumné ústavy, projektovo-konštrukčné kancelárie a iné organizácie podobného druhu, ktoré sú subjektmi občianskeho práva a majú sídlo v rôznych zmluvných štátoch tohto Dohovoru.*“⁵² Moskovský dohovor neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by sa týkalo úpravy sporov vyplývajúcich zo vzťahov medzi fyzickými osobami.

Spoločným znakom vyššie uvedených dohovorov je ustanovenie, že rozhodnutia rozhodcovských súdov sú pre strany konečné a záväzné.

V prvej kapitole sme stručne charakterizovali výhody a nevýhody rozhodcovského konania, porovnali sme jednotlivé formy rozhodcovského konania a popísali sme vybrané medzinárodné dohovory prijaté v oblasti medzinárodnej obchodnej arbitráže.

---

⁵¹ Vyhláška ministra zahraničných vecí 115/1974 Zb. z 15.novembra 1974 o Dohovore o riešení občianskoprávných sporov vznikajúcich zo vzťahov hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce v rozhodcovskom konaní. [cit. 2010-09-16]. Dostupné na internete:

<http://www.ceac.sk/doc/moskovsky_dohovor_o_rieseni_obcianskopravnych_sporov.pdf>

⁵² Tamtiež

2. Súčasná právna úprava rozhodcovského konania v Slovenskej republike a jej historický vývoj

Napriek tomu, že rozhodcovské konanie má v štátoch Európskej únie, ako aj Spojených štátoch amerických dlhú tradíciu, v Slovenskej republike predstavuje pomerne novú formu riešenia sporov. Ide o riešenia majetkových sporov, ktoré vznikli najmä v radoch obchodných spoločností a vyplývajú z vnútroštátnych a z medzinárodných obchodnoprávných alebo občianskoprávných vzťahov.

Rozhodovanie sporov prostredníctvom rozhodcovského konania bolo v Slovenskej republike predmetom úpravy viacerých zákonov. V druhej kapitole charakterizujeme právnu úpravu rozhodcovského konania podľa vymedzených časových období súvisiacich s meniacimi sa politickými podmienkami na Slovensku, stručne popíšeme zákony zaoberajúce sa rozhodcovským konaním v príslušnom časovom období a podrobne charakterizujeme súčasnú právnu úpravu rozhodcovského konania na Slovensku.

2.1. Právna úprava rozhodcovského konania v období ČSFR

Arbitrážne konania v Českej a Slovenskej Federatívnej Republike (ďalej len ČSFR) sa do roku 1989 delili na arbitrážne konania v medzinárodnom obchodnom styku, ktoré upravoval zákon č. 98/1963 Zb o rozhodcovskom konaní v medzinárodnom obchodnom styku a o výkone rozhodcovských rozhodnutí a vnútroštátne arbitrážne konania, ktoré riešili spory medzi bývalými štátnymi podnikateľskými subjektmi. Tieto konania upravoval zákon č. 121/1962 Zb. o hospodárskej arbitráži. Išlo o zákonnú dvojkoľajnosť arbitrážneho konania.⁵³

Za prelomové obdobie, možno považovať rok 1989, kedy došlo k zásadným zmenám v oblasti politiky, ekonomiky a samotnom usporiadaní spoločenstva a rok 1993, kedy k 1. januáru vznikla Slovenská republika a začala sa tvoriť jej samostatná legislatíva.

V roku 1992 bola zákonom o obchodných a priemyselných komorách č. 9/1992 Zb. zriadená Slovenská obchodná a priemyselná komora (ďalej SOPK), ktorej hlavnou úlohou bola podpora a ochrana podnikania svojich členov v tuzemsku a v zahraničí. Podľa § 16 zákona č. 9/1992 Zb. mala komora možnosť zriadiť rozhodcovský súd ako stály nezávislý orgán pre rozhodovanie majetkových sporov vzniknutých z tuzemských a z

---

⁵³ Podpora aplikačnej praxe rozhodcovských súdov v Slovenskej republike. [cit. 2010-08-02]. Dostupné na internete: <www.justice.gov.sk/dwn/17/okpbs/okpbs_paprsSR.pdf>

medzinárodných obchodnoprávných a občianskoprávných vzťahov nezávislými rozhodcami.⁵⁴

V tom období išlo o prelomovú právnu normu. V Slovenskej republike vytvorila právny základ pre zriadenie samostatného rozhodcovského súdu, ktorý už nebol pobočkou bývalého federálneho Rozhodcovského súdu pri Československej obchodnej a priemyselnej komore.

2.2. *Právna úprava rozhodcovského konania v období od 1993 do 2002*

K pomerne zásadnej zmene v oblasti právnej úpravy rozhodcovského konania došlo v roku 1994, kedy bol po prvýkrát pozmenený zákon č. 98/1963 Zb.. Národná rada Slovenskej republiky (ďalej NR SR) prijala v apríli 1994 zákon č. 120/1994 Z. z. o rozhodcovskom konaní v obchodných veciach a o výkone rozhodcovských rozhodnutí. K zmenám, ktoré priniesol patrí predovšetkým zmena názvu zákona a fakt, že z pôvodného názvu vypadol dôraz na medzinárodný obchodný styk. Tým došlo k zjednoteniu vnútroštátnych a medzinárodných obchodných stykov.

Podľa § 1 zákona č. 120/1994 Z. z. „*na uľahčenie rozvoja a priebehu obchodných vzťahov slúži rozhodcovské konanie, ktoré má jeho účastníkom umožniť rýchle a odborným požiadavkám zodpovedajúce vybavovanie sporov.*“⁵⁵ Prijatie zákona č. 120/1994 Z. z. nepochybne prispelo k rozvoju rozhodcovského konania smerom k medzinárodným štandardom.

Pôvodné štátne arbitráže, ktoré riešili vnútroštátne obchodné vzťahy zanikli 1. januára 1992. Ich agenda následne prešla na všeobecné sudy federálnym zákonom č. 519/1991 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok a notársky poriadok.

---

⁵⁴ Slovenská národná rada: *Zákon Slovenskej národnej rady z 3. decembra 1991 č. 9/1992 Zb. o obchodných a priemyselných komorách, zmenený a doplnený zákonmi NR SR č. 121/1996 Z. z., č. 126/1998 Z. z., č. 286/2008 Z. z., č. 184/2009 Z. z. (s účinnosťou od 1.9.2009)*. [cit. 2010-08-02]. Dostupné na internete: <<http://web.sopk.sk/view.php?cisloclanku=2005092601&lmenu=202>>

⁵⁵ Národná Rada Slovenskej republiky: *Zákon Národnej Rady Slovenskej Republiky z 28. apríla 1994, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 98/1963 Zb. o rozhodcovskom konaní v medzinárodnom obchodnom styku a o výkone rozhodcovských rozhodnutí*. [cit. 2010-08-02]. Dostupné na internete: <[http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12878&FileName=94-z120&Rocnik=1994&rct=j&q=Zákon č.120/1994 Z.z.&ei=-pRWTKC9J5aqsQbd0O3hAQ&usg=AFQjCNEF0eQkB_QKgoFIxoCuJ5EIFmTdpq](http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12878&FileName=94-z120&Rocnik=1994&rct=j&q=Zákon%20%2F1994%20Z.z.&ei=-pRWTKC9J5aqsQbd0O3hAQ&usg=AFQjCNEF0eQkB_QKgoFIxoCuJ5EIFmTdpq)>

Zákon NR SR č. 218/1996 Z. z.

Prvú komplexnú úpravu rozhodcovského konania v Slovenskej republike podľa medzinárodných štandardov upravil zákon NR SR z 1. júla 1996 o rozhodcovskom konaní č. 218/1996 Z. z. Zjednotil právnu úpravu rozhodcovského konania pre vnútroštátne spory a spory v medzinárodnom obchode. Zákon č. 218/1996 Z. z. pozostával zo 6 častí a 44 paragrafov. Prvá časť obsahovala základné ustanovenia o účele zákona a rozhodcovskej zmluve. Druhá časť s názvom „Rozhodcovské orgány“ pojednávala o rozhodcoch a stálych rozhodcovských súdoch. Podľa ustanovenia § 8 zákona č. 218/1996 Z. z. mohla právnická osoba zriadiť stály rozhodcovský súd, pod podmienkou, že sa zriadi na základe osobitného zákona.⁵⁶ Táto právna úprava je dodnes platná v Českej republike. Tretia, najrozsiahlejšia časť, obsahovala ustanovenia týkajúce sa žaloby, jej doručovania, príprave konania, upravovala miesto a čas rokovania, samotné konanie, dokazovanie a rozhodnutie. Zákon č. 218/1996 Z. z. v ustanovení § 25 podrobne vymenúval prípady, kedy bolo možné domáhať sa žalobou zrušenia rozhodcovského rozhodnutia. Štvrtá časť upravovala výkon rozhodcovského rozhodnutia. Agenda sporov, ktoré vznikli v medzinárodnom obchode bola osobitne upravená v 5. časti zákona č. 218/1996 Z. z.. Záverečná šiesta časť upravovala spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia. Prijatím zákona č. 218/1996 Z. z. došlo k zrušeniu zákona č. 98/1963 Zb. o rozhodcovskom konaní v medzinárodnom obchodnom styku a o výkone rozhodcovských rozhodnutí v znení zákona NR SR č. 120/1994 Z. z.⁵⁷

Zákon NR SR č. 448/2001 Z. z.

NR SR prijala dňa 4.októbra 2001 zákon č. 448/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 218/1996 Z. z. o rozhodcovskom konaní. Zákon č. 448/2001 Z. z. upravoval otázky týkajúce sa osoby rozhodcu, preskúmania nálezu rozhodcovského orgánu, opravných prostriedkov, právoplatnosti rozhodnutí ako aj námietok zaujatosti.

---

⁵⁶ K zriadeniu stáleho rozhodcovského súdu došlo až v roku 2001, ktorý na základe osobitného zákona č. 448/2001 Z. z. zriadila Komora komerčných právnikov a Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora. Do tej doby pri riešení arbitrážnych sporov dominoval Rozhodcovský súd Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory. Vzhľadom na malú skúsenosť s rozhodcovskými spormi na Slovensku nešlo o negatívny jav. V rámci federálneho usporiadania ČSFR mala len úzka skupina rozhodcov zo Slovenska možnosť rozhodovať spory na Rozhodcovskom súde Československej obchodnej a priemyselnej komory v Prahe.

⁵⁷ Zákon NR SR z 1. júla 1996 o rozhodcovskom konaní. [cit. 2011-01-14]. Dostupné na internete: <http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=13683&FileName=96-z218&Rocnik=1996&rct=j&q=č.218/1996Z.z.&ei=610wTd6SOamU4gbJqoHECg&usg=AFQjCNGW5c_IqejOXLk7_W96Cdh7PIrB_Q&cad=rja>

Podľa Dôvodovej správy Stredoeurópskeho arbitrážneho súdu „*Zákon Národnej Rady Slovenskej republiky č.218/1996 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení zákona č. 488/2001 Z. z., sa ukázal ako neefektívny a príliš reštriktívny. Dôkazom nutnosti ho zmeniť je najmä malé množstvo rozhodcovských sporov, ktoré sa podľa neho riešili, či už ide o vnútroštátne alebo medzinárodné obchodné spory.*“⁵⁸ K hlavným nedostatkom zákona č. 218/1996 Z. z. patrili najmä: úzky rozsah arbitrovateľných vecí, nedostatočná voľnosť strán pri voľbe štruktúry arbitráže, nedostatok úpravy voľby hmotného práva a skutočnosť, že neexistovali dostatočné pravidlá na riešenie nečinnosti.⁵⁹

Z uvedených dôvodov vznikla potreba zmeny zákona o rozhodcovskom konaní. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 703 zo dňa 13. septembra 2000 bol vypracovaný nový návrh zákona o rozhodcovskom konaní.

2.3. Právna úprava rozhodcovského konania v období po roku 2002

Rozhodcovské konanie a jeho všeobecné vymedzenie v Slovenskej republike v súčasnosti upravuje zákon NR SR č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní z 3. apríla 2002, ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. júla 2002. Celkovo pozostáva z 9 častí rozdelených do 56 paragrafov. Jeho prijatím sa Slovenská republika pripojila k ďalším európskym krajinám, ktoré riešia spory aj alternatívnym spôsobom.

Právna úprava zákona do značnej miery vychádza z pravidiel UNCITRAL – Arbitration Rules of the United Nations commission on International Trade Law prijatých v OSN v roku 1976. Predmetný zákon vychádza aj zo všeobecných procesných zásad Občianskeho súdneho poriadku, z Dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí z roku 1958 a z Európskeho dohovoru o medzinárodnej obchodnej arbitráži z roku 1964.

Zákomom č. 244/2002 Z. z. došlo k nahradeniu zákona č. 218/1996 Z. z. o rozhodcovskom konaní. Jeho prijatím sa odstránili prekážky, ktoré viedli k pomerne nízkemu využívaniu rozhodcovského konania pri riešení sporov. Zákon č. 244/2002 Z. z. v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou spresnil otázky týkajúce sa rozhodcov, námietok zaujatosti, opravných prostriedkov, práva vykonateľnosti a právoplatnosti rozhodnutí. K novým zmenám patrí aj rozšírenie okruhu sporov, ktoré môžu účastníci konania riešiť v rozhodcovskom konaní, z obchodných i na občianskoprávne, liberalizácia

---

⁵⁸ Dôvodová správa (konsolidované znenie po novele č. 521/2005 Z. z. a novele č. 71/2009 Z. z.). [cit. 2011-01-14]. Dostupné na internete: <www.ceac.sk/doc/dovodova_sprava-konsolidovana.pdf>

⁵⁹ Tamtiež

inštitútu rozhodcovského konania, ako aj vymedzenie mechanizmov na vynútenie rozhodcovských zmlúv a rozsudkov. Zároveň taxatívne stanovuje prípady, kedy je možné na základe žiadosti jednej zo sporových strán, preskúmať rozhodcovský rozsudok všeobecným súdom. Nový zákon mal za cieľ predovšetkým odbremeniť všeobecné súdy od sporov, ktoré bolo možné riešiť prostredníctvom rozhodcovského konania.

2.3.1. Predmet rozhodcovského konania

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti rozhodcovského konania je upravený v prvej časti zákona o rozhodcovskom konaní č. 244/2002 Z. z. (ďalej ZRR). ZRR upravuje rozhodovanie o majetkových sporoch, ktoré vznikli z tuzemských a medzinárodných obchodnoprávných a občianskoprávných vzťahov, pod podmienkou, že samotným miestom rozhodcovského konania je Slovenská republika.⁶⁰ Už z tohto ustanovenia vidieť výrazný posun v právnej úprave rozhodcovského konania. Rozhodcovskému konaniu možno podriaďiť nie len vzťahy z medzinárodného obchodného styku, ale akékoľvek majetkové spory. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy rozhodcovského konania sa rozšíril okruh sporov z obchodnoprávných aj na občianskoprávne.

ZRR rovnako upravuje uznávanie a výkon tuzemských a cudzích rozhodcovských rozhodnutí v SR. V Slovenskej republike sa uznanie a výkon rozhodcovských rozhodnutí vydaných na území iného štátu, podľa iných rozhodcovských pravidiel, bude spravovať slovenským zákonom o rozhodcovskom konaní. V rámci rozhodcovskej zmluvy si zmluvné strany určia, ktorý rozhodcovský súd, so sídlom na území SR, bude riešiť ich prípadné budúce spory. ZRR neobmedzuje účastníkom obchodnoprávných alebo občianskoprávných sporov právo, zvoliť si jeho riešenie prostredníctvom rozhodcovského konania v zahraničí. V princípe si Slovenskú republiku ako miesto rozhodcovského konania môžu zvoliť aj tie zmluvné strany, ktoré sú obe príslušníkmi iného štátu ako Slovenskej republiky.

Možno povedať, že ZRR predstavuje všeobecnú právnu normu upravujúcu rozhodcovské konanie v Slovenskej republike, bez ohľadu na predmet konania (ak sa jedná o majetkový spor) a bez ohľadu na to, či právny vzťah medzi zmluvnými stranami vychádza z vnútroštátneho alebo medzinárodného styku.

---

⁶⁰ Zákon č. 244/2002, §1, ods.1

2.3.2. Arbitrabilita sporov a dôsledky nedostatku arbitrability

Nevyhnutným predpokladom pre to, aby bol spor podriadený rozhodcovskému konaniu, je splnenie podmienky arbitrability. Ide o spôsobilosť daného sporu, byť predmetom rozhodcovského konania.

- a) Podstatným predpokladom arbitrability sporu je jeho „majetkový“ charakter. To znamená, že jeho predmetom je finančné plnenie. Možno sem zaradiť aj spory o nárokoch, ktoré sú peniazmi ocenené. Ide o iné ako peňažné zmluvné povinnosti (napr. povinnosť vykonať dielo). Za majetkový spor možno považovať aj spory o určenie, či právny vzťah je alebo nie je, ak požadované určenie má dopad na majetkovú sféru.
- b) Ďalšou podmienkou arbitrability je, že v prípade, ak by spor nebol predložený na rozhodnutie v rozhodcovskom konaní, k rozhodnutiu takého sporu by bol príslušný všeobecný súd. Podľa ustanovenia § 7 Občianskeho súdneho poriadku *„v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.“* To znamená, že rozhodcovskému konaniu možno podrobiť len tie spory, o ktorých, podľa príslušných zákonov, nerozhodujú iné orgány ako súdy.
- c) Zákon o rozhodcovskom konaní obmedzuje voľnosť zmluvných strán podrobiť svoje prípadné spory rozhodcovskému konaniu len na tie spory, ktoré účastníci konania môžu pred súdom ukončiť uzatvorením súdneho zmiereu.⁶¹ Schválený súdny zmier má účinky právoplatného rozsudku a nemožno sa proti nemu odvolať.
- d) Podľa § 1 ods. 3 ZRR nie je možné v rozhodcovskom konaní rozhodovať spory:
  - o vzniku, zmene alebo zániku vlastníckych práv a iných vecných práv k nehnuteľnostiam;
  - spory o osobnom stave (tzv. statusové spory) – ide o spory o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho.;
  - spory súvisiace s núteným výkonom rozhodnutí;
  - spory, ktoré vznikli počas konkurzného a vyrovnacieho konania.⁶²

⁶¹ Právnu úpravu súdneho zmiereu ustanovuje Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 67 a § 99

⁶² Zákon č. 244/2002, §1, ods.3

V uvedených prípadoch prevažuje verejný záujem riešiť ich občianskym súdnym konaním nad autonómiou zúčastnených strán. V niektorých prípadoch ani nemožno hovoriť o stranách spôsobilých riadne hájiť svoje záujmy (napr. pri konaní o spôsobilosti k právnym úkonom, ktorého predmetom je zistiť, či je účastník konania spôsobilý k právnym úkonom).

Dôsledkom nedostatku arbitrability sporu je skutočnosť, že rozhodcovský súd, resp. rozhodcovia, ktorým je predložený takýto spor k rozhodnutiu, nemôžu v konaní pokračovať a rozhodnúť. V prípade, ak by rozhodcovia vydali rozhodcovský rozsudok, nedostatok arbitrability by bol dôvod pre jeho zrušenie podľa § 40 písm. a) ZRR.

2.3.3. *Konanie na všeobecnom súde*

Ak sa v rozhodcovskej zmluve alebo rozhodcovskej doložke nenachádza ustanovenie o mieste rozhodcovského konania, majú príslušné súdy Slovenskej republiky právomoc rozhodnúť vzniknutý spor, pri splnení podmienky, aby „*aspoň jeden z účastníkov rozhodcovského konania [mal] sídlo alebo miesto výkonu podnikania, alebo trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.*“⁶³

V prípadoch, ak je majetkový spor už predmetom konania na všeobecnom súde, môžu sa účastníci konania dohodnúť, aby sa ich spor preniesol a rozhodol v rozhodcovskom konaní. Strany sa musia na tejto skutočnosti dohodnúť pred súdom alebo mimosúdne.

ZRR pripúšťa, aby na návrh zmluvnej strany rozhodcovskej zmluvy vydal všeobecný súd v Slovenskej republike predbežné opatrenie. Predbežným opatrením sa dočasne upravujú pomery účastníkov, alebo sa vydáva v prípadoch, ak existuje obava z ohrozenia výkonu súdneho rozhodnutia. Súd môže predbežné opatrenie vydať len pred začatím rozhodcovského konania. Inak by mohlo dôjsť k situácii, že po začatí rozhodcovského konania by rozhodovali o návrhu na vydanie predbežného opatrenia dva rôzne orgány.

2.3.4. *Rozhodcovská zmluva*

Ustanovenia o rozhodcovskej zmluve sú obsahom druhej časti ZRR. Rozhodcovská zmluva predstavuje písomnú dohodu medzi zmluvnými stranami obchodnoprávných alebo občianskoprávných vzťahov o tom, že všetky alebo len niektoré vymedzené spory, ktoré

---

⁶³ Zákon č.244/2002, §1, ods.4

medzi nimi vznikli alebo v budúcnosti vzniknú budú rozhodnuté jedným alebo viacerými rozhodcami alebo stálym rozhodcovským súdom.⁶⁴

Základným predmetom rozhodcovskej zmluvy je dobrovoľné vyjadrenie súhlasu zmluvných strán, podriaďiť svoj spor rozhodcovskému konaniu. Tento súhlas môžu vyjadriť vo forme samostatnej rozhodcovskej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky k zmluve.

Zmluvnou stranou rozhodcovskej zmluvy môžu byť fyzické osoby, právnické osoby ako aj orgány verejnej správy, ak, v našom prípade, vystupujú ako subjekty medzinárodného práva súkromného.

Rozhodcovská zmluva môže byť uzatvorená už pri vzniku záväzkového vzťahu. V tých prípadoch býva spravidla súčasťou záverečných ustanovení hlavnej zmluvy, ktorá upravuje záväzkový vzťah medzi stranami alebo býva vo forme samostatného dokumentu.

Rozhodcovská zmluva obsahuje označenie zmluvných strán, predmetu zmluvy, môže uvádzať základné ustanovenia, výklad pojmov, práva a povinnosti zmluvných strán, právne vzťahy, ktoré podliehajú rozhodcovskému konaniu, kontakty pre doručovanie písomností, ako aj ďalšie ustanovenia, na ktorých sa zmluvné strany dohodnú.

Ak je predmetom rozhodcovskej zmluvy spor, ktorý v budúcnosti ešte len môže vzniknúť z určitého právneho vzťahu alebo vymedzeného okruhu právnych vzťahov, hovoríme o rozhodcovskej doložke. Rozhodcovská doložka predstavuje samostatný článok zakomponovaný do zmluvy. Môže byť zahrnutá aj ako jeden z bodov obchodných podmienok, ktoré sú pripojené k hlavnej zmluve medzi stranami alebo sú obom stranám známe.

2.3.4.1. *Náležitosti rozhodcovskej zmluvy*

Základnou náležitosťou, ktorú stanovuje ZRR na rozhodcovskú zmluvu je požiadavka na jej *písomnú formu*. „Rozhodcovská zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná.“⁶⁵ Podmienka písomnej formy rozhodcovskej zmluvy je kogentná. Jej nedodržanie má za následok neplatnosť zmluvy.

Požiadavka písomnej formy rozhodcovskej zmluvy má svoje opodstatnenie. Pre účastníkov konania znamená na jednej strane právnu istotu a na druhej strane je podmienkou na uznanie a výkon cudzích rozhodcovských rozhodnutí. Podľa článku II New Yorského dohovoru „Každý Zmluvný štát uzná písomnú dohodu, podľa ktorej sa

---

⁶⁴ Zákon č.244/2002, §3, ods.1

⁶⁵ Zákon č.244/2002, §4, ods.2

strany zaväzujú podrobiť rozhodcovskému konaniu všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo môžu vzniknúť z určitého právneho vzťahu či mimozmluvného, týkajúceho sa veci, ktorá sa môže vybaviť rozhodcovským konaním.⁶⁶ Z uvedeného vyplýva, že uznanie a výkon cudzích rozhodcovských rozsudkov je podmienený dodržaním písomnej formy rozhodcovskej zmluvy.

ZRR v § 4 ods.2 ustanovuje, že písomná forma je zachovaná aj v prípadoch, ak je rozhodcovská zmluva:

- obsiahnutá v jednom dokumente, ktorý je podpísaný zmluvnými stranami;
- uzatvorená vo vzájomnej písomnej korešpondencii;
- dohodnutá telefaxom;
- uzatvorená prostredníctvom iných telekomunikačných zariadení, ktoré umožňujú zachytenie jej obsahu a určenie osôb, ktoré rozhodcovskú zmluvu uzavreli.

Kým ZRR uznáva uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy telekomunikačnými prostriedkami za platné, New Yorský dohovor považuje za dodržanie písomnej formy rozhodcovskú zmluvu podpísanú stranami alebo obsiahnutú vo výmene listov alebo telegramov. Ak by bola rozhodcovská zmluva uzatvorená elektronickým prostriedkom, takáto forma by bola dostatočná z pohľadu slovenského práva, avšak výkon rozhodcovského rozsudku v zahraničí by bol do značnej miery ohrozený, vzhľadom na fakt, že New Yorský dohovor výslovne neustanovuje, že písomná forma je dodržaná aj v prípade uzatvorenia rozhodcovskej zmluvy prostredníctvom elektronických prostriedkov.

V prípadoch, ak bola rozhodcovská zmluva uzatvorená v ústnej forme, ZRR umožňuje nápravu tohto neplatného právneho aktu tým, že zmluvné strany vyhlásia pred rozhodcom, že ich spor podriadia rozhodcovskému súdu. Tento prejav vôle musí byť vyjadrený najneskôr do začatia konania o veci samej v rozhodcovskom konaní a musí byť zapísaný do zápisnice. Súčasťou zápisnice je rozhodcovská zmluva.⁶⁷

K ďalším náležitostiam rozhodcovskej zmluvy patrí logická požiadavka jej zrozumiteľnej a jasnej formulácie.

2.3.4.2. Platnosť rozhodcovskej zmluvy

Preskúmanie platnosti rozhodcovskej zmluvy je nevyhnutné, aby nevznikol dôvod na podanie žaloby podľa § 40 písm. a) ZRR, alebo aby sa predišlo odopretiu výkonu cudzieho

---

⁶⁶ New Yorský dohovor, čl. II, ods.1

⁶⁷ Zákon č. 244/2002, §4, ods.3

rozhodcovského rozhodnutia vydaného na základe takejto rozhodcovskej zmluvy podľa § 50 ZRR.

V prípadoch, ak medzi zmluvnými stranami dôjde k výslovnému súhlasu, aby sa rozhodcovská zmluva uzatvorila podľa právneho poriadku iného štátu a zároveň tieto strany vyjadria vôľu podriať svoje prípadné spory konaniu pred slovenským rozhodcovským súdom, nespôsobuje to neplatnosť tejto rozhodcovskej zmluvy. Slovenský rozhodcovský súd posudzuje platnosť rozhodcovskej zmluvy a jej formálne náležitosti podľa právneho poriadku štátu, podľa ktorého sa uzavrela. Prípustnosť predmetu rozhodcovského konania však súd posudzuje vždy podľa § 1 ZRR.⁶⁸

Platnosť rozhodcovskej zmluvy možno v zásade spochybniť vznesením námietky neplatnosti tejto zmluvy v rozhodcovskom konaní, ktoré sa na jej základe začalo. Predmetnú námietku spravidla vznáša žalovaná strana. Dôvodom neplatnosti rozhodcovskej zmluvy je zvyčajne nedostatok arbitrability sporu. Nedostatok arbitrability nie je možné prekonať ani výslovnou dohodou strán. Ak by došlo k vydaniu rozhodcovského rozsudku v spore, ktorý nemôže byť predmetom rozhodcovskej zmluvy, bude táto skutočnosť dôvodom pre zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Ďalšou možnosťou ako spochybniť platnosť rozhodcovskej zmluvy je podanie žaloby o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy na všeobecnom súde. Dôvody pre takú neplatnosť môžu byť rôzne. Najčastejším dôvodom je námietka, že zmluva nebola platne uzatvorená prípadne, že vôbec neexistuje. Podľa § 106 Občianskeho súdneho poriadku, ak sa rozhodcovské konanie začne skôr ako súdne konanie, preruší všeobecný súd konanie o neexistencii, neplatnosti alebo zániku zmluvy až do doby, než sa v rozhodcovskom konaní rozhodne o právomoci alebo vo veci samej.

V súvislosti s týmto ustanovením je potrebné poukázať na skutočnosť, že v súčasnosti nie je právne upravená situácia, keď k začatiu rozhodcovského konania dôjde až po podaní žaloby na všeobecný súd o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy. Zo zákona všeobecný súd nemôže prerušiť konanie. Vo väčšine prípadov však rozhodcovia prerušia konanie do doby, kým všeobecný súd rozhodne vo veci určenia platnosti rozhodcovskej zmluvy. Ak by totiž všeobecný súd dospel k záveru, že rozhodcovská zmluva je neplatná, bol by to dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Ak je súčasťou neplatnej zmluvy rozhodcovská doložka a dôvod neplatnosti tejto zmluvy sa nevzťahuje na rozhodcovskú doložku, je táto doložka naďalej platná.

---

⁶⁸ Zákon č. 244/2002, §5, ods.1

Rozhodcovská doložka ostáva platná aj v prípadoch odstúpenia od zmluvy, ak sa zmluvné strany nedohodnú, že odstúpenie sa vzťahuje aj na rozhodcovskú doložku.⁶⁹

Zmluvné strany môžu v rozhodcovskej zmluve ustanoviť aj niektoré osobitné pravidlá v medziach ZRR. Strany môžu napr.:

- vylúčiť záväznosť rozhodcovskej zmluvy pre právnych nástupcov zmluvných strán. Ak sa strany vopred nedohodnú, ZRR stanovuje, že rozhodcovská zmluva zaväzuje právnych nástupcov zmluvných strán. (§ 3 ods. 2 ZRR);
- upraviť postup podávania námietok proti rozhodcom (§ 9 ods. 3 ZRR);
- upraviť postup ustanovenia náhradného rozhodcu (§ 11 ods. 1 ZRR);
- upraviť začatie rozhodcovského konania (§ 16 ods. 1 ZRR);
- obmedziť obdobie, počas ktorého je možné meniť alebo dopĺňať žalobu/žalobnú odpoveď/vzájomnú žalobu (§ 18 ods. 5 ZRR);
- určiť diskretnosť rozhodcovského konania (§ 26 ods. 2 ZRR);
- pripustiť účasť znalca na ústnom pojednávaní alebo jeho časti (§ 28 ods. 3 ZRR);
- stanoviť prípustnosť preskúmania rozhodcovského rozsudku iným rozhodcom (§ 37 ods. 1 ZRR).

2.3.5. Rozhodca

Ako sme uviedli v prvej kapitole, v rozhodcovskom konaní sa rozhodujú spory buď pred stálymi rozhodcovskými súdmi alebo v konaní *ad hoc*. V oboch prípadoch rozhodujú tieto spory konkrétne fyzické osoby. Základným predpokladom pre to, aby sa osoba stala rozhodcom je, že je ako rozhodca pre rozhodnutie konkrétneho sporu vymenovaná alebo inak určená. ZRR obsahuje vo svojej tretej časti požiadavky na výkon funkcie rozhodcu, pravidlá ustanovenia rozhodcu, upravuje námietky proti rozhodcovi ako aj spôsoby zániku funkcie rozhodcu.

2.3.5.1. Spôsobilosť byť rozhodcom

Podľa § 6 ZRR sa rozhodcom môže stať akákoľvek plnoletá fyzická osoba, plne spôsobilá na právne úkony, bezúhonná, so skúsenosťami na výkon funkcie rozhodcu, pričom tento výkon nesmie byť obmedzený alebo v rozpore s osobitnými predpismi.⁷⁰ Z uvedeného vyplýva, že funkciu rozhodcu nemôžu vykonávať právnické osoby. Môžu však vydávať rozhodcovské rozsudky, ak sa spor rozhoduje pred stálym rozhodcovským

⁶⁹ Zákon č.244/2002, §5, ods.2 a 3

⁷⁰ Zákon č.244/2002, §10, ods.1

súdom, ktorý má právnu subjektivitu. Rozhodcovský rozsudok je vydaný v mene rozhodcovského súdu ako právnickej osoby.

Funkciu rozhodcu môže po splnení príslušných podmienok vykonávať aj notár. Naopak, funkcia sudcu je nezlučiteľná s funkciou rozhodcu alebo sprostredkovateľa riešenia právneho sporu. Podobne je to v prípade štátnych zástupcov alebo sudcov Ústavného súdu.

ZRR neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by upravovalo spôsobilosť výkonu funkcie rozhodcu u osôb, ktoré nie sú občanmi Slovenskej republiky. Domnievame sa, že do funkcie rozhodcu môže byť po splnení predpokladov na jej výkon, ustanovený aj občan iného štátu ako Slovenskej republiky.

V súvislosti s požiadavkami na výkon funkcie rozhodcu je potrebné dodať, že ZRR nevyžaduje, aby rozhodca dosiahol predpísané vzdelanie. Rozhodcom môže byť vo všeobecnosti akýkoľvek odborník zo spoločenskej oblasti, ak spĺňa zmluvnými stranami požadovanú kvalifikáciu. V praxi sa u predsedajúcich rozhodcov, ktorí formulujú rozhodcovské rozsudky odporúča právnické vzdelanie. V niektorých prípadoch je potrebné, aby aspoň jeden z rozhodcov mal praktické skúsenosti z oboru, z ktorého pochádza predmet daného sporu.

Zákonné požiadavky na výkon funkcie rozhodcu nie sú jedinými požiadavkami, ktoré sa vyžadujú na výkon tejto funkcie. Predstavujú potrebné minimum, aby rozhodca mohol vykonávať funkciu rozhodcu pre *ad hoc* arbitráž. Na rozhodcov, pôsobiacich v stálych rozhodcovských inštitúciách sa kladú ďalšie požiadavky mimo rámca ZRR. Obvykle je to požiadavka, aby bol rozhodca zapísaný na listine rozhodcov, ktorý vedie daný rozhodcovský súd. Zápis na listinu rozhodcov je podmienený schvaľovacou procedúrou, ktorú si upravuje rozhodcovský súd vo svojom štatúte. Ďalšou požiadavkou, ktorú môže stanoviť stály rozhodcovský súd je potreba dosiahnutia vzdelania v určitej špecifickej oblasti. V praxi sa často krát vyžaduje právnické vzdelanie.

2.3.5.2. *Prijatie funkcie rozhodcu*

Na vznik funkcie rozhodcu je nevyhnutné, aby príslušná osoba na jednej strane spĺňala zákonné požiadavky pre to, aby sa stala rozhodcom a aby ju strany ako rozhodcu vymenovali a na druhej strane, aby táto osoba vyjadrila súhlas s prijatím tejto funkcie. To znamená, že k tomu, aby sa konkrétna osoba stala rozhodcom nestačí iba vôľa zmluvných strán, ale je potrebné, aby s tým daná osoba vyslovene súhlasila. Zmluvné strany rozhodcovskej zmluvy nemajú právomoc obmedziť alebo vylúčiť právo osoby ustanovenej do funkcie rozhodcu túto funkciu neprijat'

ZRR priamo ustanovuje povinnosť rozhodcu, aby písomne potvrdil súhlas s funkciou rozhodcu. Písomná forma na jednej strane posilňuje právnu istotu strán a na druhej strane preukazuje, že vo veci rozhodoval riadne ustanovený rozhodca. Tým obmedzuje možnosť napadnutia rozhodcovského rozsudku.

S účinnosťou od 1. júla 2009 platí ustanovenie § 6a ZRR, ktoré kladie dôraz na zodpovednosť osoby rozhodcu. Obsahuje záväzok, aby funkciu rozhodcu daná osoba vykonávala odborne, nestranne a aby v plnom rozsahu zabezpečila ochranu práv a záujmov účastníkov konania. Z uvedeného vyplýva, že potenciálny rozhodca by mal pred prijatím tejto funkcie dôkladne posúdiť, či je spor ochotný a schopný riadne a kvalifikovane rozhodnúť, rovnako ako aj vyriešiť otázku prípadnej nestrannosti, nezávislosti a nepredpojatosti v jeho rozhodovaní.

Ďalšou otázkou, ktorá zohráva významnú rolu je otázka výšky odmeny, ktorá má byť rozhodcovi vyplatená stranami sporu. V prípade stálych rozhodcovských súdov je výška odmeny spravidla stranám aj rozhodcovi vopred známa. V konaní *ad hoc* si môžu svoju odmenu určiť rozhodcovia alebo ju určia zmluvné strany.

2.3.5.3. Ustanovenie rozhodcu

Podľa ustanovenia § 8 ZRR sa pri určení rozhodcov uprednostňuje dohoda zmluvných strán v rozhodcovskej zmluve. Zmluvné strany majú možnosť dohodnúť sa v rozhodcovskej zmluve na konkrétnej fyzickej osobe, ktorá bude zastávať funkciu rozhodcu alebo ak sa nedohodnú na osobe rozhodcu, môžu v rozhodcovskej zmluve zakotviť postup, ktorým bude rozhodca dodatočne ustanovený v prípade vzniku sporu medzi zmluvnými stranami.

Ak sa zmluvné strany dohodnú na konkrétnej osobe, ktorá rozhodne ich spor, môžu vzniknúť určité riziká. Môže nastať situácia, že medzi obdobím, kedy došlo k dohode strán na osobe rozhodcu a obdobím, kedy vznikne spor, rozhodca zomrie, stratí právnu spôsobilosť alebo nebude zaručená jeho nestrannosť pri rozhodovaní sporu medzi stranami. Uvedené riziká s postupom času rastú. Zmluvné strany by mali z uvedených dôvodov v rozhodcovskej zmluve upraviť riešenie situácie, keď by osoba vymenovaná do funkcie rozhodcu, nemohla túto funkciu vykonávať v čase vzniku sporu. Strany sa môžu dohodnúť na určení náhradného rozhodcu, ktorý by bol k výkonu svojej funkcie povolaný v prípade nemožnosti rozhodnutia sporu pôvodne vymenovaným rozhodcom.

Druhou možnosťou je, že zmluvné strany si zvolia postup ustanovenia rozhodcu, ktorý sa v budúcnosti použije pri vzniku prípadného sporu medzi nimi. V praxi sa často využíva

postup, kedy je vymenovanie rozhodcu zverené konkrétnej inštitúcii, pri ktorej sa predpokladá jej dlhodobá existencia alebo osobe vymedzenej funkciou.

2.3.5.4. Počet rozhodcov

Okrem výberu osoby rozhodcu sa zmluvné strany môžu dohodnúť na počte rozhodcov, ktorí budú rozhodovať ich spor. Počet rozhodcov musí byť zo zákona vždy nepárny. Táto zákonná požiadavka má svoje praktické opodstatnenie, ktorým je predovšetkým uznášaniaschopnosť rozhodcovského senátu v prípade rozporov medzi samotnými rozhodcami. Ak by bol počet rozhodcov párny, mohla by nastať situácia, v ktorej by polovica rozhodcov mala iný názor na riešenie spornej otázky ako druhá polovica, a tým by vznikla len veľmi ťažko riešiteľná situácia.

Ak neexistuje v rámci rozhodcovskej zmluvy, resp. doložky dohoda o určení počtu rozhodcov, ZRR ustanovuje, že v rozhodcovskom konaní budú o predloženom spore rozhodovať traja rozhodcovia.⁷¹ Toto pravidlo sa uplatní aj na prípady, ak sa zmluvné strany nedohodli ani na osobe rozhodcu ani na postupe jeho dodatočného vymenovania. V týchto prípadoch, podľa § 8 ods. 2. ZRR, každá zmluvná strana ustanoví jedného rozhodcu, a takto ustanovení rozhodcovia následne dohodou vyberú tretieho predsedajúceho rozhodcu. Týmto ustanovením je možné predchádzať situácii, v ktorej by rozhodca vymenovaný niektorou zo strán mal tendenciu prikláňať sa k tvrdeniam tej strany, ktorou bol vymenovaný.

ZRR neustanovuje maximálny počet rozhodcov rozhodujúcich konkrétny spor. Teoreticky je možný ľubovoľný počet, ak je dodržaná podmienka nepárneho počtu rozhodcov. Pri rozhodovaní sporu pred viac ako tromi rozhodcami platí obdobný postup ako pri rozhodovaní tromi rozhodcami. Každá zmluvná strana ustanoví polovicu počtu rozhodcov najbližšieho párneho čísla k počtu rozhodcov, ktorí majú v tomto spore rozhodovať a títo následne vzájomnou dohodou ustanovia posledného člena, ktorý plní funkciu predsedajúceho rozhodcu. Najčastejšie sa však využívajú dve hlavné alternatívy, jeden alebo traja rozhodcovia.

2.3.5.5. Ustanovenie rozhodcov a ich počtu náhradným spôsobom

V praxi môže nastať situácia, keď sa zmluvné strany nedohodli ani na konkrétnej osobe rozhodcu, ani na spôsobe jej vymenovania ani na počte rozhodcov, ktorí by mali rozhodovať spory medzi nimi.

---

⁷¹ Zákon č.244/2002, §7 ods. 2 a 3

Ak neexistuje dohoda o konkrétnej osobe rozhodcu, môžu sa zmluvné strany dohodnúť, aby ich pri výbere rozhodcu zastúpila vybraná fyzická alebo právnická osoba. Táto vybraná fyzická alebo právnická osoba, ktorá ustanovuje rozhodcu, musí pri výbere prihliadať, aby daná osoba spĺňala predpoklady na výkon funkcie rozhodcu, aby spĺňala požiadavky na kvalifikáciu, ktorú vyžadujú zmluvné strany od rozhodcu a aby bol ustanovený rozhodca nestranný a nezávislý.⁷²

V prípade, že zmluvná strana neustanoví svojho rozhodcu do 15 kalendárnych dní od požiadania druhej zmluvnej strany alebo ak sa na osobe rozhodcu vymenovaní rozhodcovia nedohodnú do 30 kalendárnych dní od ich ustanovenia, vymenovanie predsedajúceho rozhodcu je zverené tretej osobe určenej buď konkrétne (menom, priezviskom) alebo prostredníctvom jej funkcie (napr.: predseda konkrétneho stáleho rozhodcovského súdu) alebo je ustanovenie rozhodcu zverené všeobecnému súdu na žiadosť zmluvnej strany.⁷³

Pozícia predsedajúceho rozhodcu, ktorý nie je k rozhodnutiu sporu vymenovaný žiadnou zo zúčastnených strán, je v porovnaní s vymenovanými rozhodcami viac nezávislá a má úlohu formovať konečné stanovisko rozhodcovského súdu.

2.3.5.6. *Námietky proti rozhodcovi*

Jedným zo základných predpokladov rozhodcovského konania je, že prebieha pred nezávislým a nestranným rozhodcom. Ide o požiadavku na neexistenciu vzťahu rozhodcu k predmetu konania alebo vzťahu k niektorej zo zmluvných strán. ZRR ukladá rozhodcom povinnosť informovať zmluvné strany rozhodcovskej zmluvy o všetkých okolnostiach, vzbudzujúcich oprávnené pochybnosti o nepredpojatosti rozhodcu. Ide o okolnosti, pre ktoré by rozhodca mohol byť vylúčený z rozhodovania vecí.⁷⁴ Pod pojmom predpojatosť rozhodcu rozumieme predovšetkým stav spočívajúci v uprednostňovaní jednej zo zmluvných strán sporu na úkor druhej strany.⁷⁵

ZRR jednoznačne nevymedzuje dôvody spochybňujúce nepredpojatosť. To znamená, že nie je možné presne identifikovať podmienky a pravidlá, kedy o predpojatosť ide a kedy nie. Podľa ZRR k vylúčeniu rozhodcu však postačuje, ak „*možno mať pochybnosti o nepredpojatosti* [konkrétneho rozhodcu].“⁷⁶ Ako príklad, kedy možno mať pochybnosti o

---

⁷² Zákon č.244/2002, §6

⁷³ Zákon č.244/2002, §8 ods. 2

⁷⁴ Zákon č.244/2002, §9 ods. 1

⁷⁵ Klein,B., Doleček,M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a.s., 2007, s.38

⁷⁶ Zákon č.244/2002, §9 ods. 1

nepredpojatosti rozhodcu možno uviesť situáciu, ak by mal rozhodca vzťah k niektorému z účastníkov konania (napr. bol by zamestnancom niektorej zo strán, vlastnil by akciový podiel v spoločnosti niektorej zo strán, spolupracoval by s jednou zo strán pri podnikateľskej činnosti, atď.). Ďalším okruhom vzťahov, z ktorých môžu vyplývať pochybnosti o nepredpojatosti rozhodcu sú vzťahy s právnym zástupcom účastníka, ktorý ho zastupuje v rozhodcovskom konaní. Pochybnosti o nepredpojatosti môžu vyplývať aj zo vzťahov rozhodcu k veci, ktorá je predmetom rozhodcovského konania. Mohlo by ísť o otázku, ktorej vyriešenie by malo vplyv na záujmy rozhodcu, jeho finančné vzťahy, jeho zodpovednosť, a pod.

V prípadoch ak zmluvné strany vedeli o skutočnostiach vyvolávajúcich pochybnosti o nepredpojatosti rozhodcu ešte pred uzatvorením dohody o rozhodcovi, môžu namietať predpojatosť rozhodcu, ktorého ustanovili, až po jeho ustanovení do funkcie.⁷⁷

Ak sa zmluvné strany výslovne nedohodnú na postupe podávania námietok voči rozhodcovi, strana, ktorá chce podať námietku ju zašle do 15 kalendárnych dní odo dňa, kedy sa dozvedela o okolnostiach vyvolávajúcich pochybnosť o nepredpojatosti vybranej osobe alebo všeobecnému súdu.⁷⁸

2.3.5.7. Povinnosť mlčanlivosti rozhodcu

Ako sme uviedli v predchádzajúcej časti, jednou z hlavných výhod rozhodcovského konania je jeho diskretnosť. Hlavným zmyslom neverejnosti konania je ochrana dôvernosti informácií súvisiacich s účastníkmi konania a ich činnosťou. Rozhodcovi priamo zo ZRR vyplýva povinnosť zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom funkcie rozhodcu a to aj po skončení svojej funkcie.

V priebehu rozhodcovského procesu sú zvyčajne predmetom konania skutočnosti, pri ktorých objasňovaní je potrebné poskytnúť rozhodcom informácie podliehajúce obchodnému tajomstvu niektorej zo strán sporu. Práve neverejnosť konania a s ňou súvisiaca mlčanlivosť rozhodcov je dôvodom, pre ktorý strany sporu uprednostňujú rozhodcovské konanie pred konaním na všeobecnom súde.

Rozsah mlčanlivosti stanovený termínom „v súvislosti s výkonom funkcie“ je potrebné chápať v širšom význame. Rozhodca nemá povinnosť držať mlčanlivosť iba v súvislosti s obsahom žalôb strán a s obsahom predložených dokumentov a výsledku konania. Povinnosť mlčanlivosti sa tak nevzťahuje iba na informácie, ktoré sa dozvie priamo

---

⁷⁷ Zákon č. 244/2002, §9 ods. 2

⁷⁸ Zákon č. 244/2002, §9 ods. 4

v rámci rozhodcovského procesu, ale aj na ďalšie skutočnosti ako napr.: na skutočnosť, že sa vôbec medzi stranami vedie konanie, na obsah rokovaní medzi rozhodcami ako aj na ostatné procesné otázky.⁷⁹

Navyše, informácie, ktoré sú predmetom povinnosti mlčanlivosti, nemôžu byť predmetom výsluchu rozhodcu v zmysle § 124 Občianskeho súdneho poriadku. Ten ustanovuje, že aj pri dokazovaní je potrebné zachovať povinnosť mlčanlivosti o utajovaných skutočnostiach podľa osobitných zákonov. Zároveň zakotvuje, že výsluch je možný len vtedy, ak je daná osoba zbavená povinnosti mlčanlivosti. Tejto povinnosti ju môže, zbaviť len zmluvná strana. Dôvody, pre ktoré môže strana zbaviť rozhodcu povinnosti mlčanlivosti nie sú zákonom vymedzené. Zmluvná strana môže rozhodcu zbaviť tejto povinnosti z akýchkoľvek dôvodov alebo bez udania dôvodu.

2.3.5.8. *Zánik funkcie rozhodcu*

Zánik funkcie rozhodcu predstavuje pomerne citlivú problematiku vzhľadom na fakt, že jej konkrétne riešenie môže podstatne ovplyvniť právne postavenie zmluvných strán a rozhodcov. Prijatím funkcie sa rozhodca zaväzuje voči stranám, že sa podriadi konkrétnym procesným pravidlám, že bude spor v rozhodcovskom konaní riadne riešiť a ukončí ho vydaním rozhodcovského rozhodnutia. To znamená, že rozhodca nemôže svojvoľne odoprieť výkon prevzatej funkcie a vzdať sa jej.

Súčasná právna úprava rozhodcovského konania v podobe ZRR rozlišuje 5 dôvodov, následkom ktorých zaniká funkcia rozhodcu. Ide o:

- a) smrť rozhodcu;
- b) pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti rozhodcu na právne úkony – v prípade, ak by bola osoba vymenovaná do funkcie rozhodcu pozbavená alebo obmedzená spôsobilosti na právne úkony, jej funkcia zanikne bez toho, aby sa jej vzdala;
- c) odvolanie z funkcie rozhodcu – zmluvné strany môžu rozhodcu odvolať z jeho funkcie na základe vzájomnej dohody a to len v prípade, ak sa stal dlhodobo nespôsobilým vykonávať svoju funkciu alebo ak nekoná bez zbytočného odkladu ani po upozornení strán na túto skutočnosť;
- d) rozhodnutie súdu alebo vybranej osoby – ak existujú skutočnosti, že rozhodca sa stal dlhodobo nespôsobilým na výkon funkcie rozhodcu alebo nekoná bez zbytočného odkladu a zmluvné strany sa nedohodli na jeho odvolaní, môže zmluvná strana podať

---

⁷⁹ Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a.s., 2007, s.57

návrh vybranej osobe alebo všeobecnému súdu, aby rozhodli o zániku funkcie rozhodcu;

e) vzdanie sa funkcie rozhodcu - všeobecne rozlišujeme 2 spôsoby vzdania sa funkcie rozhodcu:

- *jednostranné vzdanie sa funkcie rozhodcu* – ide o prípady, kedy nastanú skutočnosti, ktoré odôvodňujú, aby sa rozhodca sám vzdal svojej funkcie. Napríklad ak nastane skutočnosť, ktorá spochybňuje nepredpojatosť rozhodcu alebo ak nastane situácia, že sa rozhodca vzdá svojej funkcie z dôvodov, ktoré sa nevzťahujú na strany ani na predmet konania, ale súvisia výlučne s konaním. V tejto súvislosti možno ako príklad uviesť situáciu, ak by strany upravili výšku odmeny rozhodcu na neprimerane nízku v porovnaní s obvyklou výškou odmeny;
- *vzdanie sa funkcie rozhodcu so súhlasom strán* – rozhodca sa môže vzdať svojej funkcie so súhlasom oboch zmluvných strán. Súhlas len jednej zo strán nestačí, ani v prípade, ak tohto rozhodcu menovala práve táto strana.

ZRR neobsahuje žiadne ustanovenie, ktorým by predpisovalo lehotu na vzdanie sa funkcie rozhodcu. Rozhodcovi však predpisuje, aby sa svojej funkcie vzdal bez zbytočného odkladu, aby svojím vylúčením nezastavil plynulý priebeh rozhodcovského konania.

V praxi však často dochádza k postupom, kedy výmena vylúčeného rozhodcu nie je v záujme niektorej zo zmluvných strán. Strana môže vymenovanie rozhodcu zdržovať, aby rozhodcovské konanie určitú dobu neprebiehало alebo bolo spomalené. ZRR upravuje tieto prípady tak, že umožňuje zmluvnej strane požiadať všeobecný súd alebo vybranú osobu, aby rozhodli o vylúčení rozhodcu. Proti tomuto rozhodnutiu sa nemožno odvolať.⁸⁰

2.3.6. *Stále rozhodcovské súdy*

V rámci rozhodcovskej zmluvy sa strany môžu dohodnúť, či ich spory budú riešené a rozhodnuté pred konkrétnym rozhodcom alebo ich predložia stálemu rozhodcovskému súdu. V prípade rozhodovania sporu pred stálym rozhodcovským súdom, sa konanie vedie v mene tohto súdu a rozhodcovský rozsudok je rovnako vynesенý v mene tohto súdu.

Problematike stálych rozhodcovských súdov je venovaná štvrtá časť ZRR. Obsahuje ustanovenia týkajúce sa zriaďovania rozhodcovských súdov, štatútu, rokovacieho poriadku ako aj zoznamu rozhodcov a stálych rozhodcovských súdov.

---

⁸⁰ Zákon č.244/2002, §9 ods. 4

2.3.6.1. Zriadenie stálych rozhodcovských súdov

ZRR neobsahuje podrobnú úpravu mechanizmu vzniku rozhodcovského súdu ani ním priamo nevzniká žiadny rozhodcovský súd. Upravuje len podmienky, po splnení ktorých je možné zriadiť stály rozhodcovský súd.

Zriadenie stáleho rozhodcovského súdu upravuje § 12 ZRR, podľa ktorého si môže ktorákoľvek právnická osoba na svoje náklady zriadiť a udržiavať stály rozhodcovský súd. Táto právnická osoba je v ZRR označovaná pojmom „zriaďovateľ“. V porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou rozhodcovského konania, súčasný ZRR vypúšťa ustanovenie, podľa ktorého je možné zriadiť stály rozhodcovský súd iba na základe osobitného zákona.

Termín „stály“ je potrebné chápať v zmysle, že takýto súd je zákonným spôsobom ustanovený a nie je vytváraný pre jednotlivé prípady. Svoju činnosť vykonáva pravidelne a dlhodobo.

Je nevyhnutné poznamenať, že na zriadenie stáleho rozhodcovského súdu sa nevyžaduje žiadne administratívne povolenie alebo rozhodnutie vydané v správnom alebo inom konaní. Zriaďovateľovi zo zákona vyplýva povinnosť vytvoriť rozhodcovský súd na svoje náklady a zriadenie súdu zverejniť v Obchodnom vestníku.

K ďalším povinnostiam zriaďovateľa patrí požiadavka vydať štatút a rokovací poriadok stáleho rozhodcovského súdu, ktorý upravuje konanie pred týmto súdom, organizačnú štruktúru, jeho vecnú pôsobnosť, trovy konania ako aj ďalšie náležitosti súvisiace s rozhodcovským konaním.

Uvedené skutočnosti, prípadne ich zmeny (napr.: zrušenie súdu, zrušenie pobočky súdu, zmeny v zozname rozhodcov), je zriaďovateľ povinný uverejniť v Obchodnom vestníku najneskôr do 30 kalendárnych dní. Požiadavka na uverejnenie štatútu a rokovacieho poriadku v Obchodnom vestníku plní funkciu zabezpečenia dostupnosti informácií o organizačnej podobe jednotlivých rozhodcovských súdoch, o ich rozhodcovskej procedúre, o ich pravidlách rozhodcovského konania a ostatných procesných otázkach.

ZRR upravuje prípady, ak si zriaďovateľ nesplní svoju oznamovaciu povinnosť. V prípade, ak do Obchodného vestníku nezverejní informácie o zriadení stáleho rozhodcovského súdu, jeho štatút a rokovací poriadok a zoznam rozhodcov, nemôže realizovať rozhodcovské konania ani vydávať rozhodcovské rozhodnutia na danom súde. V prípade, ak v Obchodnom vestníku nezverejní zriadenie pobočky stáleho rozhodcovského súdu, nemôže uskutočňovať rozhodcovské konania ani vydávať

rozhodcovské rozhodnutia v danej pobočke stáleho rozhodcovského súdu. Tieto ustanovenia platia dovtedy, kým si zriaďovateľ nesplní oznamovaciu povinnosť.⁸¹

2.3.6.2. Štatút a rokovací poriadok stáleho rozhodcovského súdu

Zmluvné strany, ktoré vyjadrili vôľu podrobiť svoje spory stálemu rozhodcovskému súdu, sa súčasne podriaďujú aj jeho štatútu a rokovaciemu poriadku, ktoré sú platné v čase začatia rozhodcovského konania pred týmto súdom, ak sa v rozhodcovskej zmluve nedohodli inak.⁸² Z uvedeného vyplýva, že zmluvné strany nie sú ani v prípade rozhodovania ich sporu pred stálym rozhodcovským súdom nútené podriadiť sa procesným predpisom daného súdu. Na druhej strane je dôležité zobrať do úvahy fakt, že ak zmluvné strany stanovia odlišné procesné pravidlá od pravidiel daného rozhodcovského súdu, zvyšuje sa riziko, že rozhodca odmietne prijať výkon tejto funkcie.

Spor medzi zmluvnými stranami sa riadi podľa štatútu a rokovacieho poriadku stáleho rozhodcovského súdu platných „v čase začatia rozhodcovského konania pred týmto rozhodcovským súdom.“ To znamená, že ak aj zmluvné strany uzavreli rozhodcovskú zmluvu napr. v roku 2002, a dohodli sa, že ich spor predložia na rozhodnutie pred konkrétny rozhodcovský súd, a rozhodcovské konanie sa začne až v roku 2011, použije sa štatút a rokovací poriadok platný v roku 2011. Zákon však umožňuje zmluvným stranám tento princíp vylúčiť. Môžu sa dohodnúť, že pri riešení ich sporu sa použije štatút a rokovací poriadok platný v čase uzatvorenia rozhodcovskej zmluvy. Opäť je potrebné vziať do úvahy, že strany sa týmto krokom vystavujú riziku, že rozhodca za týchto podmienok nemusí funkciu prijať.

Bližšie vymedzenie štatútu a rokovacieho poriadku upravuje ZRR v ustanoveniach § 13 a § 14. V ustanovení § 13 ZRR ustanovuje minimálne obsahové náležitosti, ktoré majú byť zapracované do štatútu rozhodcovského súdu. Zo štatútu musí byť zrejماً predovšetkým organizačná štruktúra stáleho rozhodcovského súdu, spôsob voľby predsedníctva, jeho pôsobnosť ako aj vecná pôsobnosť súdu. Vymedzenie vecnej pôsobnosti má svoj význam z toho dôvodu, že nie každý stály rozhodcovský súd prejednáva všetky majetkové spory, ktoré môžu byť riešené a rozhodnuté v rámci rozhodcovského konania. Niektoré rozhodcovské sudy sa špecializujú len na určitý okruh sporov, prípadne len na určitý okruh subjektov.

---

⁸¹ Zákon č.244/2002, §12 ods. 5

⁸² Zákon umožňuje stranám konania upraviť túto skutočnosť na základe vzájomnej dohody. To znamená, že ak dôjde v priebehu konania k zmenám predpisov stáleho rozhodcovského súdu, budú mať aj tie vplyv na rozhodcovské konanie prebiehajúce medzi stranami

ZRR predpisuje, aby štatút obsahoval aj prípadné osobitné podmienky, ktoré musí kandidát spĺňať, ak žiada o zápis do zoznamu rozhodcov.

Ustanovenie § 14 ZRR bližšie vymedzuje náležitosti rokovacieho poriadku stáleho rozhodcovského súdu. Tento dokument musí obsahovať samotný postup konania pred rozhodcovským súdom, pravidlá o trovách konania, pravidlá platné v prípade zmierovacieho konania, ako aj ďalšie podstatné náležitosti, ktorých zmyslom je zabezpečiť ochranu záujmov účastníkov konania.⁸³

Stále rozhodcovské súdy sú oprávnené v štatúte a rokovacom poriadku upraviť procesné pravidlá aj odlišne od úpravy, ktorú obsahuje ZRR. Môže ísť napr. o otázky vymenovania rozhodcov, určenia ich počtu alebo o otázky spojené so samotným vedením rozhodcovského konania.

2.3.6.3. Zoznam stálych rozhodcovských súdov a zoznam rozhodcov

V Slovenskej republike je kompetencia vedenia zoznamu stálych rozhodcovských súdov zverená Ministerstvu spravodlivosti. Do predmetného zoznamu môže byť zapísaný iba ten stály rozhodcovský súd, ktorého zriadenie bolo zverejnené v Obchodnom vestníku a zároveň v ňom boli uverejnené všetky ostatné požadované údaje (štatút, rokovací poriadok, zoznam rozhodcov).

K povinnostiam stáleho rozhodcovského súdu patrí vedenie zoznamu rozhodcov, ktorí pôsobia na príslušnom súde. V zozname sa uvádza celé meno rozhodcu a jeho bydlisko. Zriaďovateľovi zo zákona vyplýva povinnosť zabezpečiť, aby akákoľvek osoba mohla nahliadnuť do predmetného zoznamu. Môže ho sprístupniť buď na verejne dostupnom mieste alebo na internetovej stránke, pričom je potrebné ho pravidelne aktualizovať.

Zmluvné strany, aj v prípade, ak si zvolili na rozhodnutie ich sporu príslušný stály rozhodcovský súd, majú možnosť ustanoviť do funkcie rozhodcu inú osobu ako osobu zapísanú v zozname rozhodcov daného súdu. Takto ustanovený rozhodca je povinný rozhodovať spor podľa štatútu a rokovacieho poriadku príslušného stáleho rozhodcovského súdu.

2.3.7. Rozhodcovské konanie

Kľúčová oblasť právnej úpravy rozhodcovského konania je obsiahnutá v piatej časti ZRR, konkrétne ide o ustanovenia § 16 až § 30. Táto časť upravuje procesné otázky samotného rozhodcovského konania. Bližšie vymedzuje začatie rozhodcovského konania,

---

⁸³ Zákon č.244/2002, §14 ods. 1

podanie žaloby a jej účinky, doručovanie písomností, rozhodovanie o právomoci, dokazovanie ako aj ďalšie procesné otázky.

2.3.7.1. Rozhodovanie o právomoci

V zásade je právomoc rozhodcovského súdu alebo rozhodcov na riešenie sporu daná rozhodcovskou zmluvou. V praxi však často krát dochádza k situáciám, kedy sa spochybňuje samotná platnosť rozhodcovskej zmluvy alebo to, či sa na predmetný spor rozhodcovská zmluva vzťahuje. O týchto skutočnostiach je zo zákona oprávnený rozhodovať ustanovený rozhodcovský súd. Rozhoduje o svojej právomoci, ako aj o námietkach týkajúcich sa existencie alebo platnosti rozhodcovskej zmluvy.

Existencia tohto ustanovenia má svoje opodstatnenie vzhľadom na fakt, že ak by rozhodcovský súd dospel k záveru, že nie je oprávnený rozhodovať v danom spore až v priebehu rozhodcovského konania, všetky jeho dovtedy vydané rozhodnutia by boli neplatné a priebeh konania by bol z hľadiska konečného rozhodnutia sporu zbytočný.

O nedostatku právomoci na rozhodovanie vo veci samej rozhoduje rozhodcovský súd uznesením. Ak rozhodcovský súd dospeje k záveru, že má právomoc rozhodovať v danom spore, rozhodne tak buď rozhodcovským uznesením alebo rozhodcovským rozsudkom. V prípade, ak rozhodne rozhodcovským uznesením, má strana, ktorá podala námietku, právo do 30 kalendárnych dní po doručení predbežného rozhodnutia podať návrh na všeobecný súd, ktorý rozhodne v predmetnej námietke. Proti rozhodnutiu súdu nie je možné podať opravný prostriedok. Druhým spôsobom, ktorým rozhodcovský súd rozhoduje o svojej právomoci rozhodovať predmetný spor, je prostredníctvom rozhodcovského rozsudku a vydania rozhodnutia vo veci samej. V tomto prípade je možné preskúmať právomoc rozhodcovského súdu na rozhodovanie daného sporu len v rámci konania o zrušení rozhodcovského rozsudku.⁸⁴

Ak rozhodcovský súd po preskúmaní právomoci na rozhodovanie daného sporu dospeje k záveru, že nie je oprávnený v danom spore rozhodnúť, vydá uznesenie s tvrdením, že rozhodcovský súd nemá právomoc rozhodovať daný spor a tým sa konanie pred rozhodcovským súdom končí.

Podľa ZRR môže ktorýkoľvek účastník konania podať námietku nedostatku právomoci zakladajúcu sa na neexistencii alebo neplatnosti rozhodcovskej zmluvy. Aby rozhodcovské konanie nebolo ohrozené počas dlhej doby možným spochybnením platnosti rozhodcovskej zmluvy a príslušnosti rozhodcovského súdu a aby bola zabezpečená

---

⁸⁴ Zákon č.244/2002, §21 ods. 3 a 4

rýchlosť, efektívnosť a hospodárnosť konania, ZRR v ustanovení § 21 ods. 2 obmedzuje dobu, dokedy je možné vzniesť námietku nedostatku právomoci zakladajúcu sa na neexistencii alebo neplatnosti rozhodcovskej zmluvy. Účastník konania, ktorý chce takúto námietku vzniesť, musí tak urobiť najneskôr pri prvom úkone vo veci samej.

Výnimkou z nemožnosti vzniesť námietku nedostatku právomoci rozhodcovského súdu ku konaniu po prvom úkone príslušnej strany, je námietka, že rozhodcovská zmluva je neplatná z dôvodu, že predmetom konania je spor, ktorý nemožno rozhodovať v rozhodcovskom konaní. Z uvedeného vyplýva, že časové obmedzenie neplatí pri vznesení oprávnenej námietky neplatnosti rozhodcovskej zmluvy na základe toho, že vec nemôže byť riešená a rozhodnutá v rozhodcovskom konaní. Takúto námietku je možné vzniesť až do skončenia ústneho pojednávania alebo pri písomnom konaní až do vydania rozhodcovského rozsudku.

2.3.7.2. *Začatie rozhodcovského konania*

Rozhodcovské konanie začína podaním rozhodcovskej žaloby. V rozhodcovskom konaní, podobne ako v konaní pred všeobecným súdom, vystupuje žalobca a žalovaný. Žalobcom je zmluvná strana, ktorá podáva návrh na začatie konania. Žalovanou je strana, proti ktorej žaloba smeruje. Okamihom začatia konania sa žalobca a žalovaný stávajú účastníkmi rozhodcovského konania.

Súčasná právna úprava rozhodcovského konania presne vymedzuje, ktorým dňom možno považovať rozhodcovské konanie za začaté, v závislosti od toho, či sa zmluvné strany v rozhodcovskej zmluve alebo dodatočne pred samotným začiatkom rozhodcovského konania nedohodli inak. Rozhodcovské konanie začína:

- f) Dňom prijatia žaloby druhou zmluvnou stranou – a to v prípadoch, ak v rozhodcovskej zmluve neboli ešte ustanovení rozhodcovia.
- g) Dňom doručenia žaloby predsedajúcemu rozhodcovi rozhodcovského súdu – v prípade, ak by nebol ešte ustanovený, konanie sa začne dňom doručenia žaloby ktorémukol'vek z ustanovených rozhodcov.
- h) Dňom doručenia rozhodcovi, ktorý bol podľa rozhodcovskej zmluvy ustanovený ako jediný rozhodca pre rozhodnutie daného sporu
- i) Dňom doručenia žaloby na stály rozhodcovský súd, ktorý bol podľa rozhodcovskej zmluvy určený pre riešenie daného sporu.⁸⁵

---

⁸⁵ Zákon č.244/2002, §16 ods. 1

Rozhodcovskú žalobu je oprávnená podať jedine zmluvná strana rozhodcovskej zmluvy alebo jej právny zástupca. Podľa ustanovenia § 83 Občianskeho súdneho poriadku začatie konania bráni tomu, aby o tej istej veci prebiehalo iné súdne konanie. Vyjadruje tzv. prekážku litispendencie, ktorá znamená, že ak sa na súde začalo konanie, s rovnakými účastníkmi, rovnakým predmetom konania, rovnakými skutkovými okolnosťami, súd z úradnej povinnosti zastaví konanie. Súd spravidla zastaví konanie o návrhu, ktorý bol podaný neskôr.

2.3.7.3. Podanie žaloby a žalobná odpoveď

Ako sme uviedli vyššie, rozhodcovské konanie sa začína podaním žaloby. Základnými náležitosťami, ktoré musí rozhodcovská žaloba obsahovať sú:

- a) identifikačné údaje účastníkov rozhodcovského konania, prípadne ich právnych zástupcov⁸⁶;
- b) opísanie rozhodujúcich skutočností;
- c) označenie dôkazov, ktoré žalujúca strana navrhuje vykonať;
- d) označenie právnych predpisov, na ktoré sa žalujúca strana odvoláva;
- e) návrh vo veci samej;
- f) podpis žalobcu.⁸⁷

Pre úplnosť rozhodcovskej žaloby je potrebné k nej pripojiť kópiu rozhodcovskej zmluvy, ktorú uzavreli zmluvné strany, ako aj potvrdenie ustanoveného rozhodcu o prijatí funkcie rozhodcu v písomnej forme. K žalobe musia byť pripojené dôkazy, o ktoré žalobca opiera svoju žalobu. Ak tieto obligatórne náležitosti v žalobe chýbajú, ustanovený rozhodcovský súd vyzve žalobcu, aby ich doplnil v lehote určenej týmto súdom. Ak ešte nie je rozhodcovský súd ustanovený, žalobca má právo doplniť podstatné náležitosti žaloby v lehote, na ktorej sa účastníci rozhodcovského konania dohodli.

Žalovaná strana odpovedá na podanú rozhodcovskú žalobu prostredníctvom tzv. žalobnej odpovede, v ktorej má právo vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam uvedeným zo strany žalobcu. Žalovaná strana zasiela žalobnú odpoveď buď priamo rozhodcovskému súdu, ktorý má v danom spore rozhodnúť alebo, ak nie je ešte ustanovený, zasiela ju

---

⁸⁶ Pri fyzických osobách sa uvádza meno, priezvisko a bydlisko žalobcu a žalovaného, ak ide o podnikateľa je potrebné uviesť obchodné meno a miesto podnikania. Ak ide o právnickú osobu, žaloba musí obsahovať sídlo, identifikačné číslo, právnu formu ako aj údaj o zápise v obchodnom alebo inom registri

⁸⁷ Zákon č. 244/2002, §18 ods. 1

priamo žalobcovi. Žalobnú odpoveď je potrebné zaslať v lehote, na ktorej sa účastníci konania dohodli alebo v lehote, ktorú určil ustanovený rozhodcovský súd.

Podľa súčasnej právnej úpravy má žalobca aj žalovaný právo zmeniť alebo doplniť žalobu alebo žalobnú odpoveď aj v priebehu samotného rozhodcovského procesu. Rozhodcovský súd však môže toto právo stranám obmedziť rozhodcovským uznesením, ak považuje takúto zmenu alebo doplnenie za neprípustné. Dôvodom pre takéto obmedzenie môže byť napr.: nedostatočne vysvetlené oneskorenie podania zmien alebo doplnenia, prípadne podanie takých zmien alebo doplnení, ktoré by mohli zmarit' výsledky doterajšieho konania a mohli by neúmerne predĺžiť trvanie rozhodcovského konania.

2.3.7.4. Doručovanie písomností

Pri doručovaní písomností v rámci rozhodcovského konania má prednosť dohoda zmluvných strán v rozhodcovskej zmluve. Ak taká dohoda neexistuje, zákon upravuje tieto prípady v ustanovení § 25 ZRR. Písomnosti je možné doručiť osobne účastníkom konania alebo do sídla, prípadne miesta podnikania adresáta, alebo na miesto trvalého pobytu účastníka konania. V prípade, ak nemožno doručiť písomnosti účastníkovi konania na žiadnom z týchto miest, predmetné „*písomnosti sa považujú za doručené, ak sú zaslané do posledného známeho sídla alebo miesta výkonu podnikania, alebo miesta trvalého pobytu adresáta doporučenou zásielkou alebo iným spôsobom, ktorý umožňuje overiť snahu doručiť písomnosti.*“⁸⁸

S účinnosťou od 1. júla 2009 platí ustanovenie § 25 ods. 4 ZRR, podľa ktorého sa žaloba a rozhodcovský rozsudok doručujú vždy do vlastných rúk. V danej veci nie je zo zákona prípustná žiadna dohoda zmluvných strán o inom spôsobe doručovania. Význam tohto ustanovenia spočíva hlavne v tom, že účastníci konania majú istotu, že dôležité písomnosti im budú doručené vždy do vlastných rúk a budú mať možnosť požiadať všeobecný súd o preskúmanie rozhodcovského rozhodnutia.

2.3.7.5. Miesto a jazyk rozhodcovského konania

V rámci rozhodcovského konania patrí do dispozície zmluvných strán aj výber miesta a jazyka rozhodcovského konania. Možno povedať, že určenie miesta rozhodcovského konania je jednou z najdôležitejších otázok, ktorým treba venovať pozornosť pri určovaní podmienok rozhodcovskej zmluvy. Miesto, kde sa bude rozhodcovský proces konať a rozhodovať, môže mať vplyv na právne účinky rozhodcovského rozhodnutia ako aj na

---

⁸⁸ Zákon č. 244/2002, §25 ods. 1

možnosť zrušenia vydaného rozhodcovského rozhodnutia zo strany príslušného rozhodcovského súdu.

Ako sme uviedli, pri určení miesta rozhodcovského konania má prioritu vzájomná dohoda zmluvných strán, ktorá môže byť obsiahnutá v rozhodcovskej zmluve, prípadne uzatvorená neskôr, v čase začatia konania. Takáto dohoda by mala obsahovať minimálne identifikáciu štátu a mesta, prípadne mestskej časti, kde sa má rozhodcovské konanie uskutočniť.

Ak sa zmluvné strany nedohodnú na mieste konania, ani neodkážu na pravidlá niektorého zo stálych rozhodcovských súdov, z ktorých by bolo možné odvodiť miesto rozhodcovského konania, ZRR ustanovuje, že také konanie sa uskutoční na mieste, ktoré určí rozhodcovský súd po jeho ustanovení. ZRR v tejto záležitosti predpisuje, aby rozhodcovský súd prihliadal pri výbere miesta konania na povahu sporu a záujmy účastníkov konania. To znamená, že pri určení miesta konania je potrebné vziať do úvahy napr.: vzdialenosť tohto miesta pre obe strany, jej dopravnú dostupnosť, vyžaduje sa zohľadniť podmienky vízovej politiky, ak sa určí miesto rozhodcovského konania v štáte, ktorý vyžaduje pre vstup platné vízum. V neposlednom rade je potrebné zohľadniť politickú situáciu v danom štáte, prípadne ďalšie možné obmedzenia. Vo všeobecnosti možno povedať, že by sa malo vybrať také miesto, ktoré pre žiadnu zo strán neznamená jednostrannú nevýhodu a nebráni jej zúčastniť sa na rozhodovacej procedúre.

Ak má konanie prebiehať na stálom rozhodcovskom súde, platia ustanovenia rokovacieho poriadku daného súdu o mieste rozhodcovského konania.

Rovnako ako v prípade určenia miesta konania má aj pri určení jazyku rozhodcovského konania prioritu vzájomná dohoda zmluvných strán. Zákon o rozhodcovskom konaní upravuje prípady, ak zmluvné strany takúto dohodu nemajú alebo nedosiahnu v danej veci konsenzus. Pre tieto prípady ustanovuje, že o jazyku rozhodcovského konania rozhodne rozhodcovský súd. Výber jazyka sa následne prejaví v každej písomnosti, v každom pojednávaní, ako aj pri vydaní rozhodcovského rozhodnutia a pri ostatných písomnostiach v rámci rozhodcovského konania.

2.3.7.6. Dokazovanie

Vo všeobecnosti sa v rámci dokazovania rozhodcovský súd snaží objasniť skutočnosti, nevyhnutné pre rozhodnutie daného sporu. Dokazovanie v rozhodcovskom konaní vykazuje dôležité odlišnosti v porovnaní s konaním na všeobecnom súde. ZRR

v ustanovení § 27 ods. 1 vymedzuje právomoc rozhodcovského súdu vykonávať len tie dôkazy, ktoré navrhnu samotní účastníci rozhodcovského konania. Z uvedeného vyplýva, že v porovnaní so všeobecným súdom rozhodcovský súd nemá oprávnenie vyvíjať žiadnu iniciatívu pri navrhovaní dôkazov.

Predmetné ustanovenie má svoj základ v princípe, na ktorom je postavené rozhodcovské konanie, a to v princípe rovnosti účastníkov konania. Účastníci konania majú v rozhodcovskom konaní rovnaké postavenie a rozhodcovský súd nemôže svojou činnosťou zvýhodňovať alebo diskriminovať žiadnu zo sporových strán v konaní.

Navyše, je potrebné zdôrazniť, že rozhodcovské konanie nie je výkonom štátnej moci a rozhodcovský súd nemá zo zákona možnosť konkrétne osobu, svedka alebo znalca, donútiť ku svedectvu pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovia ani rozhodcovský súd nedisponujú žiadnymi donucovacími prostriedkami. To však neznamená, že svedectvo navrhutej osoby, ktorá s výsluchom dobrovoľne nesúhlasí, nie je možné získať. Tieto prípady, keď sa konkrétna osoba dobrovoľne nedostaví na rozhodcovský súd, aby svedčila, rieši ZRR vo svojom ustanovení § 27 ods. 3, kde oprávňuje rozhodcovský súd, aby o výkon dôkazu mohol dožiadať všeobecný súd. Všeobecný súd má povinnosť dožiadaniu vyhovieť a vykonať dôkaz podľa príslušných predpisov Občianskeho súdneho poriadku.

2.3.8. Rozhodcovské rozhodnutie

Všeobecne možno konštatovať, že činnosť rozhodcov a rozhodcovského súdu v riešení daného majetkového sporu smeruje k vydaniu rozhodcovského rozhodnutia. Rozhodnutím sa spravidla riešia všetky vznesené nároky, či už ide o žalobcu alebo žalovaného. To znamená, že rozhodcovským rozhodnutím sa rozhoduje zvyčajne v celom rozsahu podaných žalôb. Tento postup však neplatí vždy. Podľa ustanovenia § 152 Občianskeho súdneho poriadku sa rozsudkom má rozhodnúť o celej prejednávanej veci, avšak zároveň sa uvádza, že „*ak je to účelné, môže súd rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo len o jej základe*“. Citované ustanovenie umožňuje rozhodcovskému súdu vydať tzv. *čiastočné rozhodnutie*, ktorým sa rozhodne iba o časti uplatneného nároku alebo tzv. *medzitímne rozhodnutie*, ktorým sa rozhoduje o základe nároku. Tieto rozhodnutia sa vydávajú spravidla v prípadoch, ak sa v konaní rozhoduje o viacerých odlišných nárokoch.

V zásade sa v rozhodcovskom konaní vydávajú dva druhy rozhodcovských rozhodnutí: rozhodcovské uznesenie a rozhodcovský rozsudok. Uznesenia rozhodcovského súdu alebo rozhodcovského senátu upravujú konkrétne podmienky priebehu rozhodcovského konania a riešia rôzne procesné otázky súvisiace s konaním. Môže ísť o záležitosti súvisiace napr.:

s lehotou na zmenu alebo doplnenie žaloby a žalobnej odpovede; o predbežnom opatrení; o mieste a jazyku konania; o ustanovení znalca; ako aj o zastavení konania a iných veciach týkajúcich sa rozhodcovského procesu.

Druhou formou rozhodcovského rozhodnutia je rozhodcovský rozsudok. Zákon ustanovuje, že rozhodcovským rozsudkom sa rozhoduje v dvoch prípadoch:

- ak ide o rozhodnutie vo veci samej - rozhodcovský súd alebo rozhodcovia rozhodnú o žalobe, ktorá bola predmetom rozhodcovského konania;
- na základe zmieru medzi účastníkmi konania – ak účastníci konania uzatvoria medzi sebou zmier v priebehu konania, rozhodcovský súd vydá rozhodcovský rozsudok o dohodnutých podmienkach zmieru a zastaví rozhodcovské konanie. V tomto prípade sa o vydaní rozhodcovského rozsudku nehlasuje a takýto rozsudok má rovnaké právne účinky ako rozsudok vo veci samej.

2.3.8.1. Náležitosti rozhodcovského rozsudku

Náležitosti rozhodcovského rozsudku sú zvyčajne bližšie vymedzené v pravidlách rozhodcovského súdu alebo v pravidlách konkrétneho rozhodcovského konania. Forma a obsah rozhodcovského rozsudku sú bližšie vymedzené v ustanovení § 34 ZRR, ktorý ustanovuje, že rozhodcovský rozsudok musí byť vyhotovený písomne a musí byť podpísaný väčšinou všetkých rozhodcov, ktorí rozhodujú o predmetnej žalobe. Zároveň platí, že ak niektorý z rozhodcov nehlasuje, môžu ostatní rozhodcovia rozhodnúť za neho. Je zvykom, že ak rozhodca nesúhlasí s rozhodnutím daného sporu, nie je povinný ho podpísať. Chýbajúci podpis rozhodcu na rozhodcovskom rozhodnutí je však potrebné odôvodniť. Dôvodom môže byť okrem hlasovania proti rozsudku aj neprítomnosť rozhodcu pri hlasovaní, prípadne zdržanie sa hlasovania.

V úvodnej časti rozhodcovského rozsudku nesmie chýbať identifikácia rozhodcovského súdu ako aj jednotlivých rozhodcov uvedením mena a priezviska, ďalej označenie účastníkov rozhodcovského konania a ich prípadných zástupcov. Na rozhodcovskom rozsudku sa uvádza miesto rozhodcovského konania a hlavne dátum vydania rozhodcovského rozsudku.

Kľúčovou náležitosťou rozhodcovského rozsudku je výroková časť. V nej rozhodcovský súd vyjadruje svoj právny názor k návrhu na začatie rozhodcovského konania. Výrok rozhodcovského rozsudku musí byť jasný, presný, určitý a precízne formulovaný. Okrem rozhodnutia vo veci samej obsahuje aj údaj o výške trov rozhodcovského konania a o pomere v akom ich účastníci konania uhradia.

Okrem výrokovej časti musí rozhodcovský rozsudok obsahovať odôvodnenie. ZRR ustanovuje, že odôvodnenie sa nevyžaduje v tých prípadoch, ak sa zmluvné strany vyslovene dohodli, že nie je potrebné rozhodcovský rozsudok odôvodniť alebo ak ide o rozsudok o dohodnutých podmienkach zmieru uzatvorených účastníkmi rozhodcovského konania. Napriek tomu, že ZRR priamo neustanovuje podrobnosti o obsahu odôvodnenia rozhodcovského rozsudku, malo by takéto odôvodnenie pôsobiť presvedčivo a malo by z neho jasne vyplývať, akými úvahami sa rozhodcovský súd pri hodnotení dôkazov riadil, aké skutočnosti vzal za rozhodujúce a z akých dôkazov vychádzal pri vydaní rozhodnutia.

Povinnou časťou rozhodcovského rozsudku je poučenie o možnosti podať žalobu na všeobecný súd o zrušenie rozhodcovského rozsudku.

2.3.8.2. *Možnosť preskúmania rozhodcovského rozsudku*

Ako sme uviedli v prvej kapitole, jednou z hlavných východ rozhodcovského konania je nemožnosť podania opravného prostriedku proti rozhodcovskému rozsudku. ZRR vo svojom ustanovení § 37 však umožňuje účastníkovi rozhodcovského konania podať žiadosť o preskúmanie predmetného rozsudku inými rozhodcami a to do 15 dní od doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi konania. Zákonnou požiadavkou na tento právny úkon je skutočnosť, že sa zmluvné strany na možnosti preskúmania rozhodcovského rozsudku dohodli v rozhodcovskej zmluve.

Je nevyhnutné poznamenať, že tento opravný prostriedok možno podať len v prípade, ak je predmetom preskúmania rozhodcovský rozsudok. Nie je možné preskúmanie rozhodcovských uznesení, ktorými sa upravujú procesné otázky konania. Podanie žiadosti o preskúmanie má odkladný účinok na rozhodcovský rozsudok. To znamená, že takýto rozsudok nenadobudne účinnosť skôr, ako sa rozhodne o žiadosti o preskúmanie rozsudku. Ak sa v procese preskúmania rozsudku dospeje k odlišnému rozhodnutiu, aké sa dosiahlo na pôvodnom rozhodcovskom súde, účastníci konania nemajú možnosť zmenené rozhodnutie ďalej napadnúť (s výnimkou podania návrhu o zrušení rozhodcovského rozsudku).

Je potrebné poznamenať, že v praxi sa možnosť preskúmania rozhodcovského rozsudku takmer nevyužíva vzhľadom na fakt, že sa tým obmedzuje jedna z kľúčových výhod rozhodcovského konania, ktorou je rýchlosť.

2.3.9. Zrušenie rozhodcovského rozsudku

Podstatou rozhodcovského konania je, ako sme vyššie uviedli, absencia možnosti zmluvných strán podať odvolanie proti rozhodcovskému rozsudku. Existujú však aj výnimky. ZRR oprávňuje všeobecný súd, aby na žiadosť jednej zo strán, preskúmal súlad rozhodcovského rozsudku so zákonom a v prípade, ak je spor v rozpore so základnými pravidlami rozhodcovského konania, tento rozhodcovský rozsudok zrušil.

Je nevyhnutné zdôrazniť, že všeobecný súd nemá oprávnenie nahrádzať alebo meniť rozhodcovský rozsudok vlastným rozhodnutím. Súd môže rozhodcovský rozsudok zrušiť len vtedy, ak nastal rozpor so zákonom v plnení základných požiadaviek pre vedenie rozhodcovského konania. Súd nerozhoduje o vecnej podstate rozsudku, ale len o tom, či došlo k porušeniu základných princípov vedenia konania alebo nie.

Konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je možné v zásade začať a viesť len v štáte, v ktorom bol rozhodcovský rozsudok vydaný. Návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku je možné podať iba z taxatívne vymedzených dôvodov uvedených v ustanovení § 40 ZRR a to v zákonnej lehote do 30 kalendárnych dní od dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi konania.

Dôvody zrušenia rozhodcovského rozsudku sú nasledujúce:

- a) „rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej nie je možné uzatvoriť platnú rozhodcovskú zmluvu, t.j. nemôže byť predmetom rozhodcovského konania;
- b) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní;
- c) jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy;
- d) rozhodlo sa o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal;
- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené;
- f) na vydaní rozhodcovského rozsudku sa zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 ZRR vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť;
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania;
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona;

- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený;
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.⁸⁹

Žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku nie je možné podať z iných ako z vyššie uvedených dôvodov, pričom platí, že zmluvné strany nemôžu žiadny z týchto dôvodov v rozhodcovskej zmluve vylúčiť.

Samotné začatie konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku nemá odkladný účinok na vykonateľnosť napadnutého rozhodcovského rozsudku. To znamená, že takýto rozhodcovský rozsudok ostáva naďalej právoplatný a vykonateľný. ZRR však umožňuje zmluvnej strane, ktorá podala návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku, požiadať všeobecný súd o odklad vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku. Ak súd tejto žiadosti vyhovie, učiní tak spravidla do tej doby, kým sa rozhodne o návrhu na zrušenie tohto rozsudku. Ak rozhodne, že rozhodcovský nález zruší, ruší sa tým aj jeho vykonateľnosť.

2.3.10. Výkon rozhodcovských rozsudkov

Nepochybne možno za cieľ rozhodcovského procesu považovať vyriešenie sporu medzi zmluvnými stranami. Táto skutočnosť sa potvrdzuje vydaním rozhodcovského rozsudku. V zásade rozlišujeme tuzemský rozhodcovský rozsudok a cudzí rozhodcovský rozsudok, t.j. rozsudok vydaný na území iného štátu ako Slovenskej republiky. Podľa právnej úpravy rozhodcovského konania v Slovenskej republike sa cudzí rozhodcovský rozsudok vykoná v Slovenskej republike v zásade ako tuzemský rozsudok.

Zmluvné strany by mali plniť svoje povinnosti dané rozhodcovským rozsudkom dobrovoľne. Možno sa však stretnúť aj s prípadmi, kedy povinný nie je ochotný plniť tieto povinnosti. V týchto prípadoch sa výkon rozhodcovského rozsudku vymôže aj proti vôli povinnej strany.

Výkon rozhodcovského rozhodnutia možno v zásade vykonať dvoma spôsobmi:

- a) Súdny výkon rozhodcovského rozsudku – pre účastníkov konania má platne doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať, rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu. Z uvedeného vyplýva, že rozhodcovský rozsudok predstavuje exekučný titul a práva ním priznané je možné uspokojiť aj proti vôli povinnej strany. V praxi je obvyklé, že rozhodcovský rozsudok ukladá strane peňažnú

---

⁸⁹ Zákon č. 244/2002, §40 ods. 1. Písm. a) až j)

povinnosť. Najčastejšími spôsobmi vymáhania peňažného plnenia sú: prikázanie pohľadávky z účtu povinného; zrážky zo mzdy; predaj hnuiteľných vecí alebo predaj nehnuteľností.

- b) Exekúciou – v exekučnom konaní exekútor vydá exekučný príkaz, ktorý má účinky nariadenia výkonu podľa Občianskeho súdneho poriadku. V ňom uvádza spôsob, akým bude exekúcia vykonaná a ktorý majetok ňou bude postihnutý. Možnými spôsobmi vymoženía exekúcie sú zrážky zo mzdy a iných príjmov, prikázanie pohľadávky, predaj hnuiteľných vecí, cenných papierov, predaj nehnuteľností ako aj predaj podniku.⁹⁰

V praxi dochádza k prípadom, kedy sa výkon tuzemského rozhodcovského rozsudku vzťahuje na majetok povinného, ktorý sa však nachádza v zahraničí. Ako sme uviedli v prvej kapitole, na tieto účely bol v roku 1958 prijatý Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí. Predpokladom na uznanie a výkon tuzemského rozhodcovského rozsudku v zahraničí je, že daný štát v zahraničí, v ktorom má byť rozsudok vykonaný, uzná rozhodcovskú zmluvu uzatvorenú medzi zmluvnými stranami za platnú.⁹¹

Obdobne sa postupuje v prípadoch výkonu zahraničných rozhodcovských rozsudkov na území Slovenskej republiky. Výkon takéhoto rozsudku je podmienený tým, že sa na oprávneného vzťahujú príslušné medzinárodné zmluvy, ktoré výkon takéhoto rozsudku v Slovenskej republike umožňujú. Ide predovšetkým o Newyorský dohovor, nevylučujú sa však ani dvojstranné medzinárodné dohody.

2.3.11. *Novely zákona o rozhodcovskom konaní*

Zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní bol dva krát novelizovaný. Prvá novela pod označením zákon č. 521/2005 Z. z. bola prijatá NR SR dňa 28. októbra 2005. Účinnosť nadobudla dňa 1. januára 2006. Jej prínosom bola predovšetkým úprava povinností zriaďovateľa rozhodcovského súdu. Upravila ustanovenia týkajúce sa zoznamu rozhodcov a stálych rozhodcovských súdov, konkrétne vedenia zoznamu stálych rozhodcovských súdov, podmienok ich zverejňovania v Obchodnom vestníku, ako aj zverejňovania zoznamu rozhodcovských súdov na internetovej stránke Ministerstva spravodlivosti. atď. Pôvodné znenie zákona o rozhodcovskom konaní neustanovovalo povinnosť viesť zoznam rozhodcovských súdov a neuvádzalo ani lehoty uverejňovanie

⁹⁰ Exekučný poriadok – Zákon č. 233/1995 Z. z., § 63

⁹¹ Podrobnejšie pozri podkapitolu 1.4.1. Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí

údajov v Obchodnom vestníku. Navyše sa nevenovalo ani aktualizácii údajov ani neriešilo prípady nesplnenia povinnosti zverejniť tieto údaje v Obchodnom vestníku. Zákon č. 521/2005 Z. z. priniesol dôležité ustanovenie v oblasti podania žaloby účastníkom konania. Uvádza, že napadnutý rozhodcovský rozsudok ostáva aj po podaní žaloby naďalej právoplatný. Navyše ustanovil, že súd, ktorý o tejto žalobe rozhoduje, môže vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku na návrh účastníka konania odložiť.

Druhou novelou, bol zákon č. 71/2009 Z. z. prijatý dňa 11. februára 2009. Účinnosť nadobudol dňa 1. júla 2009. V porovnaní s predchádzajúcou novelou je stručnejší. Zákon č. 71/2009 Z. z. upravil funkciu rozhodcu. Zdôraznil povinnosť osoby rozhodcu vykonávať túto funkciu nestranne a s odbornou starostlivosťou. Pôvodné znenie zákona rozšíril o povinnosť doručovania žaloby a rozhodcovského rozsudku účastníkom konania vždy do vlastných rúk, pričom nepripúšťa žiadne iné spôsoby doručovania.

Dňa 9. marca 2010 schválila NR SR novelu zákona o rozhodcovskom konaní. Jej cieľom je reagovať na rozšírené zneužívanie inštitútu rozhodcu v spotrebiteľských veciach, zavádza väčšiu kontrolu štátu nad rozhodcovskými súdmi a rozšíri oblasť sporov, ktoré možno riešiť pred rozhodcovským súdom na pracovnoprávne spory. Dňa 26. marca 2010 však prezident Slovenskej republiky predmetnú novelu vrátil do parlamentu.

V druhej kapitole sme stručne popísali historický vývoj právnej úpravy rozhodcovského konania na Slovensku a podrobne sme charakterizovali súčasnú právnu úpravu rozhodcovského konania v Slovenskej republike.

3. Komparácia rozhodcovského konania v Anglicku a vo Francúzsku. Úskalia medzinárodnej obchodnej arbitráže

Rozhodcovské konanie ako metóda alternatívneho riešenia sporov má na Slovensku relatívne krátku históriu. V krajinách ako sú Anglicko a Francúzsko je to inak. V oboch štátoch je medzinárodná arbitráž veľmi populárna. Má v nich pomerne dlhodobú tradíciu. Možno povedať, že Anglicko a Francúzsko významne prispeli k celkovému rozvoju rozhodcovského konania. Napríklad francúzsky Dekrét o medzinárodnej arbitráži z roku 1981 patril k prvým moderným arbitrážnym zákonom a dodnes je považovaný za pokrokovejší ako niektoré národné právne úpravy iných štátov. Podobne aj Anglicko značne prispelo k rozvoju pravidiel rozhodcovského konania. Prvé zákony o rozhodcovskom konaní prijalo už v 17. storočí. Práve stabilné postavenie rozhodcovského konania, jeho popularnosť a časté využívanie ako spôsobu riešenia obchodných sporov vo Francúzsku a Anglicku bolo motívom pre priblíženie ich národnej právnej úpravy rozhodcovského konania v rámci medzinárodného práva súkromného.

V nasledujúcej kapitole sa venujeme komparácii právnych úprav rozhodcovského konania v Anglicku a vo Francúzsku. Pozornosť je venovaná základným prvkom arbitráže, ktorými sú predovšetkým arbitrabilita sporov, rozhodcovská zmluva, rozhodcovská doložka, rozhodcovské rozhodnutie a možnosti zrušenia rozhodcovského rozsudku. V závere kapitoly sa venujeme úskaliu medzinárodnej arbitráže.

3.1. Právna úprava medzinárodnej arbitráže v Anglicku a vo Francúzsku

Tradičným alternatívnym spôsobom riešenia sporov v Anglicku je arbitráž. Možno povedať, že práve Anglicko patrí k priekopníkom v rozhodcovskom konaní, vzhľadom na fakt, že prvý zákon o rozhodcovskom konaní prijalo už v roku 1697.⁹²

Súčasnú právnu úpravu arbitráže v Anglicku upravuje zákon o rozhodcovskom konaní, tzv. Arbitration Act, schválený v júni 1996 (ďalej Arbitration Act 1996). Účinnosť nadobudol dňa 31. januára 1997.⁹³ Predstavuje platnú právnu úpravu, vzťahujúcu sa nie len na arbitráž v Anglicku, ale aj vo Walese a Severnom Írsku. Ustanovenia tohto zákona sa používajú v oblasti domácej arbitráže ako aj v oblasti medzinárodnej obchodnej arbitráže.

---

⁹² Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európy*. 2008, s.44

⁹³ Arbitration Act 1996. [cit. 2011-02-18]. Dostupné na internete: <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/23/contents>>

Na úvod je potrebné uviesť, že prijatiu tohto zákona predchádzalo schválenie vzorového zákona UNCITRAL o medzinárodnej obchodnej arbitráži z roku 1985. Možno povedať, že prijatie Arbitration Act 1996 pramenilo z nevyhnutnosti reagovať práve na tento vývoj v oblasti medzinárodnej obchodnej arbitráže. Porovnaním vzorového zákona UNCITRAL a Arbitration Act 1996 možno dospieť k záveru, že do Arbitration Act 1996 boli viaceré ustanovenia vzorového zákona UNCITRAL prevzaté.

Francúzsko, podobne ako Anglicko, je možné považovať za priekopníka v arbitráži. Jej čiastočnú právnu úpravu obsahoval už Občiansky súdny poriadok prijatý za čias Napoleona v roku 1807. Zaujímavosťou je, že táto právna úprava platila v nezmenenej podobe až do roku 1925, t.j. viac ako sto rokov. Súčasná právna úprava medzinárodnej arbitráže vo Francúzsku je obsiahnutá v pomerne rozsiahlom Novom občianskom súdnom poriadku (ďalej len NOSP) rozdelenom do štyroch kníh. Medzinárodnej arbitráži je venovaná piata časť štvrtej knihy, konkrétne ide o ustanovenia § 1492 až § 1507 NOSP. Podľa ustanovenia § 1492 NOSP sa za medzinárodnú arbitráž považuje arbitráž, ktorej súčasťou sú medzinárodné obchodné záujmy.⁹⁴ NOSP ďalej neustanovuje podmienky, kedy je splnený medzinárodný charakter arbitráže, rovnako ho nepodmieňuje štátnym občianstvom ani sídlom.

3.1.1. Arbitrabilita sporov

V súčasnosti sa otázkou arbitrability sporov v rozhodcovskom konaní nezaobera žiadna medzinárodná zmluva. Podmienky, po splnení ktorých môže byť spor rozhodovaný v rámci rozhodcovského konania si určuje každá krajina sama. Jedná sa o záležitosť národných právnych poriadkov.

Zaujímavosťou je, že anglický právny poriadok, napriek vyššie uvedenému, neobsahuje žiadne konkrétne ustanovenia, z ktorých by bolo možné odvodiť, či daný spor spĺňa podmienku arbitrability alebo nie. Z uvedeného možno usúdiť, že v rozhodcovskom konaní v Anglicku je možné rozhodovať súčasné spory ako aj spory, ktoré vzniknú v budúcnosti, bez rozdielu na tom, či sú tieto spory zmluvné alebo mimozmluvné. S takto široko vymedzenou arbitrabilitou tak dochádza k odklonu od pôvodného zamerania rozhodcovského konania na spory vzniknuté len medzi obchodníkmi.

---

⁹⁴ The New Code of Civil Procedure, článok 1492: „Where international commercial interests are involved the arbitration shall be an international one.”

Otázka arbitrability sporu je v prípade Francúzska upravená v článku 2059 francúzskeho Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa každý môže podrobiť rozhodcovskému konaniu vo vzťahu k právam, s ktorými môže voľne disponovať.⁹⁵

V súvislosti s arbitrabilitou sporov je potrebné uviesť predmet, ktorý nemôže byť riešený a rozhodnutý pred rozhodcovským súdom. Vo všeobecnosti neprípustnosť sporov k rozhodcovskému konaniu sa líši v každom štáte. Rozhodcovské konanie ako spôsob riešenia sporu, anglický právny poriadok nepripúšťa v oblasti trestného a rodinného práva. Podobne aj francúzsky právny poriadok vylučuje arbitráž vo veciach rodinného práva, predovšetkým rozvodu, súdnej rozluky alebo v záležitostiach, kde prevláda verejný záujem na tom, aby bol daný spor rozhodnutý pred všeobecným súdom.⁹⁶

3.1.2. Rozhodcovská zmluva a rozhodcovská doložka

Pokiaľ ide o formu rozhodcovskej zmluvy, na rozdiel od francúzskej právnej úpravy, anglický zákon o rozhodcovskom konaní vyslovene predpisuje jej písomnú formu.⁹⁷ Ustanovenie § 5 ods. 2 Arbitration Act 1996 uvádza, že písomná forma rozhodcovskej zmluvy je splnená, ak je zmluva uzatvorená písomne alebo prostredníctvom písomnej komunikácie účastníkov alebo bola zaznamenaná písomne.⁹⁸ Arbitration Act 1996 je však liberálny v tom smere, že za platnú rozhodcovskú zmluvu považuje aj takú, ktorá nie je podpísaná zmluvnými stranami.

Francúzsky právny poriadok, naopak, neobsahuje žiadne striktné pravidlo, ktoré by súviselo s formou alebo obsahom medzinárodnej rozhodcovskej zmluvy alebo doložky. Z uvedeného sa možno domnievať, že „*rozhodcovské zmluvy alebo doložky v medzinárodných zmluvách alebo v mimozmluvných vzťahoch s medzinárodným prvkom sa môžu, ale nevyhnutne sa nemusia uzavrieť v písomnej forme.*“⁹⁹ Francúzsko tak možno

---

⁹⁵ Code Civil, článok 2059: „All persons may make arbitration agreements relating to rights of which they have the free disposal.“

⁹⁶ Code Civil, článok 2060: „One may not enter into arbitration agreements in matters of status and capacity of the persons, in those relating to divorce and judicial separation or on controversies concerning public bodies and institutions and more generally in all matters in which public policy is concerned. (Act n° 75-596 of 9 July 1975) However, categories of public institutions of an industrial or commercial character may be authorized by decree to enter into arbitration agreements.“

⁹⁷ Arbitration Act 1996, článok 5 ods. 1: „The provisions of this Part apply only where the arbitration agreement is in writing, and any other agreement between the parties as to any matter is effective for the purposes of this Part only if in writing.“

⁹⁸ Arbitration Act 1996, článok 5 ods. 2: „There is an agreement in writing-
(a) if the agreement is made in writing (whether or not it is signed by the parties),
(b) if the agreement is made by exchange of communications in writing, or
(c) if the agreement is evidenced in writing.“

⁹⁹ Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európy*. 2008, s.221

zaradiť k minoritnej skupine krajín, ktoré pripúšťajú ústnu rozhodcovskú doložku v oblasti rozhodcovského konania s medzinárodným prvkom.

V otázke rozhodcovskej doložky platí pre obe právne úpravy zásada oddeliteľnosti od hlavnej zmluvy, t.j. platí tzv. princíp separability rozhodcovskej doložky od zmluvy obsahujúcej rozhodcovskú doložku. Uvedený princíp znamená, že je možné, aby sa rozhodcovská doložka riadila odlišným právom ako hlavná zmluva medzi zmluvnými stranami. Uvedená zásada však v praxi vedie k mnohým sporom a nezhodám, najmä ak je dokázaná neplatnosť alebo neexistencia hlavnej zmluvy. V princípe má neexistencia základnej zmluvy automaticky za následok neplatnosť, resp. neexistenciu rozhodcovskej doložky, ak sa na ňu vzťahuje dôvod neplatnosti zmluvy. Z uvedeného vyplýva, že napriek separabilite rozhodcovskej doložky od zmluvy sa pripúšťa ich vzájomná spojitosť.

Osobitosťou anglického právneho poriadku sú tzv. jednostranné alebo fakultatívne doložky. Ich podstatou je, že napriek tomu, že sa zmluvné strany dohodnú v rozhodcovskej doložke na riešení ich zmluvných sporov pred rozhodcovským súdom, jedna zo strán sa môže podľa vlastného uváženia rozhodnúť, či sa v prípade vzniku sporu podriadi tento spor rozhodcovskému konaniu alebo uprednostní konanie pred všeobecným súdom. Jednostranné doložky sa v praxi používajú najmä vtedy, keď jedna zmluvná strana má dominantné postavenie v porovnaní s druhou zmluvnou stranou a môže si dovoliť zakotviť do zmluvy takúto jednostrannú rozhodcovskú doložku.

3.1.3. Rozhodca a rozhodcovský tribunál

Všeobecne platí, že základnou požiadavkou na osobu rozhodcu je jeho nestrannosť a nezávislosť. Pokiaľ ide o samotnú osobu rozhodcu, anglický Arbitration Act 1996 ani francúzsky NOSP neustanovujú podrobnejšie podmienky na výkon funkcie rozhodcu. Neustanovujú dosiahnutie minimálneho veku, vzdelania, profesie, ani praxe.

Arbitration Act 1996 neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by obsahovalo požiadavku na nezávislosť osoby rozhodcu. Ako sme uviedli v druhej kapitole, nestrannosť a nedostatok nezávislosti rozhodcu majú zásadné účinky na rozhodcovské konanie a môžu viesť k podaniu námietky proti rozhodcovi. Článok 24 Arbitration Act 1996 uvádza, že strana môže súd požiadať o vylúčenie rozhodcu len v prípade, ak existujú pochybnosti o nestrannosti rozhodcu, ak nespĺňa stranami požadovanú kvalifikáciu, ak je fyzicky alebo mentálne neschopný vykonávať svoju činnosť alebo existujú oprávnené pochybnosti

o tejto neschopnosti alebo ak odmietol alebo riadne nevedenie rokovania.¹⁰⁰ Z uvedeného vyplýva, že v prípade Anglicka nie je možné vzniesť námietku proti rozhodcovi len z dôvodu jeho nezávislosti.

Zmluvným stranám je v prípade Francúzska aj Anglicka poskytnutá úplná voľnosť vo výbere rozhodcov, prípadne spôsobu ich určenia ako aj počtu rozhodcov, ktorí budú riešiť a rozhodovať predmetný spor. Na rozdiel od anglickej právnej úpravy, ktorá podrobne upravuje problematiku ustanovenia rozhodcovského tribunálu, v prípade francúzskej právnej úpravy neexistuje osobitná časť v NOSP, ktorá by sa detailne venovala ustanovovaniu rozhodcovského tribunálu.

Arbitration Act 1996 dáva možnosť stranám dohodnúť sa na počte rozhodcov a ustanovuje, že ak sa strany v zmluve dohodli na dvoch rozhodcoch alebo na akomkoľvek inom párnom počte rozhodcov, vyžaduje sa dodatočné vymenovanie ďalšieho rozhodcu, ktorý bude plniť úlohu predsedu.¹⁰¹ Ak sa zmluvné strany nedohodli na počte rozhodcov, rozhodcovský tribunál bude pozostávať z jedného rozhodcu.¹⁰²

Francúzska právna úprava je v tejto otázke jednoznačnejšia a jasne predpisuje vo svojom ustanovení § 1453 NOSP, že rozhodcovský tribunál môže pozostávať len z jedného rozhodcu alebo nepárneho počtu rozhodcov. Rovnako ako anglický zákon, aj francúzsky NOSP predpokladá, že v prípade, ak rozhodcovský tribunál pozostáva z troch zástupcov, každá zmluvná strana vymenuje jedného, a títo dvaja vymenovaní rozhodcovia dodatočne určia tretieho rozhodcu, ktorý plní funkciu predsedu tribunálu.

Francúzsky NOSP ustanovuje, že predsedu rozhodcu musia vymenovať dvaja už vymenovaní rozhodcovia v lehote do šesť mesiacov od dátumu, kedy posledný z týchto rozhodcov prijal svoju funkciu. Anglický zákon ustanovuje, že dvaja vymenovaní rozhodcovia musia vymenovať tretieho v ľubovoľnej lehote, avšak musia ho vymenovať

---

¹⁰⁰ Arbitration Act 1996, článok 24: „A party to arbitral proceedings may (upon notice to the other parties, to the arbitrator concerned and to any other arbitrator) apply to the court to remove an arbitrator on any of the following grounds:

(a) that circumstances exist that give rise to justifiable doubts as to his impartiality;
(b) that he does not possess the qualifications required by the arbitration agreement;
(c) that he is physically or mentally incapable of conducting the proceedings or there are justifiable doubts as to his capacity to do so;
(d) that he has refused or failed:

(i) properly to conduct the proceedings, or
(ii) to use all reasonable despatch in conducting the proceedings or making an award,

and that substantial injustice has been or will be caused to the applicant.“

¹⁰¹ Arbitration Act 1996, článok 15 ods. 2: „Unless otherwise agreed by the parties, an agreement that the number of arbitrators shall be two or any other even number shall be understood as requiring the appointment of an additional arbitrator as chairman of the tribunal.“

¹⁰² Arbitration Act 1996, článok 15 ods. 3: „If there is no agreement as to the number of arbitrators, the tribunal shall consist of a sole arbitrator.“

pred podstatným rokovaním alebo ak sa nevedia dohodnúť vo veci súvisiacej s arbitrážou.¹⁰³ Na základe uvedeného možno konštatovať, že v oboch prípadoch nie je zaručená jedna z hlavných výhod rozhodcovského konania, rýchlosť.

Arbitration Act 1996 v článku 33 podrobne upravuje všeobecné povinnosti rozhodcovského tribunálu. Považuje za ne predovšetkým povinnosť tribunálu konať spravodlivo a nestranne, pričom predpokladá, že tribunál by mal oboj stranám poskytnúť rovnakú možnosť na predloženie prípadu a rokovanie s oponentom.¹⁰⁴ Týmto ustanovením zabezpečuje zmluvným stranám základné právo, ktorým je právo na spravodlivý proces.

3.1.3.1. Zásada kompetencie rozhodcovského tribunálu

Oprávnenie rozhodcovského tribunálu rozhodnúť o vlastnej právomoci patrí rovnako v anglickom ako aj francúzskom právnom poriadku k najdôležitejším zásadám. V prípade Arbitration Act 1996 je predmetná zásada zakotvená v článku 30 ods. 1, ktorý ustanovuje, že rozhodcovský tribunál má právo rozhodovať o vlastnej jurisdikcii v sporoch o platnosť rozhodcovskej zmluvy, v sporoch o riadnom zostavení rozhodcovského tribunálu a v sporoch, ktoré sú v súlade s rozhodcovskou zmluvou.¹⁰⁵ V prípade francúzskeho právneho poriadku túto zásadu obsahuje ustanovenie § 1464 NOSP, „ktorý jednoznačne zakotvuje právomoc rozhodcu rozhodovať o existencii a rozsahu jeho vlastnej jurisdikcie v rozhodcovskom konaní.“¹⁰⁶ Z uvedeného vyplýva, že anglická i francúzska právna úprava majú rovnaký základ, pokiaľ ide o rozhodovanie rozhodcovského tribunálu o rozsahu vlastnej kompetencie rozhodovať v rozhodcovskom konaní.

3.2. Rozhodcovské rozhodnutie

Ako sme uviedli, cieľom rozhodcovského konania je predovšetkým vyriešenie majetkového sporu zmluvných strán a vydanie rozhodcovského rozhodnutia v predmetnom spore. Anglický Arbitration Act 1996 v článku 52 umožňuje zmluvným stranám dohodnúť sa na forme rozhodcovského rozhodnutia. V prípade, ak sa zmluvné strany nedohodnú,

¹⁰³ Arbitration Act 1996, článok 16 ods. 6, písm. b): „...the two so appointed may appoint an umpire at any time after they themselves are appointed and shall do so before any substantive hearing or forthwith if they cannot agree on a matter relating to the arbitration.“

¹⁰⁴ Arbitration Act 1996, článok 33 ods. 1, písm. a) : „The tribunal shall act fairly and impartially as between the parties, giving each party a reasonable opportunity of putting his case and dealing with that of his opponent.“

¹⁰⁵ Arbitration Act 1996, článok 30 ods. 1: „Unless otherwise agreed by the parties, the arbitral tribunal may rule on its own substantive jurisdiction, that is, as to:

(a) whether there is a valid arbitration agreement,

(b) whether the tribunal is properly constituted, and

(c) what matters have been submitted to arbitration in accordance with the arbitration agreement.“

¹⁰⁶ Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európy*. 2008, s.224

zákon ustanovuje, že rozhodcovské rozhodnutie sa vydá v písomnej forme, pričom obsahuje odôvodnenie ako aj podpisy všetkých rozhodcov alebo len tých, ktorí s rozhodnutím súhlasili.¹⁰⁷ Úprava anglického rozhodcovského rozhodnutia je v porovnaní s francúzskym rozhodnutím striktnejšia. V prípade medzinárodnej obchodnej arbitráže, ktorá sa riadi anglickým právnym poriadkom, sa nevyžaduje odôvodnenie vydania rozhodcovského rozhodnutia. Francúzske rozhodcovské rozhodnutie musí spĺňať len tie požiadavky, ktoré sú potrebné na jeho neskoršie uznanie alebo výkon.

Vo všeobecnosti musí rozhodcovské rozhodnutie obsahovať informáciu o mieste a dátume vydania rozhodnutia. V tejto záležitosti Arbitration Act 1996 jasne ustanovuje, že ak sa zmluvné strany nedohodli na mieste vydania rozhodcovského rozhodnutia, za toto miesto sa bude považovať sídlo konania, t.j. Anglicko, Wales alebo Severné Írsko, bez ohľadu na to, či bolo predmetné rozhodnutie podpísané alebo doručené v týchto štátoch.¹⁰⁸ Francúzsky NOSP podobné ustanovenie neobsahuje.

Anglická ani francúzska právna úprava rozhodcovského konania nestanovujú žiadnu povinnú lehotu pre vydanie rozhodcovského rozhodnutia. Arbitration Act 1996 zdôrazňuje len povinnosť rozhodcovského tribunálu vydať rozhodcovské rozhodnutie bez zbytočného odkladu.¹⁰⁹

3.3. Zrušenie rozhodcovského rozhodnutia

Podobne ako v prípade zákona o rozhodcovskom konaní na Slovensku aj Arbitration Act 1996 a NOSP upravujú podmienky, za akých môže strana podať žiadosť o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia. Anglický Arbitration Act 1996 v článkoch 67 – 69 ustanovuje dôvody na podanie žiadosti o zrušenie vydaného rozhodcovského rozhodnutia. Podľa článku 67 Arbitration Act 1996 sa môže účastník rozhodcovského konania obrátiť na súd so žiadosťou o zrušenie rozhodnutia, v ktorej namieta vecnú príslušnosť rozhodcovského súdu, t.j. že daný rozhodcovský súd nemal dostatok právomoci na

---

¹⁰⁷ Arbitration Act 1996, čl. 52:

(1) *The parties are free to agree on the form of an award.*

(2) *If or to the extent that there is no such agreement, the following provisions apply.*

(3) *The award shall be in writing signed by all the arbitrators or all those assenting to the award.*

(4) *The award shall contain the reasons for the award unless it is an agreed award or the parties have agreed to dispense with reasons.*

52(5) *The award shall state the seat of the arbitration and the date when the award is made.*

¹⁰⁸ Arbitration Act 1996, čl. 53: „*Unless otherwise agreed by the parties, where the seat of the arbitration is in England and Wales or Northern Ireland, any award in the proceedings shall be treated as made there, regardless of where it was signed, despatched or delivered to any of the parties.*“

¹⁰⁹ Arbitration Act 1996, článok 1a: „*the object of arbitration is to obtain the fair resolution of disputes by an impartial tribunal without unnecessary delay or expense;*“

rozhodnutie v danej veci alebo za účelom vyhlásenia rozhodnutia vydaného rozhodcovským tribunálom v danej veci za neplatné.¹¹⁰ Podat' žiadosť o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia je možné aj na základe podstatnej nezhody ovplyvňujúcej rozhodcovský tribunál ako aj samotné rozhodcovské konanie. Článok 68 ods. 2 Arbitration Act 1996 podrobne vymenúva prípady podstatnej nezhody. Ide napr. o prípady, ak rozhodcovský tribunál prekročil svoje právomoci, nekonal v súlade s postupom dohodnutým stranami v rozhodcovskej zmluve, alebo rozhodnutie bolo vydané na základe podvodu alebo iným spôsobom, ktorý je v rozpore s verejným poriadkom.¹¹¹ Článok 69 Arbitration Act 1996 ustanovuje, že žiadosť sa môže podať aj na základe právnej otázky vo vydanom rozhodcovskom náleze.¹¹² Kým články 67 a 68 sú obligatórne, článok 69 nie je, z čoho vyplýva, že strany sa môžu dohodnúť, že právomoc súdu v tomto prípade vylúčia. Žiadosť o zrušenie rozhodnutia na základe článku 69 je možné podať len na základe predchádzajúceho súhlasu všetkých strán rozhodcovského konania ako aj povolenia súdu.¹¹³ Možno povedať, že článok 69 Arbitration Act 1996, oprávňujúci zmluvné strany, aby sa vzdali možnosti odvolať sa na základe právnej otázky, zabezpečuje zmluvným stranám istotu a hlavne definitívnosť arbitráže, vyžadovanú najmä obchodníkmi v medzinárodnom obchode.

Francúzsky NOSP upravuje možnosť podať žiadosť o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia vo svojom článku 1502. Zmluvná strana môže takúto žiadosť podať na príslušný všeobecný súd v prípade, ak rozhodca rozhodol vo veci, bez rozhodcovskej zmluvy alebo na základe neplatnej alebo zaniknutej rozhodcovskej zmluvy. Druhým dôvodom na podanie žiadosti o zrušenie rozhodnutia je prípad, ak bol nezákonne zostavený rozhodcovský tribunál alebo rozhodca bol protiprávne vybraný. Ďalším dôvodom je, ak rozhodca rozhodol vo veci, ktorá je v rozpore s jemu uloženými

---

¹¹⁰ Arbitration Act 1996, článok 67, ods. 1: „*A party to arbitral proceedings may (upon notice to the other parties and to the tribunal) apply to the court:*

(a) challenging any award of the arbitral tribunal as to its substantive jurisdiction; or

(b) for an order declaring an award made by the tribunal on the merits to be of no effect, in whole or in part,

because the tribunal did not have substantive jurisdiction.“

¹¹¹ Arbitration Act 1996, článok 68 ods. 1: „*A party to arbitral proceedings may (upon notice to the other parties and to the tribunal) apply to the court challenging an award in the proceedings on the ground of serious irregularity affecting the tribunal, the proceedings or the award.*“

¹¹² Arbitration Act 1996, článok 69 ods. 1: „*Unless otherwise agreed by the parties, a party to arbitral proceedings may (upon notice to the other parties and to the tribunal) appeal to the court on a question of law arising out of an award made in the proceedings. An agreement to dispense with reasons for the tribunal's award shall be considered an agreement to exclude the court's jurisdiction under this section.*“

¹¹³ Arbitration Act 1996, článok 69 ods. 2: „*An appeal shall not be brought under this section except:*

(a) with the agreement of all the other parties to the proceedings, or

(b) with the leave of the court.“

právomocami. NOSP ďalej ustanovuje, že strana môže podať žiadosť o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia v prípade, ak by uznanie a výkon rozhodnutia boli v rozpore s medzinárodným verejným poriadkom.¹¹⁴

Na základe uvedeného možno usúdiť, že anglický aj francúzsky právny poriadok sa vo veci zrušenia rozhodcovského rozhodnutia v mnohom zhodujú. Ide predovšetkým o možnosť zrušenia rozhodnutia v prípade namietania vecnej príslušnosti rozhodcovského tribunálu a v prípadoch, ak by výkon a uznanie rozhodnutia boli v rozpore s verejným poriadkom. Články 67 a 68 Arbitration Act 1996 podobne ako aj článok 1502 NOSP sú obligatórne a strany nemajú možnosť dohodnúť sa v rozhodcovskej zmluve na neplatnosti týchto ustanovení.

3.4. *Uznanie a výkon rozhodcovských rozhodnutí*

Anglicko rovnako ako Francúzsko sú signatárske štáty Dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí. Možno povedať, že uznanie a výkon cudzieho rozhodcovského rozhodnutia sú v oboch štátoch bezproblémové. Francúzsko podpísalo Newyorský dohovor dňa 25. novembra 1958 a Spojené Kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska ho ratifikovalo 24. septembra 1975.¹¹⁵

Arbitration Act 1996 upravuje uznanie a výkon cudzích rozhodcovských rozhodnutí osobitne v tretej časti. Z Newyorského dohovoru prevzal dôvody na zamietnutie uznania a výkonu cudzieho rozhodcovského rozhodnutia, ktoré sme podrobne charakterizovali v prvej kapitole. Možno konštatovať, že anglické súdy odmietnu uznať a vykonať cudzie rozhodcovské rozhodnutie najmä v prípadoch, ak sú v rozpore s anglickým verejným poriadkom.

Francúzsko, napriek tomu, že je signatárom Newyorského dohovoru si v NOSP, v článkoch 1498-1500 osobitne upravilo uznanie a výkon cudzích rozhodcovských rozhodnutí. Podľa článku 1498 NOSP sa rozhodcovské rozhodnutie považuje za uznané vo Francúzsku, ak strana, žiadajúca o uznanie nálezu, dokáže jeho existenciu a rozhodnutie

---

¹¹⁴ The New Code of Civil Procedure, článok 1502: „An appeal against the decision which shall confer recognition or enforcement shall be open only in the following cases:

1° where the arbitrator has ruled upon the matter without an arbitration agreement or where this agreement is null or has lapsed;

2° where the arbitration tribunal has been unlawfully constituted or a sole arbitrator unlawfully appointed;

3° where the arbitrator has ruled upon the matter contrary to the assignment given to him;

4° where the adversarial principle has not been respected;

5° where the recognition or enforcement shall be contrary to public international order.“

¹¹⁵ New York Arbitration Convention: *Contracting States*. [cit. 2011-03-14]. Dostupné na internete: <
<http://www.newyorkconvention.org/new-york-convention-countries/contracting-states> >

nie je v rozpore s medzinárodným verejným poriadkom.¹¹⁶ Vysvetlenie pojmu medzinárodný verejný poriadok neobsahuje žiadna medzinárodná zmluva. Možno sa len domnievať, že ide o pravidlá, ktorými sa riadi a reguluje globálna spoločnosť a jej aktéri.

Z uvedeného je možné vyvodiť záver, že francúzska právna úprava uznania a výkonu cudzích rozhodcovských rozhodnutí je v porovnaní s anglickou flexibilnejšia, vzhľadom na fakt, že do Arbitration Act 1996 boli ustanovenia uznania a výkonu cudzích rozhodcovských rozhodnutí prebrané z Newyorského dohovoru, ktorý vymenúva početné požiadavky na uznanie a výkon takýchto rozhodnutí.

3.5. *Úskalia medzinárodnej obchodnej arbitráže*

V predchádzajúcich dvoch kapitolách a sčasti aj v tretej kapitole sme sa do značnej miery zaoberali pravidlami rozhodcovského konania charakteristickými pre Slovenskú republiku, Anglicko a Francúzsko. Možno povedať, že právna úprava rozhodcovského konania sa v jednotlivých národných právnych poriadkoch menila spolu s novými vyvstávajúcimi problémami a novými spornými otázkami. Na základe uvedeného možno konštatovať, že medzinárodná obchodná arbitráž sa dodnes vyvíja, je živá a vo svete neustále rastie počet uskutočnených rozhodcovských konaní.

Dodnes je rozhodcovské konanie spojené s viacerými úskaliami, na ktoré sa pokúsime v nasledujúcej časti poukázať. Sústredíme sa najmä na vyvrátenie niektorých propagovaných výhod rozhodcovského konania.

3.5.1. *Nezávislosť a nestrannosť rozhodcov*

Jednou zo zdôrazňovaných výhod rozhodcovského konania, je možnosť výberu osoby rozhodcu, ktorá bude rozhodovať predmetný spor. Hlavnou požiadavkou na výkon funkcie rozhodcu je, ako sme uviedli, odbornosť výkonu funkcie, nestrannosť pri rozhodovaní a aby rozhodca v plnom rozsahu zabezpečil ochranu práv a záujmov účastníkov konania. Popri nestrannosti rozhodcu, si táto funkcia vyžaduje aj jeho nezávislosť a nepredpojatosť.

Pri zamýšľaní sa nad týmito požiadavkami je prirodzené položiť si otázku: „Ako je možné zabezpečiť nestrannosť, nezaujatosť a nepredpojatosť rozhodcov, keď ich vyberajú zmluvné strany samé?“ Pri rozhodovaní sporu pred rozhodcovským tribunálom každá zo zmluvných strán vymenuje jedného rozhodcu, pričom takto vymenovaní rozhodcovia volia

---

¹¹⁶ The New Code of Civil Procedure, článok 1498: „*Arbitral awards shall be recognized in France where their existence has been established by the one claiming a right under it and where recognition of the same would not manifestly be contrary to public international order.*”

tretieho, predsedajúceho rozhodcu. Domnievame sa, že by bolo nereálne s istotou tvrdiť, že takto vymenovaní rozhodcovia, by sa pri vynášaní rozhodnutia neprikláňali k tej strane, ktorá ich do funkcie rozhodcu vymenovala. Rovnako nemožno zabezpečiť, aby predsedajúci rozhodca bol nestranný a nezávislý, ak nevieme s určitosťou povedať, že nemá potenciálne prepojenie na niektorú zo zmluvných strán. Na myslí máme predovšetkým, či rozhodca nie je s účastníkom konania v pokrvnom alebo blízkom príbuzenstve, či v minulosti spolu neštudovali napr. na vysokej škole, či neboli v zamestnaneckom vzťahu, atď.

Nestrannosť a nezávislosť rozhodcu vnímame za citlivú otázku, vzhľadom na fakt, že pri rozhodovaní rozhodca rozhoduje na základe vlastného posúdenia jemu predložených dôkazov. Nie je možné zistiť, ktorý dôkaz u neho zavážil viac, ktorý menej alebo či dokonca nerozhodol len na základe sympatií s jedným alebo druhým účastníkom. Jeho rozhodovanie je subjektívne a rozhodcovský rozsudok, ktorý vydá predstavuje exekučný titul.

V roku 2004 bol Americkou rozhodcovskou asociáciou a Americkou asociáciou advokátskych komôr vydaný tzv. Etický kódex komerčných rozhodcov (ďalej etický kódex), ktorý nahradil dovtedy platný Etický kódex komerčných rozhodcov z roku 1977. K najdôležitejším zmenám, ktoré priniesol nový etický kódex patrí predovšetkým prezumpcia neutrality rozhodcu. Táto zásada sa vzťahuje na všetkých rozhodcov, vrátane rozhodcov vymenovaných zmluvnými stranami. Zahŕňa požiadavku nezávislosti a nestrannosti rozhodcu. Ďalšou zmenou, ktorú zavádza sú povinnosti rozhodcu vymenované zmluvnou stranou. V nich je pozornosť venovaná predovšetkým povinnosti rozhodcu zistiť a zverejniť čo najskôr, či bude konať v rozhodcovskom konaní ako neutrálny rozhodca. Za dôležitú zmenu možno považovať povinnosť rozhodcu prezradiť informácie o vzťahoch a záujmoch, ktoré by mohli ovplyvniť nestrannosť alebo by mohli vytvoriť pochybnosť o zaujatosti rozhodcu.¹¹⁷

Z uvedeného vyplývajú minimálne dva potenciálne kolidujúce záujmy. Na jednej strane je to autonómia strán na výber rozhodcov podľa vlastného uváženia a na druhej strane problém zabezpečenia dostatočnej nezávislosti a nestrannosti takto vymenovaného rozhodcu.

---

¹¹⁷ The Metropolitan Corporate Counsel: *AAA/ABA Revised Code Of Ethics Provides Important Guidance On Arbitrators' Conduct*. [cit. 2011-03-11]. Dostupné na internete: <<http://www.metrocorpocounsel.com/current.php?artType=view&artMonth=January&artYear=2005&EntryNo=2>>

3.5.2. Povinnosť mlčanlivosti rozhodcu a neverejnú konania

Jednou z prezentovaných výhod rozhodcovského konania je povinnosť rozhodcu dodržiavať mlčanlivosť v súvislosti s výkonom funkcie. Ide predovšetkým o informácie, ktoré sa dozvie počas rozhodcovského konania. Problematika mlčanlivosti sa v praxi vníma rôzne. Zvyčajne nie je v národných zákonoch o rozhodcovskom konaní podrobne upravená. Vo všeobecnosti rozhodcovské inštitúcie garantujú vo svojich rozhodcovských poriadkoch diskretnosť rozhodcovského procesu. Vzhľadom na neverejnú konaní, by mali o existencii rozhodcovského procesu vedieť len strany sporu a príslušný rozhodca alebo rozhodcovská inštitúcia. Z toho dôvodu je logické, že jedným z argumentov, ktoré vedú zmluvné strany k voľbe rozhodcovského konania, je možnosť vyhnúť sa zverejneniu sporu a to najmä v prípade citlivých káuz.

Ako sme uviedli, v zásade je rozhodcovské konanie neverejnú a o jeho jestvovaní vie len úzky okruh osôb. Pri zamyslení sa nad touto skutočnosťou vyvstáva otázka: „Môže neverejnú konania ovplyvniť výsledok rozhodcovského procesu a samotného rozhodcovského rozsudku? Vzťahuje sa táto zásada aj na dôkazy získané dokazovaním v rozhodcovskom procese?“ Slovenský zákon o rozhodcovskom konaní odpoveď na tieto otázky neposkytuje. Pozornosť venuje len mlčanlivosti zo strany rozhodcu, ktorý je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej funkcie alebo v jej súvislosti, ak ho tejto povinnosti nezabaví zmluvná strana. Na základe uvedeného možno dedukovať, že aj dokumenty a dôkazy získané v rozhodcovskom konaní, by mali ostať nezverejnené.

Ak strany majú záujem na najvyššom stupni diskretnosti a dodržaní povinnosti mlčanlivosti, mali by túto povinnosť zakotviť v rozhodcovskej zmluve. Povinnosť mlčanlivosti môžu upraviť všeobecne alebo podrobne, vrátane času jej trvania a výnimiek. V praxi však dochádza k tomu, že tieto zmluvy sú neúplné, prípadne dvojzmyselné a tým neúčinné. Podľa Trakmana „vždy existuje aj riziko, že súd zamietne vykonateľnosť dohody o mlčanlivosti pre jej nesúlady s verejným poriadkom. Strany si tiež musia uvedomiť, že v prípade následného súdneho podania, súvisiaceho s predmetom arbitráže, môžu byť detaily arbitráže zverejnené.“¹¹⁸

Na základe uvedeného je potrebné zdôrazniť, že očakávania zmluvných strán v súvislosti s povinnosťou mlčanlivosti rozhodcov o celom procese rozhodcovského konania, nemusia byť vždy samozrejmosťou. Navyše, v súčasnosti dochádza k tomu, že

¹¹⁸ Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európy*. 2008, s.300

rozhodcovské rozsudky sú publikované bez súhlasu strán. Tento trend možno sledovať od 80-tych rokov minulého storočia, pričom súvisí najmä s rastúcim záujmom odbornej i laickej verejnosti o rozhodcovské konanie. Rozhodcovské rozsudky uverejňuje napr. Rozhodcovský súd pri Medzinárodnej obchodnej komore v Paríži. Podobne i ďalšie rozhodcovské inštitúcie pristupujú k úplnému alebo čiastočnému zverejňovaniu nimi vydaných rozhodcovských rozsudkov. Na Slovensku sa zatiaľ táto prax nezaviedla.

3.5.3. Posúdenie spravodlivosti rozhodcovského rozhodnutia

Ako sme uviedli v predchádzajúcej časti, proti rozhodcovskému rozsudku nie je možné podať odvolanie. Vo všeobecnosti je možné požadovať len jeho zrušenie a to iba z taxatívne vymenovaných dôvodov. Tie sú odlišné v každej národnej právnej úprave. Považujeme za potrebné poukázať v tejto súvislosti na kultúrne aspekty, ktoré zohrávajú v medzinárodnej arbitráži určitú úlohu.

Pri rozhodcovskom konaní v medzinárodnom práve súkromnom sú jeho účastníkmi spravidla strany pochádzajúce z rôznych štátov, s rozdielnou kultúrou, náboženstvom, verejným poriadkom, atď. Domnievame sa, že tieto aspekty majú vplyv aj na „vnímanie spravodlivosti“ jednotlivých strán. Východisko zo situácie, keď jedna zo strán vníma rozsudok za nesprávny, nie je jednoduché. Typickým dôsledkom je žiadosť o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ako tvrdí Lawson: *„je nepravdepodobné, že strany budú po skončení sporu vôbec ešte niekedy spolu obchodovať. V arbitráži tohto typu strany prichádzajú s totálne odlišnými predstavami o riadnom rozhodcovskom procese, ako aj o spravodlivom výsledku konania.“*¹¹⁹

Na zamyslenie ostáva, ako sa môže strana vyrovnáť s rozhodcovským rozhodnutím vydaným v jej neprospech, ktoré vníma ako nesprávne a navyše, ktoré pre ňu predstavuje vysoké finančné náklady, prípadne aj zánik?

Možno sa len domnievať, že strany, ktoré vnímajú rozhodcovský rozsudok za nesprávny alebo „nespravodlivý“ a navyše, ak im v danom prípade išlo o vlastnú existenciu, nebudú už v budúcnosti predkladať svoje spory na rozhodovanie v rozhodcovskom konaní.

Sumarizovaním možno povedať, že strany kritizujú rozhodcov najmä za nedostatočné zhodnotenie dôkazov, nesprávnu aplikáciu právnych noriem ako aj za punktičkárske „právne myslenie“.¹²⁰ V tomto Lawson konštatuje: *„faktom zostáva, že v mnohých*

¹¹⁹ Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európy*. 2008, s.326

¹²⁰ Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž, Úvod a základná charakteristika*. 2009. 216s

*prípadoch v medzinárodnej obchodnej arbitráži sú pozície strán také rozdielne, že spor ani nie je možné rozhodnúť bez toho, aby sa jedna zo strán necítila ukrivdená – to je v poriadku. Pocit ukrivdenia by však rozhodne nemal vyústiť do pocitu nespravodlivosti v podobe nespravodlivého rozhodcovského nálezu.*¹²¹

Na základe uvedeného sa domnievame, že predísť „nespravodlivému“ rozhodnutiu je veľmi náročné, vzhľadom na fakt, že rozhodnutie je vydané v niekoho neprospech. Z toho dôvodu je zodpovednosťou rozhodcu, aby pri vydaní rozhodnutia komplexne a kriticky zhodnotil stranami predložené dôkazy, zohľadnil postoje jednotlivých strán, ako aj charakter celého sporu.

V tretej kapitole sme sa venovali komparácii charakteristických črt rozhodcovského konania v Anglicku a vo Francúzsku, pričom sme kládli dôraz na ich podobné a rozdielne ustanovenia v oblasti rozhodcovského konania a v závere kapitoly bola pozornosť sústredená na vybrané úskalia, ktoré so sebou môže priniesť rozhodcovské konanie.

---

¹²¹ Chovancová, K.: *Medzinárodná obchodná arbitráž, Úvod a základná charakteristika*. 2009, s.328

Záver

Výsledkom práce je charakteristika rozhodcovského konania ako alternatívneho spôsobu riešenia sporov, so zameraním sa na jeho výhody, nevýhody, formy, zásady a právnu úpravu na Slovensku i v zahraničí. Zámerom bolo poukázať na historický vývoj a súčasnú právnu úpravu rozhodcovského konania v Slovenskej republike a porovnať vybrané aspekty medzinárodnej arbitráže v dvoch štátoch Európy, konkrétne Anglicka a Francúzska. Výber uvedených dvoch krajín bol zámerný. Kým na Slovensku sa inštitút rozhodcovského konania využíva pomerne zriedkavo, v Anglicku a vo Francúzsku sa využíva dennodenne. Skrytým zámerom práce bolo poukázať na rozdiely v právnych úpravách rozhodcovského konania na Slovensku, v Anglicku a vo Francúzsku a nájsť dôvod, prečo je rozhodcovské konanie ako alternatíva k súdnym procesom na Slovensku málo využívaným a v zahraničí, naopak, bežným spôsobom riešenia sporov. Táto otázka ostáva otvorená. Možno len konštatovať, že Anglicko i Francúzsko sú krajiny, kde má arbitráž dlhodobú tradíciu a jej vývoj sa riadil špecifickými požiadavkami praxe. Medzinárodná arbitráž je v nich dlhodobo preferovaná forma riešenia sporov najmä v medzinárodnom obchode. Podnikatelia, obchodníci i bežní občania sú presvedčení o jej správnosti pri riešení tých najrôznejších sporov. Možno tvrdiť, že arbitráž má v nich tradíciu, ktorá na Slovensku chýba.

Situáciu na Slovensku vnímame rozporuplne. Na jednej strane má Slovensko plne kompatibilnú právnu úpravu rozhodcovského konania so súčasnými modernými požiadavkami na medzinárodnú arbitráž, no na druhej strane subjekty medzinárodného práva súkromného o nej stále neuvažujú ako o reálnej alternatíve k súdnemu konaniu. Ako bolo v práci mnoho krát vyzdvihnuté, arbitráž so sebou prináša viacero výhod v porovnaní s konaním pred všeobecným súdom. Účastníkom konania umožňuje vybrať si miesto a formu rozhodcovského konania, zvoliť si vlastných rozhodcov, určiť ich počet, stanoviť rozhodné právo i vlastné pravidlá rozhodcovského procesu. Predstavuje jednoništančné konanie, ktoré je zárukou spravidla rýchleho rozhodnutia sporu, pričom účastníci konania často krát nemusia byť na procese prítomní. Vykonáva sa spravidla písomne bez ústnych pojednávaní. Rozhodcovský rozsudok má navyše rovnaké právne účinky ako rozsudok všeobecného súdu. Predstavuje exekučný titul a podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku nemá spravidla odkladný účinok na rozhodnutie.

Napriek uvedenému sa arbitráž na Slovensku neteší veľkým úspechom v súkromnoprávnej sfére. Stále rozhodcovské súdy na Slovensku, ktorých je takmer 90, sú

v súčasnosti málo využívané. Dôvodom môže byť nízka informovanosť o inštitúte rozhodcovského konania. Navyše, ak slovenský podnikateľ obchoduje s partnerom z Francúzska, Anglicka, či iného zahraničného štátu, je vysoko pravdepodobné, že takýto partner bude požadovať, aby sa prípadné budúce spory riešili na prestížnych rozhodcovských súdoch s dlhodobou rozhodcovskou praxou. Tie Slovensku zatiaľ chýbajú.

Domnievame sa, že nedôvera v rozhodcovské súdy na Slovensku je spôsobená aj v dôsledku ich vysokého počtu. Takmer stovku súkromných rozhodcovských súdov, založených nie na základe osobitného zákona, ale akoukoľvek právnickou osobou, ktorá splní pomerne jednoduché zákonné požiadavky, nemožno považovať za vrchol dôvery v rozhodcovské súdnictvo. Východiskom z tejto situácie by bola novela zákona o rozhodcovskom konaní, ktorá by ustanovila, že rozhodcovský súd je možné zriadiť len na základe osobitného zákona. Tým by rozhodcovský súd získal určitý status a zmiernila by sa nedôvera vyplývajúca z predpokladu, že rozhodcovský súd je stále len súkromná spoločnosť istej právnickej osoby, ktorej prvoradým cieľom je zisk a nie kvalitné, spravodlivé, nestranné a nezávislé vyriešenie sporu.

Jedným z potenciálnych problémov súvisiacich s rozhodcovským procesom je prípad, ak žalovaná strana podá na všeobecný súd žiadosť o zrušenie rozhodcovského rozsudku a zároveň požiada o odklad vykonateľnosti tohto rozsudku. Vtedy je vysoko pravdepodobné, že oprávnený si svoj nárok neuplatní skôr, než všeobecný súd rozhodne o zrušení rozhodcovského rozsudku. Ako bolo spomenuté, všeobecné súdy sa vyznačujú svojou pracovnou vyťaženosťou a na rozhodnutie o zrušení alebo nezrušení rozhodcovského rozsudku môžu strany čakať aj niekoľko mesiacov či rokov. Tým sa neguje jeden zo základných pilierov arbitráže, ktorým je rýchlosť konania. Východisko z tejto situácie je veľmi zložitá. Domnievame sa, že ak sa zmluvné strany vopred dohodli, že ich budúce spory budú riešené pred rozhodcovským súdom a že jeho rozsudok budú rešpektovať, nemali by pristupovať k podávaniu žiadosti o zrušenie takéhoto rozsudku. Rozsudok by mali rešpektovať a vykonať povinnosti, ktoré im predpisuje. Pripúšťame však, že môžu nastať prípady, kedy strana sporu nie je vyslovene stotožnená so správnosťou rozsudku. Považujeme za adekvátne, aby v takej situácii mala možnosť ešte konať a rozsudok zvrátiť. Žiadosť o zrušenie rozhodcovského rozsudku by avšak mala vedieť podať len v presne určených prípadoch. Ak by strana žiadala o zrušenie rozhodcovského rozsudku len so zámerom odložiť jeho vykonateľnosť a nepodložila by túto žiadosť zákonom stanovenými dôvodmi, máme za to, že zákon by mal udeľovať za

takéto konanie vysoké sankcie. Pravdepodobne by sa tým možnosť podávania špekulatívnych a nepodložených žiadostí o zrušenie rozsudku obmedzila.

Napriek vyššie uvedenému sa domnievame, že budúcnosť rozhodcovského konania, či už na Slovensku alebo v zahraničí, je priaznivá, a to najmä vzhľadom na fakt, že rozhodcovské rozhodnutie vydané v rozhodcovskom konaní je rovnako vykonateľné ako rozhodnutie vydané všeobecným súdom. Navyše rozhodcovské konanie ponúka jeho účastníkom značnú voľnosť v úprave mnohých procesných otázok. Je menej formálne a najmä rýchle, čo môže byť rozhodujúcim faktorom, ktorý ovplyvňuje subjekty pri výbere rozhodcovského konania ako spôsobu riešenia ich sporov. O priaznivej budúcnosti rozhodcovského konania svedčí aj rastúci počet a samotná hodnota sporov rozhodovaných v rozhodcovskom konaní, ako aj rastúci počet rozhodcovských súdov vo svete.

Vychádzajúc zo stanovených cieľov možno odhadnúť, že práca má prínos v teoretickej i praktickej oblasti. Pre teóriu má význam z hľadiska charakteristiky jednotlivých ustanovení slovenského zákona o rozhodcovskom konaní č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov a charakteristiky vybraných aspektov medzinárodnej arbitráže v Anglicku a vo Francúzsku. V praktickej oblasti bola pozornosť venovaná vyzdvihnutiu výhod, ktoré prináša rozhodcovské konanie v porovnaní s konaním na všeobecnom súde a poukázanie na úskalia arbitráže, s ktorými je potrebné rátať pri riešení sporov formou rozhodcovského konania.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

CHOVANCOVÁ, Katarína. 2009. *International Arbitration Of Investment Disputes (Introduction and Basic Characteristics) – Medzinárodná obchodná arbitráž investičných sporov (Úvod a základná charakteristika)*. Bratislava. Eurokódex. 2009. 392s. ISBN: 978-80-89447-14-5

CHOVANCOVÁ, Katarína. 2008. *Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európy: Anglicko, Wales, Severné Írsko, Nemecko, Francúzsko, Švajčiarsko*. Bratislava. VEDA vydavateľstvo slovenskej akadémie vied. 2008. 451s. ISBN: 978-80-224-0981-0

CHOVANCOVÁ, Katarína. 2009. *Medzinárodná obchodná arbitráž, Úvod a základná charakteristika*. Bratislavská vysoká škola práva. Poradca podnikateľa, spol. s.r.o. 2009. 216s. ISBN: 978-80-89363-27-8

CHOVANCOVÁ, Katarína. 2005. *Medzinárodné rozhodcovské konanie v obchodnej praxi*. Bratislava. VEDA vydavateľstvo slovenskej akadémie vied. 2005. 125s. ISBN: 80-224-0848-4

KLEIN, Bohuslav; DOLEČEK Martin. 2007. *Rozhodčí řízení*. Praha. ASPI, a.s.. 2007. 272s. ISBN: 978-80-7357-264-8

Odborné články a štúdie:

BAYBATIROVA, Binura. *International Arbitration. Comparative analysis*. 4s. Dostupné na internete:

<http://www.untj.org/files/minutes/SME/F_Comparative_analysis_Baibatyrova1.pdf>

ČAPRNDOVÁ, Emília. 2002. *Alternatívne riešenie sporov*. Právnická Fakulta UK. 17s. Dostupné na internete:

<http://www.caprndova.sk/my_documents/comenius_university/alternativne_riesenie_sporov.doc>

ČINTALA, Peter. 2009. *Zákon o rozhodcovskom konaní s komentárom*. In: Poradca 2009/13. Krupina. Poradca s.r.o. 2009. 216s. ISSN 1335-1583

HALLA, Slavomír. 2009. *Obstaranie dôkazov v medzinárodnej obchodnej arbitráži pomocou inštitútu „discovery“*. Brno. Masarykova univerzita. 2009. 17s.

HRIVNÁK, Jaroslav. 2010. *Medzinárodná arbitráž investičných sporov*. In: Bulletin slovenskej advokácie, ročník: XVI. 2010. 60s. ISSN: 1335-1079

HRADLOVÁ, Veronika. 2010. *Rozhodčí řízení v ČLR se zvláštním zřetelem na problematiku rozhodčí smlouvy*. (Dizertačná práca). Brno. Masarykova univerzita. 2010. 201s.

KUBÁTOVÁ, Hana. 2006. *Alternativní řešení sporů*. (Diplomová práca). Brno. Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně. 78s.

MYDLOVÁ, Mária. 2008. *Komparace české a slovenské úpravy rozhodčího řízení ve vybraných otázkách*. (Diplomová práca). Brno. Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně. 50s.

Podpora aplikačnej praxe rozhodcovských súdov v Slovenskej republike. 2007. In: zborník z konferencie konanej dňa 23. mája 2007 v Bratislave + vzory dokumentov k rozhodcovskému konaniu. Bratislava. 2007. 93s. ISBN: 978-80-969554-4-2

Škrinár, Alexander. 2006. *Aktuálne otázky rozhodcovského konania.* In: Bulletin slovenskej advokácie, ročník XII. 2006. 6-15s. ISSN:1335-1079

Právne predpisy a judikatúra:

Ústava SR – zákon č. 460/1992 Zb.

Zákon č. 121/1962 Zb. o hospodárskej arbitráži

Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom

Zákon č.98/1963 Zb. o rozhodcovskom konaní v medzinárodnom obchodnom styku a o výkone rozhodcovských rozhodnutí

Občiansky súdny poriadok - Zákon č. 99/1963 Zb.

Občiansky zákonník – Zákon č. 40/1964 Zb.

Zákon č. 9/1992 Zb. o obchodných a priemyselných komorách, zmenený a doplnený zákonmi NR SR č. 121/1996 Z. z., č. 126/1998 Z. z., č. 286/2008 Z. z., č. 184/2009 Z. z. (s účinnosťou od 1.9.2009)

Zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti

Zákon č. 218/1996 Z. z. o rozhodcovskom konaní

Zákon č. 385/200 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č.448/2001 Z. z. o rozhodcovskom konaní

Zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní

Zákon č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov

Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 521/2005 Z. z. o rozhodcovskom konaní

Zákon č. 35/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 71/2009 Z. z. o rozhodcovskom konaní

Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži

Arbitration Act 1996 zo 17. júna 1996

The New Code of Civil Procedure

The Civil Code

Dôvodová správa (konsolidované znenie po novele č.521/2005 Z. z. a novele č. 71/2009 Z. z.)

Vyhláška ministra zahraničných vecí zo 6. novembra 1959 o Dohovore o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí.

Vyhláška ministra zahraničných vecí 115/1974 Zb. z 15. novembra 1974 o Dohovore o riešení občianskoprávných sporov vznikajúcich zo vzťahov hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce v rozhodcovskom konaní.

Internetové zdroje:

Arbitration centers. Dostupné na internete:

<<http://www.chinalawblog.com/InternationalArbitrationCenters.pdf>>

Alternatívne spôsoby riešenia konfliktov. Dostupné na internete:

<<http://www.embuck.com/fses/alternativne-sposoby-riesenia-konfliktov/>>

International Chamber of Commerce: *What is ICC?* Dostupné na internete:

<<http://www.iccwbo.org/id93/index.html>>

The London Court of International Arbitration (LCIA): *Arbitration*. Dostupné na internete:

<http://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Arbitration.aspx>

Wikipedia: American Arbitration Association. Dostupné na internete:

<http://en.wikipedia.org/wiki/American_Arbitration_Association>

Vienna International Arbitral Centre: Vienna International Arbitral Centre, Dostupné na internete: <<http://www.internationales-schiedsgericht.at/>>

China International Economic and Trade Arbitration Commission: Introduction. Dostupné na internete: <<http://www.cietac.org/index.cms>>

Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce: About the SCC. Dostupné na internete: <<http://www.sccinstitute.com/hem-3/om-oss-3.aspx>>

World Intellectual Property Organisation: *About the Center*. Dostupné na internete:

<<http://www.wipo.int/amc/en/index.html>>

Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky: *Řád pro mezinárodní sporz*. Dostupné na internete:

<http://www.soud.cz/index.php?url=rady/cz_rad_mez_od_20070201_uz.htm>

The European Court of Arbitration: *Arbitration*. Dostupné na internete: <<http://www.cour-europe-arbitrage.org/content.php?lang=en&delegation=1&id=1>>

The German Institution of Arbitration: *DIS-Rules*. Dostupné na internete: <<http://www.dis-arb.de/en/16/rules/overview-id0>>

Singapore International Arbitration Centre: *Our Rules*. Dostupné na internete:

<http://www.siac.org.sg/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=72&Itemid=85>

Hong Kong International Arbitration Centre: *About the HKIAC*. Dostupné na internete: <http://www.hkiac.org/show_content.php?article_id=392>

International Chamber of Commerce. The world business organization. *Pravidla rozhodčího řízení. Platná od 1.května 1998. Sazebník poplatků účinný od 1.května 2010*. Dostupné na internete: <http://www.iccwbo.org/uploadedFiles/Court/Arbitration/other/rules_arb_czech.pdf>

International Council for Commercial Arbitration: *International Council for Commercial Arbitration*. Dostupné na internete: <<http://www.arbitration-icca.org/about.html>>

Swiss Arbitration Association: *Arbitration in Switzerland*. Dostupné na internete: <<http://www.arbitration-ch.org/arbitration-in-switzerland/>>

CEPANI, Belgian Centre for Mediation and Arbitration: *Rules*. Dostupné na internete: <http://www.cepani.be/images/upload/00000984_rules-2007.pdf>

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky: *Medzinárodné právo*. Dostupné na internete: <<http://www.justice.gov.sk/wfn.aspx?pg=156&uc=adr/rozs>>

Slovenská obchodná a priemyselná komora: *Zoznam rozhodcov Rozhodcovského Súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave*. Dostupné na internete: <<http://web.sopk.sk/view.php?cisloclanku=2002100105>>

Stály rozhodcovský súd - Čl.VII. Sazobník poplatkov. Dostupné na internete: <<http://www.curia.sk/trovy-a-poplatky.html>>

Európsky Rozhodcovský Súd: *Zoznam rozhodcov Európskeho Rozhodcovského Súdu*. Dostupné na internete: <<http://www.arbitragecourt.org/ers-rozhodcovia.php>>

Stály rozhodcovský súd zriadený pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s.: *Zoznam rozhodcov*. Dostupné na internete: <<http://www.stalyrozhodcovskysud.sk/?id=13>>

Rozhodcovský súd SOPK - Sazobník trov rozhodcovského konania. Dostupné na internete: <<http://web.sopk.sk/view.php?cisloclanku=2002100106>>

Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore: *Zoznam rozhodcov Rozhodcovského súdu pri Slovenskej arbitrážnej komore, s.r.o.*. Dostupné na internete: <<http://www.arbitraznakomora.sk/?page=rozhodcovia&linka=5>>

Rozhodcovský súd Slovenskej republiky: *O nás*. Dostupné na internete: <<http://www.rozhodcovskysud.net/index.php>>

Stredoeurópsky arbitrážny súd: *Zoznam rozhodcov*. Dostupné na internete: <http://www.ceac.sk/doc/zoznam_rozhodcov_SEAS.pdf>

New York Arbitration Convention: *Contracting States*. Dostupné na internete: <<http://www.newyorkconvention.org/new-york-convention-countries/contracting-states>>

The Metropolitan Corporate Counsel: *AAA/ABA Revised Code Of Ethics Provides Important Guidance On Arbitrators' Conduct*. Dostupné na internete: <<http://www.metrocorpcounsel.com/current.php?artType=view&artMonth=January&artYear=2005&EntryNo=2>>

Príloha č.1

Sadzobník trov rozhodcovského konania vybraných rozhodcovských súdov

a) Slovenská obchodná a priemyselná komora – medzinárodné spory

Hodnota sporu	Poplatok za konanie pred rozhodcami bez DPH	Paušál na správne náklady bez DPH
do 331,94 €	305,38 €	114,52 €
do 1 659,70 €	343,56 €	152,69 €
do 3 319,39 €	381,73 €	190,87 €
do 8 298,48 €	381,73 € + 9% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 3 319,39 € najviac však 954,33 €	496,25 €
do 16 596,96 €	954,33 € + 8% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 8298,48 € najviac však 1 717,79 €	916,15 €
do 33 193,92 €	1 717,79 € + 6,5% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 16 596,96 € najviac však 2 958,41 €	1 526,92 €
do 165 969,59 €	2 958,41 € + 5% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 33 193,92 € najviac však 10 593,01 €	5 535,09 €
do 331 939,19 €	10 132,44 € + 3% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 165 969,59 € najviac však 15 609,44 €	10 041,16 €
do 1 659 695,94 €	15 609,44 € + 1,5% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 331 939,19 € najviac však 37 517,43 €	16 796,12 €
do 3 319 391,89 €	37 517,43 € + 1% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 1 659 695,94 € najviac však 55 774,08 €	23 368,52 €
do 16 596 959,44 €	55 774,08 € + 0,75% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 3 319 391,89 € najviac však 165 314,01 €	29 940,91 €
do 33 193 918,87 €	165 314,01 € + 0,5% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 16 596 959,44 € najviac však 256 597,29 €	36 513,31 €
nad 33 193 918,88 €	256 597,29 € + 0,25% z čiastky hodnoty sporu prevyšujúcej 33 193 918,87 €	36 513,31 €

Zdroj: Rozhodcovský súd SOPK - Sadzobník trov rozhodcovského konania. [cit. 2011-03-29]. Dostupné na internete: < <http://web.sopk.sk/view.php?cislocianku=2002100106>>

b) Stály rozhodcovský súd

Hodnota sporu	Poplatok za rozhodcovské konanie v písomnej forme pred jedným rozhodcom
do 331,94 €	16,60 €
do 1.659,70 €	33,19 € a 4% z hodnoty sporu prevyšujúcej 331,94 €
do 3.319,39 €	86,30 € a 3,8% z hodnoty sporu prevyšujúcej 1.659,70 €
do 8.298,48 €	149,37 € a 3,7% z hodnoty sporu prevyšujúcej 3.319,39 €
do 16.596,96 €	333,60 € a 3,6% z hodnoty sporu prevyšujúcej 8.298,48 €
do 33.193,92 €	632,34 € a 3,5% z hodnoty sporu prevyšujúcej 16.596,96 €
do 165.969,59 €	1.213,24 € a 3,2% z hodnoty sporu prevyšujúcej 33.193,92 €
do 331.939,19 €	5.462,06 € a 2% z hodnoty sporu prevyšujúcej 165.969,59 €
do 1.659.695,94 €	8.781,45 € a 1,2% z hodnoty sporu prevyšujúcej 331.939,19 €
do 3.319.391,89 €	24.714,53 € a 0,5% z hodnoty sporu prevyšujúcej 1.659.695,94 €
do 16.596.959,44 €	33.013,01 € a 0,2% z hodnoty sporu prevyšujúcej 3.319.391,89 €
do 33.193.918,87 €	59.568,15 € a 0,1% z hodnoty sporu prevyšujúcej 16.596.959,44 €
nad 33.193.918,87 €	76.165,11 € a 0,08% z hodnoty sporu prevyšujúcej 33.193.918,87 €

Zdroj: Stály rozhodcovský súd - Čl.VII. Sadzobník poplatkov. [cit. 2011-03-29]. Dostupné na internete: <<http://www.curia.sk/trovy-a-poplatky.html>>

V prípade rozhodcovského konania s medzinárodným prvkom predseda predstavenstva môže rozhodnúť, že poplatok za rozhodcovské konanie sa zvyšuje o 30 %.

Poplatok za rozhodcovské konanie s medzinárodným prvkom je bez ohľadu na počet rozhodcov rozhodujúcich daný spor v prípade písomnej formy rozhodcovského konania minimálne 995,82 € a v prípade ústnej formy rozhodcovského konania minimálne 1.991,64 €.

c) Sazobník poplatkov Medzinárodnej obchodnej komory v Paríži platný od 1. mája 2010

Hodnota sporu	Správne náklady	Odmeny rozhodcov	
		Minimálne	Maximálne
do 50 000 USD	3 000 USD	3 000 USD	18,02%
do 100 000 USD	3 000 USD a 4,73% z hodnoty sporu prevyšujúcej 50 000 USD	2,65%	13,57%
do 200 000 USD	5 365 USD a 2,53% z hodnoty sporu prevyšujúcej 100 000 USD	1,43%	7,69%
do 500 000 USD	7 895 USD a 2,09% z hodnoty sporu prevyšujúcej 200 000 USD	1,37%	6,84%
do 1 000 000 USD	14 165 USD a 1,51% z hodnoty sporu prevyšujúcej 500 000 USD	0,95%	4,028
do 2 000 000 USD	21 715 USD a 0,95% z hodnoty sporu prevyšujúcej 1 000 000 USD	0,69%	3,60%
do 5 000 000 USD	31 215 USD a 0,46% z hodnoty sporu prevyšujúcej 2 000 000 USD	0,38%	1,391
do 10 000 000 USD	45 015 USD a 0,25% z hodnoty sporu prevyšujúcej 5 000 000 USD	0,13%	0,91%
do 30 000 000 USD	57 515 USD a 0,1% z hodnoty sporu prevyšujúcej 10 000 000 USD	0,06%	0,24%
do 50 000 000 USD	77 515 USD a 0,09% z hodnoty sporu prevyšujúcej 30 000 000 USD	0,06%	0,23%
do 80 000 000 USD	95 515 USD a 0,01% z hodnoty sporu prevyšujúcej 50 000 000 USD	0,03%	0,16%
do 100 000 000 USD	98 515 USD a 0,0035% z hodnoty sporu prevyšujúcej 80 000 000 USD	0,02%	0,12%
do 500 000 000 USD	99 215 USD a 0,0035% z hodnoty sporu prevyšujúcej 100 000 000 USD	0,01%	0,06%
nad 500 000 000 USD	113 215 USD	0,01%	0,04%

Zdroj: International Chamber of Commerce. The world business organization. *Pravidla rozhodčího řízení. Platná od 1.května 1998. Sazebník poplatků účinný od 1.května 2010.* [cit. 2011-03-29]. Dostupné na internete: <http://www.iccwbo.org/uploadedFiles/Court/Arbitration/other/rules_arb_czech.pdf>